

Ettepanekute tabel

	Alexela AS	
Nr	Ettepanek/märkus	Selgitus
1.	<p>Kirjutame seoses Riigikogus menetlusse võetud Elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (892 SE) punktidega 19 ja 42.</p> <p>Sisuliselt kohustatakse tarnijaid võtma kasutusele riskimaandusmeetmeid, et säiliks võimekus pakkuda fikseeritud elektrihinnaga pakette lepingu tähtaja lõpuni. Samuti kohustatakse konkurentsiametit tegema järelevalvet tarnijate poolt võetud riskimaandusmeetmete piisavuse üle.</p> <p>Juhime tähelepanu, et seletuskirja lisa 2 märkused ja ettepanekud tabelis on turuosalisised (Eesti Energia AS, Elenger Grupp, AS Alexela) esitanud ülaltoodud teemades küsimusi ja palveid, mida eelnõu koostajad ei ole arvestanud ning on osaliselt esitanud ka valeinfot.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lk. 36 esitatud väide: „<i>Seletuskirjas täpsustatud riskimaandusinstrumentide hankimise hetkeolukorda ja võimalusi ning KA-le lisatud võimalus hinnata vääramatu jõu asjakohasust.</i>“ ei vasta tõele, sest konkurentsiametile vastavat pädevust (2016/1719 art 56 lg 5) ei ole antud ning riskimaandusinstrumentide hankimise hetkeolukorda ei ole täpsustatud (See peaks siis hõlmama ka Elering AS omavoli selliste instrumentide (FTR-ide) tühiseks tunnistamisel ja konkurentsiameti passiivsust olukorda sekkumisel); 2. Samuti ei vasta tõele lk. 44 väide: „<i>Konkurentsiametile lisatud õigus hinnata vääramatu jõu asjakohasust.</i>“; 3. Samuti ei vasta tõele lk. 46 esitatud ettepanekule: „<i>selgitamaks välja kas eelnõuga tarnijatele pandav kohustus on proportsionaalne, palume täiendada eelnõu mõjuanalüüsi ja vajadusel ELTSi, kui suures mahus on Eesti turuosalistele riskihaldusinstrumentid praegu kättesaadavad ja kas see vastab fikseeritud hinnaga elektrilepingute sõlmimise nõudlusele.</i>“ vastav väide: „<i>Arvestatud</i>“, sest eelnõuga koos ei ole lisatud ühtegi turuanalüüsi (sh. eriti koos faktilise ja õigusliku hinnanguga FTR-ide kättesaadavusest turuosalistele); 	<p>Ei toeta</p> <p>Riskimaandusstrateegiate kohustus tuleneb direktiivist. Riskimaandusstrateegia ei ole täiendav bürokraatlik koormus, vaid ettevõtte finantsilise stabiilsuse ja pikaajalise ellujäämise vundament. Tähtjaliste fikseeritud hinnaga lepingute puhul on see tarnijale parim tööriist ettenägematute turušokkide vastu.</p> <p>Eelnõu sätestab selgelt, et arvesse võetakse tarnija suurust, tema portfelli iseloomu, sh tootmist ja turustruktuuri. Väikeselt või oma tootmisvõimsust omavalt tarnijalt ei nõuta samasugust lahendust kui hiiglaslikult vahendajalt — strateegia kujundatakse vastavalt ettevõtte reaalsele võimekusele. Riskimaandusstrateegiate kontrollimine ja piisav olemasolu annab ka tarbijatele kindluse, et tarnija suudab turuolukorra keeruliseks minnes lepingujärgset</p>

	<p>4. Lisaks ei vasta tõele ükski AS Alexela märkustele esitatud vastus. Riskimaandusmeetmete osas on siinkohal eriti asjakohased punktid 1-4. (Lk. 54-56).</p> <p>Lisaks eeltoodule juhime tähelepanu, et eelnõuga taotletava positiivse mõjuga elektritarbijatele on otseselt vastuolus riigile kuuluva Elering AS 20.04. taotlus konkurentsiametile Eesti turul ainsa tõsiseltvõetava riskimaandusmeetme FTR kättesaadavuse vähendamiseks pea poole võrra, millel on mõju fikseeritud paketiga elektrihindadele rohkem kui 10%:</p> <p>Elektrimüüjad: Eleringi plaan võib fikspaketid märksa kallimaks muuta Majandus ERR HINNATÕUS) Fikseeritud elektripaketid lähevad tunduvalt kallimaks. Palju, ei tea.</p> <p>Palume eelneva taustal kohtumist Riigikogu majanduskomisjoniga, et täpsemalt selgitada ülaltoodud asjaolusid ja nende ulatuslikke negatiivseid tagajärgi Eesti elektriturule ning vajadust jätta eelnõu punktid 19 ja 42 sellest välja, sest neid ei ole võimalik õiguslikult ja faktiliselt täita enne kui Elering AS omavoli selliste riskimaandusmeetmete väljastamisel on lõpetatud.</p>	<p>fikseeritud hinda siiski kliendile tagada.</p> <p>Selgitame –</p> <p>Punkt 1 ja 2 - Täpsustame, et eelnõu sisu on menetluse käigus muutunud ja Konkurentsiameti õigus hinnata vääramatü jõu asjaolude esinemist on eelnõust eemaldatud. Ka tulevikus hindab vääramatü jõu kohaldamist kohus, kes on selle ülesande täitmiseks kõige pädevam asutus.</p> <p>Punkt 3 – Ettepanek ei ole käesoleva eelnõu raames asjakohane, sest riskimaandusinstrumentide piisavuse hindamise pädevus on ainult Konkurentsiametil. Käesoleva eelnõuga selles osas muudatusi ei planeerita.</p> <p>Punkt 4 – vastab tõele, et Elering ja Fingrid on esitanud Konkurentsiametile taotluse vähendada pakutatavate hinnakindlustusinstrumentide FTR koguseid Soome-Eesti piiril. Samas ei vasta tõele, et FTR koguste vähendamisega võetakse turuosalistelt ära võimalus hinda fikseerida. Ka pärast hinnaahe kindlustusinstrumentide FTR koguste vähendamist müüakse jätkuvalt instrumente piisavas mahus, mis</p>
--	---	---

		<p>katab ära Eesti turul pakutavate fikseeritud hinnapakettide mahu. FTR vähendamise kaasnep turuosalistele negatiivne mõju Läti ja Leedu elektrikaubanduse portfelli osas, sest FTR mahu vähendamise järgselt ei maksa Eesti süsteemihaldur kinni Läti ja Leedu elektrituru fikseeritud hinnapakettide riskimaandust elektrimüüjatele. FTRide mahu vähendamiseks esitavad antud piiri süsteemihaldurid regulaatoritele ühise metoodika muudatuse taotluse. Regulaatorid peavad seda ühiselt hindama, sh kas alles jääv maht on antud turule piisav vajadus ning alles siis kui regulaatorid metoodika muudatuse kooskõlastavad, saab vähendamine jõustuda.</p>
	Electric Terminal OÜ	
Nr	Ettepanek/märkus	Selgitus
1.	<p>Ettepanek täiendada elektrituruseaduse eelnõu seoses agregeerimisteenuse mõjuga bilansihalduritele</p> <p>Electric Terminal OÜ tänab võimaluse eest esitada ettepanekuid elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta (892 SE). Terminal tegutseb elektrimüüja ja bilansihaldurina ning puutub igapäevaselt kokku elektrituru praktilise toimimisega.</p> <p>Soovime juhtida tähelepanu probleemile, mis on seotud agregeerimisteenuse osutamise ja selle mõjuga bilansihalduritele.</p>	<p><u>Ei ole käesoleva eelnõu osa.</u></p> <p><u>Agregeerimisteenuse osutajate ning bilansihaldurite vahelise kompensatsiooni mehhanismi tehnilisi detaile reguleerib Elering AS poolt koostatud ning Konkurentsiameti poolt kinnitatud</u></p>

<p>Viimastel aastatel on kiiresti arenenud erinevad paindlikkus- ja agregeerimisteenused, mille raames juhitakse klientide tootmis-, tarbimis- ja salvestusvarasid eesmärgiga osaleda eri energiaturgudel, sealhulgas reguleerimis- ja sagedusturgudel. Tegemist on elektrituru arengu seisukohalt olulise ja vajaliku teenusega. Praktikas on aga ilmnenud olukordi, kus agregaatori tegevuse tulemusena tekib bilansihaldurile eabilanss ja sellega seotud rahaline kulu, ehkki bilansihalduril puudub kontroll agregaatori juhitavate varade ja nende aktiveerimiste üle.</p> <p>Probleem seisneb selles, et agregaatori poolt süsteemihaldurile esitatud aktiveerimismahud ei pruugi vastata mõõtepunkti tegelikule füüsilisele energiavoole. Sellisel juhul arvestatakse tsentraalses arvelduses bilansihalduri bilansist maha suurem energiakogus, kui mõõtepunktist tegelikult läbi liikus. Selle tulemusena tekib bilansihaldurile kunstlik eabilanss ning sellest tulenev eabilansikulu. Lihtsustatud näitena võib tuua olukorra, kus 400 kW võimsusega aku puhul on füüsiliselt võimalik 15 minuti jooksul aktiveerida maksimaalselt 100 kWh energiat. Samas võib turuarvestuses kujuneda aktiveerimismahuks 200 kWh, kui aktiveerimise arvestamisel lähtutakse tarbimise ja tootmise muutuse summast, mitte mõõtepunkti tegelikust füüsilisest energiavoost. Sellisel juhul makstakse agregaatorile tasu 200 kWh eest, kuid bilansihalduri mõõteandmetes kajastub maksimaalselt 100 kWh. Vahe jääb bilansihalduri eabilansiks ja põhjustab talle otsese rahalise kahju.</p> <p>Sisuliselt tähendab see olukorda, kus sõltumatu agregeerimisega seotud kulud kantakse bilansihaldurile, kuigi bilansihaldur ei saa neid tegevusi prognoosida ega kontrollida.</p> <p>Leiame, et elektrituruseaduses tuleb selgemalt tagada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2019/944 tulenev põhimõte, mille kohaselt ei tohi sõltumatu agregeerimine tekitada teistele turuosalistele, sealhulgas bilansihalduritele, põhjendamatuid kulusid ega ebaproportsionaalset finantsriski.</p> <p>Sellest tulenevalt leiame, et elektrituruseaduses tuleks selgelt sätestada põhimõte, et:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. agregeerimisteenuse osutamise tulemusena ei tohi bilansihaldurile tekkida eabilanssi ega eabilansikulu; 2. agregeerimisteenuse osutamisega põhjustatud eabilanss ja sellest tulenev kulu tuleb bilansihaldurile täielikult hüvitada. <p>Samuti tuleks seaduse või selle rakendusaktide tasandil täpsustada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuidas määratakse agregeerimisteenuse aktiveerimiste tegelik füüsiline maht; • millised kontrollimehhanismid peavad välistama mõõtepunkti füüsilistest piirangutest suuremate aktiveerimismahtude arvestamise; 	<p>elektrienergia bilansilepingu tühüptingimused. Elering on välja töötamas baasjoone-metoodikat, mis võimaldab täpsemalt tarbimisjuhtimist mõõta.</p>
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • kuidas jaotuvad vastutus ja kulud olukorras, kus agregaatori tegevus põhjustab bilansihaldurile kahju. <p>Peame oluliseks rõhutada, et Terminal toetab paindlikkus- ja agregeerimisteenuste arengut ning peab neid elektrisüsteemi tuleviku seisukohalt vajalikuks. Samas peab turumudel tagama, et kõik turuosalisel vastutavad oma tegevuse mõju eest ning ühe turuosalise tegevusest tekkivaid kulusid ei kanta põhjendamatult teistele turuosalistele.</p> <p>Palume majanduskomisjonil kaaluda vastavate täienduste tegemist elektrituruseaduse eelnõusse.</p>	
	Baltic Energy Partners OÜ	
Nr.	Ettepanek/märkus	
<u>1.</u>	<p><u>Konkurentsiameti pädevuse sätestamisest elektrituruseaduse muudatuse eelnõu 892 raames</u></p> <p><u>Kokkuvõtvalt, teeme ettepaneku järgmiseks elektrituruseaduse muudatuseks läbi seaduseelnõu 892:</u></p> <p><u>paragrahvi 93 lõiget 6 täiendatakse punktiga 30 järgmises sõnastuses:</u></p> <p><u>„30) hindab põhivõrguettevõtja taotlusel või turuosaliste taotlusel, kas sündmus, kus põhivõrguettevõtja piiras pikaajalisi ülekandeõigusi, on käsitatav vääramatu jõuna vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (ELT L 259, 27.09.2016, lk 42–68), artiklile 56.”;</u></p> <p><u>Taust:</u></p> <p><u>Elering ja Fingrid (TSO-d) müüvad üle-Euroopalisel oksjoniplatvormil Financial Transmission Right (FTR) instrumente Eesti-Soome piiril, mis sisuliselt maksavad ostjale välja Eesti ja Soome hinnapiirkondade elektri spot hinna vahe, kusjuures ostja maksab TSO-dele oksjonil kujunenud fikseeritud hinna.</u></p> <p><u>Elering ja Fingrid teenivad ise pudelikaelatulusid Eesti ja Soome hinnapiirkondade erinevuse pealt. Kui erinevus on 30 EUR/MWh kandis ja kaablid töötavad, siis on TSO-de tulu üle 250 mEUR aastas.</u></p> <p><u>Käimasolev vaidlus:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>25.12.2024 sai 650 MW Estlink 2 ühendus kahjustada ja katkestus kestis 2025 juuni lõpuni.</u> • <u>Tööse jäi Estlink 1 võimsusega 358 MW.</u> 	<p>Toetame</p> <p>Täpsustame, et eelnõu sisu on menetluse käigus muutunud ja Konkurentsiameti õigus hinnata vääramatu jõu asjaolude esinemist on eelnõust eemaldatud. Ka tulevikus hindab vääramatu jõu kohaldamist kohus, kes on selle ülesande täitmiseks kõige pädevam asutus. Konkurentsiametile vääramatu jõu hindamise kohustuse panemine on ministeeriumi hinnangul küll kooskõlas regulaatori üldiste ülesannetega, kus regulaator annab hinnangud süsteemihalduri tegevusele. Kuid FTRide otsused tehakse alati kahe riigi peale ühiselt ning Soomes ei ole samuti vastavat pädevust, vääramatu jõu hinnangut anda, regulaatorile antud. Seega oleks Konkurentsiametil siin keeruline</p>

<ul style="list-style-type: none"> • <u>Elering ja Fingrid on müünud FTR Soome-Eesti piirile</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>350 MW 2025. aastaks hinnaga 27,53 EUR/MWh</u> ○ <u>300 MW 2024. aasta detsembriks hinnaga 31,25 EUR/MWh</u> ○ <u>300 MW 2025. aasta jaanuariks hinnaga 22,99 EUR/MWh</u> • <u>Põhivõrguettevõtjad piirasid vääramatu jõu klauslile tuginedes FTR 300 MW ulatuses alates 27.12.2024 kuni 2025. aasta jaanuari lõpuni. Alles jäi ca 350 MW FTR, mis oli kaetud Estlink 1. Piiramine tähendas sisuliselt seda, et FTR ostjatele maksti ostuhind tagasi ja ostjatel jäid seepeale riskid lahti (ostjad pidi oksjoni hinna asemel maksma spot turul kujunenud Eesti-Soome hinnavahet). Turuosalisel kandsid sellest otsusest kahju suurusjärgus 5 mEUR.</u> • <u>KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2015/1222, 24. juuli 2015, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised defineerib vääramatu jõu (rõhuasetus autori poolt):</u> <u>„vääramatu jõud” – igasugune selline ettenägematu või ebatavaline sündmus või olukord,</u> <u>1) mille ettenägemine ega juhtimine ei ole põhivõrguettevõtja mõistlikus võimuses,</u> <u>2) mis ei ole toimunud asjaomase põhivõrguettevõtja süül,</u> <u>3) mida ei saanud vältida ega kõrvaldada mõistliku ettenägelikkuse ja hoolikusega,</u> <u>4) mida põhivõrguettevõtja ei saa lahendada tema jaoks tehniliselt, rahaliselt või majanduslikult mõistlikult võimalike meetmetega,</u> <u>5) mis on tegelikult aset leidnud ja objektiivselt kontrollitav ning</u> <u>6) mis muudab asjaomase põhivõrguettevõtja jaoks käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmise ajutiselt või lõplikult võimatuks;</u> <u>Vääramatu jõu klausli rakendamiseks peavad kõik tingimused olema täidetud ja turuosalisel ütlevad, et „mis muudab asjaomase põhivõrguettevõtja jaoks käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmise ajutiselt või lõplikult võimatuks“ osa vääramatu jõu definitsioonist pole täidetud, sest isegi kui TSO-d oleks täitnud FTR kohustused ilma piiranguid seadmata, siis oleks TSO-d ikkagi 2024 detsembris ja 2025 jaanuaris Eesti-Soome ülekandevõimsuse pealt teeninud miljonitesse eurodesse ulatunud tulusid.</u> <u>Turuosalised on teinud ka erinevaid kohtumisi Kliimaministeeriumis, kuhu on olnud kaasatud ka kliimaminister. Esialgu lepidi kokku, et nõu küsitakse ACER-ilt (EUROPEAN UNION AGENCY FOR THE COOPERATION OF ENERGY REGULATORS) ja siis toimetatakse edasi vastavalt</u> 	<p>tegutseda ja kahe riigi peale konsensusliku lahendust saavutada, kui neile vastaval asutusel Soomes sama kohustust pole.</p>
---	---

ACER-i antud nõule. ACER saatiski oma vastuse, mis toetas turuosaliste seisukohta, et vääramatut jõu rakendamine antud situatsioonis pole õigustatud. Siis aga selgus, et ACER-i seisukohta pole Eleringi ja Fingridi jaoks siduv ning Eesti ja Soome konkurentsiametitel puudub pädevus, et antud küsimuses siduvaid otsuseid langetada.

Miks on olukord halb

- Turuosaliste jaoks on olukorra lahendamiseks hetkel ainus viis kohtutee ja mitu turuosalist ongi Eleringi kohtusse kaevanud, et hüvitist saada.
- Ka Konkurentsiamet on kohtusse kaevatud, sest Konkurentsiametil tegelikult võib olla juba täna pädevus antud küsimuses otsustada ja käib vaidlus selle üle, kas Konkurentsiametil juba täna on pädevus olemas.
- Olukorras, kus meil on olemas Konkurentsiamet, kellel võiks olla suuremad teadmised ja pädevus antud küsimuses kui kohtutel, ei ole otstarbekas kasutada antud küsimuste lahendamiseks kohtuid.
- Kohtulahendini jõudmine võib võtta isegi aastaid ja olla kulukas. Seni on turuosalistel ebakindlus, et mis saab järgmisel korral, kui TSO-d otsustavad FTR piirata. Turuosaliste jaoks on see ebakindlus oluline tururisk.
- Kui turuosalistel on suuremad tururiskid, siis see kandub üle ka tarbijatele fikseeritud hinnaga elektri hinnastamisse.
 - Hiljutised kõrged elektri hinnad jaanuaris ja veebruaris ning Iraani sõjaga kaasnev fossiilkütuste hinnakasv, mis on jõudnud ka elektri tulevikutehingute hinda ütlevad selgelt, et hinnariskid pole kuhugi kadunud ja on suured.
 - Kõigele sellele lisaks soovivad TSO-d veel vähendada turule vajalike FTR oksjonite mahtu viidates oma finantsriskidele kaablite väljalangemise korral. Samas isegi 2025 aasta peale teeniti 6 kuulise Estlink 2 rikke tingimustel ülekoormustulu Eesti-Soome kaablitelt suurusjärgus 160 mEUR, mis kahvatub turuosaliste 5 mEUR nõude kõrval seoses vääramatut jõu klausli ebakorrektsel rakendamise ja Olukorras, kus tururiskid on kasvanud soovib TSO võtta vähemaks riskimaandamise võimalusi tuginedes ülimalt nõrkadele argumentidele.
 - Kui sellele lisada ebavajalik ebakindlus riskimaandamise instrumentide toimekindluse osas kui TSO-d peaks jälle otsustama vääramatut jõu klauslit

	<p><u>ebakorrektselt kasutada, siis on selge, et elektri müüjad ja selle kaudu ka tarbijad kannavad päris suuri ja kulukaid riske.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Kuuldavasti Konkurentsiamet ja Justiitsministeerium on vastu Konkurentsimeetile vääramatut jõu hindamiseks pädevuse andmisele. Turuosalistele tundub selline seisukoht ebanormaalne, sest nii suunatakse vaidlusi pidama läbi keerukama kohtutee ja seeläbi muudetakse Eesti ärikeskkond keerulisemaks. See on vastuolus hea halduse tavaga, kus spetsiifilised tehnilised vaidlused peaksid leidma lahenduse eksperttasandil (regulaatori juures), mitte koormama niigi ülekoormatud kohtusüsteemi.</u> <p><u>Mida teha olukorra parandamiseks</u> <u>KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2016/1719, 26. september 2016, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri, Artikkel 56 ütleb järgmist:</u> <u>Püsikindlus vääramatut jõu olukorras</u> <u>5. Kui liikmesriik on nii sätestanud, peab asjaomase põhivõrguettevõtja taotlusel riigi reguleeriv asutus hindama, kas sündmust saab käsitada vääramatut jõuna.</u></p> <p><u>Meie soovitus on Eesti Konkurentsiametile selgelt anda pädevus hinnata, et kas sündmus, kus põhivõrguettevõtja piiras pikaajalisi ülekandeõigusi, on käsitatav vääramatut jõuna vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri.</u></p>	
	Isamaa fraktsioon	
Nr.	Ettepanek/märkus	
1.	<p>Eelnõu paragrahvi 1 punkt 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„12) paragrahvi 42⁴ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(1) Käesoleva seaduse §-de 42² ja 42³ alusel rakendatud mehhanismi rahastamise kulud kannavad taastuvenergia tootjad vastavalt valdkonna eest vastutavale ministri määrusele.”</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Elektrituruseaduse ja Euroopa Liidu elektrituru põhimõtete kohaselt on võimsusmehhanismi eesmärk tagada kogu elektrivõrgus piisavate tootmisvõimsuste olemasolu igal ajahetkel. Piisavas koguses</p>

		tootmisvõimsusi pakuvad tootjad ja nende olemasolust saavad kasu tarbijad, mistõttu on loogiline, et selle eest maksavad tarbijad.
	Evecon OÜ	
Nr.	Ettepanek/märkus	
1.	<p>Eveconi hinnangul on eelnõu selgelt vajalik ning avaldab positiivset mõju elektrienergiaturu korraldusele ja varustuskindlusele. Eelnõu jõustumisel muutub Evecon suure tõenäosusega ka elutähtsa teenuse osutajaks, kuna kontserni tootmisvõimsus ületab 90 MW.</p> <p>Eveconile teadaolevalt lisatakse eelnõule enne teist lugemist ka täiendavad julgeolekut puudutavad sätted, mis käsitlevad laiemalt elektrienergia tootmisvõimsustega seotud riist- ja tarkvara usaldusväärsust. Eveconile teadaolevalt kohalduvad sellised nõuded tootmisvõimsuste riist- ja tarkvarale küll edasiulatuvalt, kuid arvestades, et protsess sarnaneb elektroonilise side seaduse §-des 87³–87⁴ sätestatuga, ei ole välistatud ka regulatsiooni (kaudne) tagasiulatuv mõju, eelkõige olukordades, kus uuendatakse või vahetatakse välja juba kasutuses olevate seadmete riist- või tarkvara.</p> <p>Näiteks võib selline olukord tekkida siis, kui tootmisvõimsused muutuvad tarkvarauuenduse tulemusel võimeliseks pakkuma ka elektrisüsteemi taaskäivitamise võimekust.</p> <p>Juhul kui seadusemuudatusel on selline tagasiulatuv mõju, palume Eveconi vastava regulatsiooni väljatöötamise ja rakendamise protsessi kaasata.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Riist- ja tarkvara hindamise detailsemad tingimused ei sisaldu antud eelnõus, kuivõrd nende mõju hinnang ja sellega kaasnev arutelu oleks efektiivsem Riigikogu väliselt ja pannakse paika elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjas. Kindlasti toimub turuosaliste kaasamine elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja tööprotsessi. Kohustus hakkab kehtima ainult uutele seadmetele ning tööprotsessis luuakse erisused, kuidas ja mil määral on mõjutatud olemasolevad (ehk hinnatakse tagasiulatuvat mõju).</p>
	<p>Lisaks eelnevale palume kinnitust oma arusaamale seoses eelnõu punktis 32 kavandatud muudatusega, millega muudetakse elektrituruseaduse (ELTS) § 87¹ lõike 4 esimest lauset järgmiselt: „Tootmise alustamiseks ettenähtud periood on avameretuuleparkide puhul kolm aastat ja muude tehnoloogiate puhul kaks aastat.“</p> <p>Muudatus on seotud ELTS § 87¹ lõikes 6 sätestatud kohustusega maksta alakasutustasu juhul, kui tootmisvõimsus ei ole tootmise alustamiseks ettenähtud perioodi möödumisel tootmisega alustanud. Praktikast tähendab kehtiv regulatsioon olukorda, kus arendajal on kohustus tootmisvõimsusega alustada tootmise alustamiseks ettenähtud perioodile järgneval aastal. Ehk kui tootmise alustamise</p>	<p>Selgitame eelnõu seletuskiri ei erista oma kohaldamisel konkreetset ajahorisonti, mille raames arendajal veel alakasutustasu maksekohustus puudub. See tähendab, et erand kohaldub nii arendustele, mis on veel aastase perioodi sees, kui ka arendustele, mis peavad</p>

<p>tähtaeg on üks aasta (kehtiva ELTS alusel päikeseparkide puhul), on arendajal liitumispunkti valmimisest arvates tootmise alustamiseks tegelikult kuni kaks aastat.</p> <p>Eveconi küsimus tuleneb eelnõu vastuvõtmise ajakavast.</p> <p>Täpsemalt soovime teada, kas ELTS § 87¹ lõike 4 uus sõnastus pikendab tootmise alustamise tähtaega ka nende projektide puhul, mille suhtes ei ole käesoleva arvamuse esitamise seisuga ELTS § 87¹ lõikes 4 sätestatud üheaastane tähtaeg veel möödunud, kuid mille puhul ühe aastane tähtaeg võib mööduda enne eelnõu jõustumist.</p> <p>Eveconi hinnangul on mõistlik ja ilmne, et selliste projektide puhul pikeneb alakasutustasu kohaldamise tähtaeg ka olukorras, kus ELTS § 87¹ lõikes 4 sätestatud tootmise alustamise tähtaeg on küll möödunud, kuid ELTS § 87¹ lõike 6 alusel ei ole alakasutustasu maksmise kohustus veel tekkinud. Juhul kui selline tulemus eelnõu sõnastusest üheselt ei tulene, teeme ettepaneku eelnõud vastavalt täiendada.</p> <p>Oleme valmis vastama kõikidele küsimustele, mis Riigikogu majanduskomisjonil seoses käesoleva arvamusega võivad tekkida.</p>	<p>alakasutustasu vältimiseks tootmisega alustama jooksva aasta sees.</p> <p>Oluline on ainult, kas projekti osas on alakasutustasu maksekohustus juba tekkinud, kuivõrd seaduse muudatusega ei kõrvaldata varasema seaduse redaktsiooni alusel arendaja poolset kohustust tasu maksta. Seega praeguse eelnõu muudatusega pikeneb kõigi projektide puhul tootmise alustamise aeg ühe aasta võrra, kelle suhtes ei ole saabunud veel § 87¹ lõike 6 esimene tähtaeg ning kes ei ole sellega seoses ka ise võrguettevõtja poole täiendava tagasisidega pöördunud.</p> <p>Toome selgituseks näite:</p> <p>Päikeseelektrijaama liitumislepingu täitmise tähtaeg on 31.12.2024, seni kehtinud seaduse alusel oli § 87¹ lg 4 tootmise alustamiseks ettenähtud periood päikeseelektrijaamale üks aasta ehk 1.01.2025 kuni 31.12.2025. Sellele järgnev alakasutustasu arvestamise periood seega 1.01.2026 kuni 31.12.2026. Kui käesolev muudatus, millega päikeseelektrijaamale tootmise alustamiseks tähtaeg muutub kaheaastaseks, 2026. aasta jooksul ei</p>
--	---

		jõustu, siis rakendub alakasutustasu maksmise kohustus 1.01.2027. Kui käesolev seadusemuudatus jõustub hiljemalt 31.12.2026, siis saab see päikeseelektrijaam tootmise alustamiseks aega ühe aasta võrra juurde (nõ tagasiulatuvalt) ja tema § 87 ¹ lg 4 periood seega on 1.01.2025 kuni 31.12.2026 ja alakasutustasu arvestamise periood seejärel 1.01.2027 kuni 31.12.2027, mille järel endiselt tootmisvõimsuse kasutamata jätmise korral rakendub alakasutustasu maksmise kohustus 1.01.2028.
	KC Energy OÜ	
Nr.	Ettepanek/märkus	
1.	<p>KC Energy OÜ edastab omapoolse arvamuse koos põhjendustega elektrituruseaduse (ELTS) ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (892 SE) esitatud muudatusettepanekute kohta, mis puudutavad alakasutustasu arvestust puudutavate muudatuste kohta. Alljärgnevalt toome välja KC Energy ettepanekud eelnõus välja toodud sätte kohta ja vastavad selgitused.</p> <p>1) Täiendada ELTS § 87¹ lõige 6⁶ alljärgnevalt:</p> <p>„(6⁶) Turuosalisest sõltumatu põhjus käesoleva paragrahvi lõike 6² tähenduses on:</p> <p>1) vääraratu jõud;</p> <p>2) seadmete või materjalide tarnimisel või transportimisel tekkinud viivitused võrreldes tarne- ja ostulepingutes kokkulepitud tähtaegadega;</p> <p>3) ettenägematu muutus geoloogilistes tingimustes või pinnases, arheoloogiliste leidude või kaitsealuste</p> <p>liikide avastamine, projekteerimistingimuste, planeeringu lähteseisukohtade või keskkonnamõjude</p>	<p>Toetame</p> <p>Muudatusettepanekut on täiendatud</p>

	<p>hindamise programmis esitatud tingimuste või uuringute programmi haldusorganipoolne täiendamine</p> <p>või ootamatute keskkonnaprobleemide ilmnemine pärast ehitusloa taotluse menetlusse võtmist, mis takistab või lükkab edasi tootmisseedme tähtaegset rajamist;</p> <p>4) kolmanda isiku vaie, kohtuvaidlus või ettekirjutus, mis takistab või lükkab edasi tootmisseedme tähtaegset rajamist;</p> <p>5) kohaliku omavalitsuse üksuse või muu pädeva haldusorgani kavandatud tootmisvõimsuse rajamise eelduseks olevate menetlustoimingute või haldusakti andmise oluline viibimine planeeringu-, projekteerimistingimuste-, ehitusloa- või kasutusloa menetluses, kui viivitus ei ole põhjustatud tootja tegevusest ning tootja on täitnud kõik õigusaktidest tulenevad menetlusnõuded. Tootja tegevusega mitte</p> <p>seotud oluliseks viivituseks loetakse muuhulgas võimalike teiste arendusprojektide mõjudest tulenevat</p> <p>vajadust täiendavateks menetlustoiminguteks;</p> <p>6) muu käesolevas loetelus nimetamata tootjast sõltumatu ja tõendatud põhjus.“;</p> <p>Selgitus: Muudatuse eesmärk on tagada, et tootjale ei kohalduks käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu olukorras, kus tootmisseedme rajamise ja tootmise alustamise tähtaegade järgimine ei ole võimalik kohaliku omavalitsuse või muu pädeva haldusorgani menetluse põhjendamatult viibimise tõttu. Praktikast esineb juhtumeid, kus vaatamata nõuetekohaste dokumentide esitamisele viibivad planeeringu algatamise, projekteerimistingimuste või ehitusloa menetlused oluliselt ning antud menetluse kestus ei sõltu tootja tegevusest ega hoolsusest. Selliseid asjaolusid tuleb käsitada turuosalisest sõltumatute põhjustena. Näitena võib tuua arendusi, mis asuvad suurte riiklike projektide vahetus läheduses, mistõttu mõjutavad riiklike projektidega seotud arengud kas otseselt või kaudselt tootja kavandatud tootmisvõimsuste seotud menetlusi, tuues kaasa vajaduse täiendavate menetlustoimingute, sh täiendavateks mõjude hindamiseks.</p>	
2.	<p>Lisada eelnõusse ELTS § 87¹ lõige 6 ning täiendada seda alljärgnevalt:</p> <p>„(6) Kui tootmissuunalist liitumislepingut omav turuosaline ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud perioodi möödumisel oma liitumislepingujärgset tootmisvõimsust vähemalt 95 protsendi ulatuses kasutanud, tasub liituja võrguettevõtjale aasta pärast nimetatud tähtaja saabumist tasu mittekasutatava tootmissuunalise võrguühenduse võimsuse ulatuses. Tasu rakendatakse iga järgmise aasta täitumisel, millal turuosaline ei kasutanud vähemalt 95 protsendi ulatuses oma</p>	<p>Ei toeta.</p> <p>Liitumislepingut omavatele turuosalistele võimaldab tootjast sõltumatutel põhjustel alakasutustasu rakendamise edasi lükkamist KLiM esitatud seaduse muudatusettepanek,</p>

	<p>liitumislepingujärgset tootmissuunalist võimsust. Tasu suurus on 38 000 eurot ühe megavoltamperi kohta aastas ning tasu arvutatakse lepingujärgsest võimsusest 95 protsendile vastava tootmisvõimsuse ja saavutatud võimsuse vahe alusel. Kui jaotusvõrgus liitumislepingu sõlminud turuosaline on tootmisseedme või tarbimiskoha võõrandanud, rakendatakse tasu kinnistu omaniku suhtes. Kui jaotusvõrguga liitunud turuosalise liitumislepingujärgne tootmisvõimsus on kasutusele võetud osaliselt, rakendatakse tasu 95-protsendilise liitumislepingujärgse tootmisvõimsuse eest käesoleva paragrahvi lõike 7 alusel. Nimetatud tasu ei rakendu mittekasutatava liitumislepingule, mis on seotud käesoleva seaduse § 42² lõikes 1 nimetatud reservvõimsuse mehhanismis osalemisega või § 42⁵ lõikes 2 nimetatud saartalitlusvõime tagamise teenuses osalemisega või mis on vajalik süsteemihalduriga sõlmitud pikaajalise sagedusreservide lepingu täitmiseks või süsteemihalduriga sõlmitud tehnilise koostöö ja varustuskindluse tagamise lepingu täitmiseks.“</p> <p>Selgitus: Muudatuse eesmärk on täpsustada elektrituruseaduse § 87¹ lõikes 6 sätestatud alakasutustasu erandi kohaldamisala. Kehtiva regulatsiooni (ELTS § 87¹ lg 7) kohaselt ei rakendata tootmissuunalise võimsuse alakasutustasu võrguühendustele, mis on vajalikud reservvõimsuse mehhanismis osalemiseks, saartalitlusvõime tagamiseks, pikaajalise sagedusreservi lepingu täitmiseks või tehnilise koostöö ja varustuskindluse tagamise lepingu täitmiseks. Praktikas on tekkinud tõlgendus, mille kohaselt kohaldub nimetatud erand üksnes võrgulepingu alusel kasutatavale tootmisvõimsusele, kuid mitte liitumislepingu alusel reserveeritud tootmisvõimsusele. Selline tõlgendus ei võimalda saavutada sätte eesmärki. Süsteemihalduriga sõlmitud pikaajalise sagedusreservi lepingu või muu varustuskindluse tagamiseks vajaliku teenuse osutamiseks tuleb tootmisseedme või salvestusseade esmalt rajada ning selleks on vajalik tootmisvõimsuse reserveerimine liitumislepingu alusel. Võrgulepingu sõlmimine toimub üldjuhul alles pärast tootmisseedme või salvestusseadme valmimist ja võrguühenduse kasutuselevõttu. Kui alakasutustasu erand kohaldub alles pärast võrgulepingu sõlmimist, ei täida erand oma eesmärki nende projektide arendus- ja ehitusfaasis, mille rajamist seadusandja on soovinud toetada. Muudatus tagab, et erand kohaldub kogu tootmisvõimsusele, mis on vajalik süsteemihalduriga sõlmitud pikaajalise sagedusreservi lepingu või muu seaduses nimetatud teenuse osutamise lepingu täitmiseks, sõltumata sellest, kas projekt asub liitumislepingu või võrgulepingu etapis.</p>	<p>millega muudetakse § 87¹ lõiget 6² ning sõnastatakse see järgmiselt: ”Võrguettevõtja lükkab käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tasu rakendamist edasi, kui tootmist ei ole alustatud tõendatult turuosalisest sõltumatutel põhjustel kuni nimetatud põhjuste äralangemiseni, või põhjendab sellest keeldumist. Turuosaline on kohustatud nimetatud põhjustest viivitamata teavitama võrguettevõtjat. Turuosalisest sõltumatutel põhjustel tootmise alustamiseks antud ajapikendus ei või kokku ületada kolme aastat.” Selline muudatus ühelt poolt võimaldab alakasutustasu rakendamist edasi lükata tootjast sõltumatutel põhjustel kuni kolm aastat, kuid ühtaegu tagab selle, et tootja ei viivita asjatult reservvõimsuse mehhanismis osalemiseks, saartalitlusvõime tagamiseks, pikaajalise sagedusreservi lepingu täitmiseks või tehnilise koostöö ja varustuskindluse tagamise lepingu täitmiseks kavandatud tootmisvõimsuse rajamisega.</p>
3.	<p>Energiasalvestuse turule tuleku soodustamine ning võrgutariifide konkurentsivõime parandamine</p> <p>Probleemi kirjeldus: Energiasalvestuse laiem kasutuselevõtt on oluline eeldus Eesti elektrisüsteemi paindlikkuse suurendamiseks, taastuvenergia tootmise integreerimiseks ning elektrisüsteemi</p>	<p>Toetame</p> <p>Muudatusettepanekud täiendatud § 72 lõikega 3¹.</p>

kogukulude vähendamiseks. Samas näeme täna regulatiivseid ja tariifseid takistusi, mis pärssivad energiasalvestuse arengut Eestis ning seavad küsimuse alla Euroopa Liidu õigusest tulenevate nõuete täieliku rakendamise. Elektrilevi võimaldab energiasalvestite puhul võrgust võetud ja võrku antud energia saldeerimist sisuliselt ainult kõrge püsitasuga kindlaksmääratud hinnapakettides ehk siis igas kliendigrupis on ainult üks pakett kus saldeerimist energiasalvestitele võimaldatakse piirates sellega kliendile valikuvõimalust pakettide vahel. Selle tulemusena väheneb kliendile energiasalvesti kasutamisest saadav majanduslik kasu märkimisväärselt ning salvestusprojektide tasuvus halveneb. Lisaks ei kohaldata saldeerimist kõikidele tasukomponentidele, sealhulgas elektrituruseaduse § 53 lõikes 7 sätestatud tasakaalustamisvõimsuse kulule. Meie hinnangul vajab täiendavat analüüsi, kas selline hinnastamismudel on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/9441 artikli 15 lõikega 5, mille kohaselt ei tohi energiasalvestitele kohaldada topelttasusid, sealhulgas võrgutasusid, salvestatud elektrienergia osas, mis jääb sama liitumispunkti piiresse või mida kasutatakse paindlikkusteenuste osutamiseks süsteemihalduritele ning millega tuleb tagada energiasalvestuse võrdnekohtlemine elektriturul. Praegune regulatsioon ja selle rakendamine võivad praktikas kaasa tuua olukorra, kus energiasalvestitele rakendatakse tasusid viisil, mis ei vasta direktiivis sätestatud põhimõttele vältida topeltmaksustamist ning tagada energiasalvestuse võrdne kohtlemine elektriturul. Täiendavalt näeme probleemi Eleringi võrgutariifides. Oleme avastanud, et Eesti energiasalvestuse projektide võrgukulud on võrreldes Läti ja Leeduga oluliselt kõrgemad. Nii 110 kV kui ka 330 kV võrgutasandil ulatuvad erinevused teatud juhtudel ligikaudu kümnekordse tasemeni võrreldes Lätiga. Selline kulude erinevus seab Eesti energiasalvestuse investeeringute sihtriigina ebasoodsasse olukorda ning vähendab Eesti konkurentsivõimet Balti elektriturul.

Palume hinnata, kas Elektrilevi ja Eleringi poolt rakendatavad võrgutariifid ning saldeerimise põhimõtted on täielikult kooskõlas direktiivi (EL) 2019/944 artikli 15 lõikes 5 sätestatud nõuetega vältida energiasalvestite topelttasustamist ning tagada energiasalvestuse võrdne kohtlemine elektriturul.

Palume analüüsida saldeerimise põhimõtte laienemist kõikidele energiasalvestusega seotud tasukomponentidele, sealhulgas tasakaalustamisvõimsuse kulule, et vältida põhjendamatut topeltkoormust energiasalvestitele.

Juhul kui kehtiva õiguse tõlgendamine ei taga eelnevalt mainitud EL direktiivist tulenevate eesmärkide saavutamist, kaaluda elektrituruseaduse täpsustamist selliselt, et energiasalvestite suhtes kohaldatav topelttasustamise keeld ning saldeerimise põhimõtted oleksid seaduses üheselt ja selgelt sätestatud.

	<p>Palume Konkurentsiametil ja Kliimaministeeriumil hinnata kehtivate hinnatariifi meetodikate mõju energiasalvestuse soodustamisele, investeeringutele ja elektrisüsteemi paindlikkusele ning esitada ettepanekud võimalike konkurentsimoonutuste kõrvaldamiseks.</p> <p>Palume hinnata, kas Elektrilevi poolt võrgust salvestatud ja võrku tagastatud elektrienergia koguste saldeerimise tingimused on eelnevalt Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud. Vastava Elektrilevi veebilehelt² võimaliku kooskõlastuse kohta kahjuks infot ei leidu.</p> <p>Palume analüüsida Eesti, Läti ja Leedu energiasalvestite võrgutasude regulatsioone ning töötada välja lahendused Eesti võrgutariifide konkurentsivõime parandamiseks, et tagada energiasalvestuse investeeringutele võrreldavad tingimused kogu Baltikumis.</p>	
4.	<p>Lisaks eelnevalt on varasemalt Riigikogus käsitletud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse (ATKEAS) muudatusi, mis puudutavad ka elektrienergia salvestust. ATKEAS § 27 lg 1 p 282 kohaselt on aktsiisist vabastatud elektrienergia ja kütus, mida kasutatakse elektrienergia tootmiseks, ning elektrienergia, mida kasutatakse elektrienergia tootmise suutlikkuse säilitamiseks. Leiame, et aktsiisivabastus peaks rakenduma ka tootmise eesmärgil elektrienergia salvestusele. Palume Riigikogu majanduskomisjonil koostöös Rahandusministeeriumi ja Kliimaministeeriumiga seadusesse õigusselguse huvides vastav täpsustus teha.</p>	<p><u>Ei ole käesoleva eelnõu osa, teadmiseks võetud.</u></p> <p>Ettepanek nõuab täiendavat põhjalikku analüüsi eeldab koostööd ja läbirääkimist rahandusministeeriumi poolt, mida käesoleva eelnõu raames ei ole võimalik teostada.</p>
	MTÜ Eesti Taastuenergia Koda	
Nr.	Ettepanek/märkus	
1.	<p>Toetame üldiselt eesmärki ajakohastada elektrituru regulatsiooni, parandada varustuskindlust ning luua selgemad eeldused uute tootmis- ja salvestusvõimsuste turule tulekuks. Samas palume eelnõu edasisel menetlemisel arvestada alljärgnevate ettepanekutega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arutada enne teise lugemise jätkamist turuosalistega läbi elektriga varustamise elutähtsa teenuse osutajatele kohalduvad sisulised nõuded ning avaldada nende muudatuste kavand, samuti tuleb seletuskirjas märgitud täpsustada; 2. täpsustada alakasutustasu rakendamise 3-aastase ajapikenduse arvestuse algusaega; 3. piirata REMITi rikkumistega seotud väärtegade aegumistähtaeg maksimaalselt kolme aastaga; 4. vabastada aktiveeritud tasakaalustamisvõimsuse pakkumused tasakaalustamisvõimsuse tasust; 5. laiendada salvestusseadmete topeltmaksustamise erandit otseliinidele; 	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Mõistame vajadust kaasata turuosalisi ETO staatusega kaasnevate kohustuste kujundamisse. Samas ei pea me otstarbekaks esitada määruse muudatuste kavandit käesolevas etapis, kuna see võib segadust tekitada.</p>

<p>6. vabastada taastuenergia tasust selline tarbitud elektrienergia, mille puhul tarbija tõendab, et see vastab toetuseta taastuenergia tootmisest saadud toodetud elektrienergiale;</p> <p>7. anda turuosalistele võimalus esitada tagasiside ka Kliimaministeeriumis ettevalmistamisel olevatele täiendavatele muudatustele.</p> <p>Alljärgnevalt oleme ettepanekuid lähemalt selgitanud.</p> <p>Elektri elutähtsa teenuse osutaja (ETO) nõuded tuleks turuosalistega läbi arutada ning seletuskirjas märgitud täpsustada</p> <p>Eelnõu (ELTS § 21¹ muudatused) sätestab kontsernipõhise arvestuse, mille kohaselt loetakse elutähtsa teenuse osutajaks tootja, agregator või salvestusüksusi omav elektriettevõtja, kelle kontserni Eesti elektripaigaldiste võrku antav netovõimsus ületab kokku 90 MW. Elektri ETO sisulised nõuded on aga sätestatud eraldiseisvas määruses „Elutähtsa teenuse kirjeldus elektriga varustamisel”.</p> <p>Eelnõu seletuskirjast (lk 11) nähtuvalt on kavas seda määrust muuta, kuid muudatuste kavandit ei ole eelnõu paketti lisatud.</p> <p>Kuna ETO staatus toob kaasa olulisi kohustusi, peame vajalikuks, et vastava määruse muudatuste kavand esitataks ja arutataks turuosalistega läbi enne teise lugemise jätkamist, et turuosalisel oleks võimalik hinnata eelnõu tegelikku mõju ja teha asjakohased ettepanekud ja ka ettevalmistused uue regulatsiooni täitmiseks.</p> <p>ETO-ga seonduvalt on eelnõu seletuskirjas ka segadust tekitavaid lõike.</p> <p>Esiteks, eelnõu seletuskirja lk 9 on märgitud: „Lisaks võetakse edaspidi aluseks kontserni kuulumist. Kui mitmel juriidilisel isikul on väikesed elektri jaamad või paigaldised, aga nad kuuluvad samasse kontserni, võib nende mõju võrgu töökindlusele olla kokkuvõttes suur. Eelnõuga kavandatud sõnastus ELTS § 21¹ lõike 1 punktis 1 takistab võimalust vältida elutähtsa teenuse staatust lihtsalt ettevõtte struktuuri kaudu. Piisab vähimastki osalusest, mis seob ettevõtte kontserniga, et ettevõtte kuuluks kontserni tootmisvõimsuste arvestusse.“ Jääb arusaamatuks, mida tähendab „vähimastki osalusest“. Äriseadustiku § 6 definitsiooni mõttes kontserniks lugemiseks ei piisa „vähimastki osalusest“.</p> <p>Teiseks, eelnõu seletuskirja lk 10 on märgitud: „Tulenevalt HOS § 38 lõike 13 punkti 3 alusel ei tohi uute kohustuste tähtaeg olla rohkem kui 5 aastat. HOS § 38 lõike 13 punkt 1 sätestab, et elutähtsa teenuse osutaja peab koostama elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi üheksa kuu ja toimepidevuse plaan kümne kuu jooksul elutähtsa teenuse osutajaks määramisest arvates. HOS § 38</p>	<p>Asjakohasem on korraldada sihitud arutelud turuosalistega, et ühiselt läbi töötada kavandatavad erisused ja nende põhjendused (arvestades ka erinevaid tegevusvaldkondi). Näiteks ei ole mõistlik rakendada riskide hindamise või valmisolekunõuete osas identseid nõudeid erineva tegevusmudeliga turuosalistele, näiteks nagu koostootmisjaamad vs agregatorid. Seetõttu tuleb määruse nõuded kujundada proportsionaalselt ning vastavalt konkreetse turuosalise rollile, riskiprofiilile ja mõjule varustuskindlusele.</p> <p>Kontserni kuulumise hindamisel lähtutakse kehtivast õigusest. Muudatuse eesmärk on tagada, et omavahel seotud ettevõtjate tootmisvõimsuste mõju elektrisüsteemile hinnatakse tervikuna ning vältida olukordi, kus regulatsioonist püütakse kõrvale hoida ettevõtte struktuuri kunstliku killustamise kaudu.</p> <p>Selgitame, et eelnõu seletuskirjas viidatud ligikaudu üheaastane tähtaeg ei ole mõeldud siduva ega üldkohaldatava üleminekuajana, vaid illustratiivse hinnanguna. Konkreetne</p>
---	---

	<p>lõige 14 punkt sätestab, et küberturvalisuse seaduses tulenevate nõuete täitmise aja kohta tuleb arvamust küsida RIA-lt. Tänase teadmise kohaselt kulub küberturvalisuse seaduse nõuete rakendamiseks vähemalt üks kuni kaks aastat. Käesolevate muudatuste puhul saab tõenäoliselt üleminekuajaks olema kohustuste täitmiseks ligikaudu üks aasta, kuid see selgub elutähtsat teenust korraldava asutuse ja uue ETO-ga suhtluse põhjal.“ Jääb arusaamatuks, miks on vajalik ELTS-i eelnõus üleminekuaja tähtaega võrreldes HOS-iga kitsendada (viide eelduslikule ühe-aastasele tähtajale, mis võib hakata kaalutlusõigust põhjendamatult piirama). Üleminekuage peaks sõltuma konkreetse juhtumi asjaoludest.</p> <p>Palume ministeeriumil tagasisidetabelis kõnealuseid seletuskirja lõike täpsustada.</p>	<p>üleminekutähtaeg kujundatakse kooskoostöös asjaomaste asutuste ja elutähtsa teenuse osutajaga, arvestades iga juhtumi eripära, rakendatavate meetmete ulatust ning tegelikku valmidust nõuete täitmiseks.</p> <p>Samas ei ole põhjendatud eeldada, et uute kohustuste täitmiseks antav üleminekuage oleks maksimaalselt HOS-is lubatud viis aastat. Elutähtsa teenuse osutaja staatusega kaasnevad kohustused tulenevad vajadusest tagada riigi toimepidevus ja varustuskindlus, mistõttu peavad vajalikud meetmed olema rakendatud mõistliku aja jooksul.</p>
2.	<p>Alakasutustasu 3-aastase ajapikenduse arvestuse alguse täpsustamine</p> <p>Toetame eelnõu järgse ELTS § 87¹ lg 6² paindlikkust, mille kohaselt võrguettevõtja võib alakasutustasu rakendamist edasi lükata, kui tootmist ei ole alustatud turuosalisest sõltumatutel ja tõendatavatel põhjustel, kusjuures ajapikendus ei või kokku ületada kolme aastat. Eelnõust ei selgu aga üheselt, millisest hetkest hakatakse seda kolme aastat arvestama. Eriti vajab täpsustamist olukord, kus liitumine on välja ehitatud osaliselt.</p> <p>Teeme ettepaneku sätestada selgelt ajapikenduse arvestuse alguspunkt, et vältida hilisemaid tõlgendusvaidlusi.</p>	<p>Toetame ja täiendame selgitust näidetega. Näiteks kui kolmanda isiku tegevusest tingitud kohtuvaidlus kestab 4 aastat, siis tootja taotluse rahuldamisel lükkab võrguettevõtja § 87¹ lg 6² sätestatud tasu rakendamise edasi sellest tootjast sõltumatust asjaolust tingitud viivituse võrra, aga maksimaalselt 3 aastat. Teise näite puhul ehk kui kohtuvaidlus ei ole edasilükkamise taotluse esitamise hetkeks veel lõppenud, siis lükatakse tasu rakendamist edasi kuni vaidluse lõppemiseni ja vaidlusele kulunud aja</p>

		võrra, kuid mitte kauem 3 aastat kokku alates § 87 ¹ lg 4 tähtaja möödumisest.
3.	<p>REMITi rikkumiste aegumistähtaeg tuleks piirata kolme aastaga</p> <p>Eelnõuga kavandatakse läbivalt REMITi määruse (1227/2011) rikkumiste eest senisest oluliselt rangemad karistusemäärad. Mõistame, et trahvimäärade aluseks on Euroopa Liidu õigusest tulenevad nõuded. Samas palume uuesti hinnata kavandatud viieaastast väärtegude aegumistähtaega (eelnõu järgsed ELTS § 106 lg 2 ja MGS § 45 lg 1).</p> <p>Eestis on väärtegude üldine aegumistähtaeg tavapäraselt kaks aastat ning teatud keerukamates valdkondades, näiteks konkurentsi-, andmekaitse- ja maksuõiguses, kolm aastat. Kavandatud viieaastane tähtaeg on Eesti õiguses pretsedenditu. Eelnõu seletuskirjas toodud põhjendused – menetluste keerukus, andmemahukus ja rahvusvahelise koostöö vajadus – ei erista REMITi rikkumisi olemuslikult sellisel määral näiteks konkurentsiõiguse rikkumistest, et õigustada pikemat aegumistähtaega.</p> <p>Lisaks on energiaturg kiiresti arenev valdkond, kus viie aasta taguste asjaolude turumõju ja aktuaalsus on kadunud. Pikem aegumistähtaeg suurendab ettevõtjate õiguslikku ebakindlust ega ole kuidagi proportsionaalne eesmärgiga tagada tõhus järelevalve.</p> <p>Teeme ettepaneku sätestada REMITi rikkumistega seotud väärtegude aegumistähtjaks maksimaalselt kolm aastat.</p>	<p>Ei toeta.</p> <p>Energia hulgimüügituru rikkumiste menetlemine on pikaajaline ja mahukas protsess, mis vajab pikemat menetlus aega.</p>
4.	<p>Aktiveeritud tasakaalustamisvõimsuse tasakaalustamisvõimsuse tasust pakkumuste vabastamine</p> <p>Praeguse ELTS §-s 53¹ sätestatud tasakaalustamisvõimsuse hankimise kulu rahastamise regulatsiooni kohaselt tuleb kulu kanda ka tasakaalustamisvõimsuse pakkumise eest. Sisuliselt küsitakse seega tasu sama kulu katteks, milleks tasu kogutakse, sest tasakaalustamisvõimsuse pakkuja maksab tasu tasakaalustamisvõimsuse hankimise kulude katteks, kuigi need kulud kuuluvad tasumisele mh tema enda poolt osutatud teenuse eest. Selline ringfinantseerimine suurendab tasakaalustamisvõimsuse teenuse pakkuja kulubaasi, kajastub kõrgemates pakkumishindades ning tõstab lõppkokkuvõttes kõigi tarbijate ja tootjate kulusid.</p> <p>Tulenevalt energiaturgude toimimise põhimõttest kujuneb hind kõige kallima turule pääsenud pakkuja poolt pakutud hinna järgi. Kui viimane pakkuja, kelle pakkumus turule pääseb, on pidanud enda pakkumuse hinda arvestama tasakaalustamisvõimsuse tasu, siis kujuneb turu hind kõigile</p>	<p>Ei toeta.</p> <p>Tasakaalustamisvõimsuse kulu eesmärk on tagada elektrisüsteemi stabiilsus ja see katab süsteemiteenuste toimimist tervikuna, mistõttu erandite tegemine konkreetsetele aktiveeritud kogustele kahjustab võrdse kohtlemise põhimõtet. Erinõuete seadmine aktiveeritud tasakaalustamisvõimsusele tekitaks ebavõrdse olukorra teiste</p>

	<p>pakkujatele selle suuruse võrra kõrgemaks, sh ka nt Läti ja Leedu pakkujatele, kes osalevad samal turul, kuid kellele see tasu samal moel ei rakendu.</p> <p>Näiteks, mFRR üles reguleerimise hind on viimasel ajal olnud sageli suurusjärgus 150 €/MWh ja mFRR alla reguleerimise hind suurusjärgus –20 €/MWh. Kui need hinnad kujunesid vastavalt Eesti elektritootja üles reguleerimise või Eesti elektri tarbija (nt agregaator, elektrikatel) hinna järgi, sisaldub selles hinnas ka tasakaalustamisvõimsuse tasu 3,73 €/MWh. Kui see summa nende pakkumusest maha arvata, oleks hind kogu turule kujunenud vastavalt 146,27 €/MWh üles reguleerimise turul ja 23,73 €/MWh alla reguleerimise turul.</p> <p>Mõju hinnangulist suurusjärku on võimalik näitlikustada Baltic Transparency Dashboardist kättesaadavate andmetega. Neist nähtuvalt oli detsembris Eestis mFRR aktiveerimisi kokku 27 406 MWh. Korrutades selle koguse tasakaalustamisvõimsuse tasuga 3,73 €/MWh, on mõju võimalik rahaline maht pelgalt mFRR teenuselt ühes kuus 102 224 eurot. See sisaldab siiski ka neid pakkumusi, mille puhul tasakaalustamisvõimsuse tasu ei ole hinda kergitanud (st olukorrad, kus üleskoormamine on toimunud vähendatud tarbimise või alla koormamine tootmata jäänud elektrienergia arvelt). Samas lisanduvad sellele ka aFRR ja FCR teenuste mahud, mis on küll mFRR teenuse kogumahuga võrreldes väiksemad. Täpsema mõjuanalüüsi saaks teha Elering, kellel on olemas kogu info selle kohta, milline on tasu mõju bilansikulule, mitte ainult Eestis, vaid kogu Baltikumis.</p> <p>Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada ELTS § 53¹ lg 3 järgmiselt:</p> <p>(3) Tarbija ja tootja katavad käesoleva seaduse § 53 lõikes 6 nimetatud meetodikaga kehtestatud ulatuses tasakaalustamisvõimsuse kulu. <u>Tarbija ja tootja ei kata tasakaalustamisvõimsuse kulu elektrienergia koguselt, mis vastab tasakaalustamisvõimsuse pakkumisel aktiveerimiskorralduse täitmise käigus tarbitud või toodetud elektrienergiale.</u></p> <p>Ulatuses, milles meetodika näeb ette tasakaalustamisvõimsuse kulu kogumise tarbijatelt ja tootjatelt, märgib avatud tarnija sama meetodika alusel arvutatud kulu suuruse elektrienergia eest esitataval arvel eraldi real, tähistades selle tasakaalustamisvõimsuse kuluna. Bilansihaldur teavitab avatud tarnijat tema bilansi piirkonnas olevatele tarbijatele ja tootjatele rakenduvast tasakaalustamisvõimsuse kulu suurusest.</p>	<p>turuosalistega, kes peavad tasuma süsteemikuluseid kõigilt tegelikelt tootmis- ja tarbimiskogustelt.</p>
5.	<p>Salvestusseadmete topehtmaksustamise erandi laiendamine otseliinidele</p> <p>ELTS § 59² lg 10 ja § 42⁷ lg 8 näevad ette, et salvestusperioodi vältel elektrivõrgust energiasalvestusüksusesse salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud elektrienergia koguse ulatuses ei rakendu vastavalt taastuvenergia tasu ega varustuskindluse tasu.</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Energiasalvestusüksuste salvestatud elektrienergia eest samal 1 kuulise perioodi jooksul elektrivõrku</p>

Nende sätete sõnastus piirdub aga elektrivõrgu kaudu salvestatud ja tagastatud kogustega ega välista topeltnmaksustamist otseliini kaudu salvestatud ja tarbimisse võetud koguste osas. See tekitab põhjendamatu ebavõrdse kohtlemise: energiakogus ei muutu lõpptarbimiseks ega kaota oma salvestuslikku olemust üksnes seetõttu, et see liigub otseliini, mitte võrguettevõtja võrgu kaudu.

Otseliinid on taastuenergia laiendamisel ja varustuskindluse tagamisel üha olulisemad, kuna võimaldavad tootmis-, salvestus- ja tarbimisüksusi otse ühendada, vähendada koormust avalikule võrgule ning kasutada ja ajaliselt nihutada taastuenergiat kohapeal. See on eriti väärtuslik vahelduva iseloomuga tuule- ja päikeseenergia integreerimisel. Kui otseliini kaudu ühendatud salvestusseadmed jäävad topeltnmaksustatuks, ei tähenda see üksnes ebavõrdset kohtlemist, vaid pärsib otseselt tänapäevaste, otseliinidel põhinevate taastuenergia- ja salvestuslahenduste arengut ning vähendab motivatsiooni neid rajada — töötades vastu nii taastuenergia eesmärkidele kui ka süsteemi varustuskindlusele.

Lisaks puudub praegu salvestuse topeltnmaksustamise erand reservvõimsuse mehhanismi rahastamise kulu puhul, mistõttu tuleks vastav erand sätestada ka ELTS §-s 42⁴.

Teeme ettepaneku laiendada topeltnmaksustamise erand otseliinidele järgmiselt.

Täiendada ELTS § 42⁴ lõikega 9:

(9) Salvestusperioodi vältel elektrivõrgust või otseliini kaudu energiasalvestusüksusesse salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud või otseliini kaudu tarbimisse võetud elektrienergia koguse ulatuses käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud tasu ei võeta, kui on täidetud vähemalt üks käesoleva seaduse § 59² lõike 10 punktides 1–4 nimetatud tingimustest.

Täiendada ELTS § 42⁷ lõiget 8 järgmiselt:

(8) Salvestusperioodi vältel elektrivõrgust või otseliini kaudu energiasalvestusüksusesse salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud või otseliini kaudu tarbimisse võetud elektrienergia koguse ulatuses käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud tasu ei võeta, kui on täidetud vähemalt üks käesoleva seaduse § 59² lõike 10 punktides 1–4 nimetatud tingimustest.

Täiendada ELTS § 59² lg 10 esimest lauset järgmiselt:

(10) Salvestusperioodi vältel elektrivõrgust või otseliini kaudu energiasalvestusüksusesse salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud või otseliini kaudu

tagastatud elektrienergia koguse ulatuses tasude (edastustasu, taastuenergiatasu, varustuskindluse tasu) saldeerimise kaudne eesmärk on läbi lisanduvate energiasalvestusüksuste toetada tasakaalu elektrivõrgus. Otseliiniga seotud energiasalvestusüksused ei panusta otseselt võrgu tasakaalu, vaid kasutavad eelnevalt salvestatud (või kohapeal toodetud) elektrit esmajärjekorras kinnistul asuva tarbijajärgaldise tarbimise katmiseks. Tarbimisest ülejääk edastatakse küll võrku, kuid nad ei osale otseselt elektrivõrgu tasakaalustamises.

	<p>tarbimisse võetud elektrienergia koguse ulatuses käesolevas paragrahvis viidatud toetuste rahastamise kulu ei rakendu, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:</p>	
6.	<p>Toetust mittesaanud taastuenergia tootmiseadmete toodetud elektri vabastamine taastuenergia tasust</p> <p>Kehtiva ELTSi kohaselt kogutakse taastuenergiatasu kogu tarbitud elektrienergia pealt, sõltumata sellest, kas tarbitud elekter on pärit toetust saanud või toetust mittesaanud taastuenergia tootmiseadmetest. See tähendab, et kui tarbija (sh tööstus- või teenindussektor) ostab (nt PPA kaudu) toetust mittesaanud taastuvelektrit, siis tema tarbimise pealt kogutakse siiski taastuenergiatasu samal määral nagu iga muu tarbimise pealt. See tekitab sisulise vastuolu tasu eesmärgiga: kui tarbija hangib turupõhiselt (ilma toetuseta) rajatud tootmiseadmega toodetud taastuvelektrit, siis tasu kohaldub siiski samaväärselt, kuigi selline tarbimine ei ole seotud taastuenergia toetusskeemi kulubaasiga samal viisil.</p> <p>Et motiveerida taastuenergia tootmiseadmete rajamist turupõhiselt, tuleks vabastada taastuenergiatasust selline tarbitud elekter, mille päritolu on tarbija poolt tõendatult seotud toetust mittesaanud taastuenergia tootmiseadmetega toodetud elektriga, kasutades tõendusahelana eelkõige päritolutunnistuste kustutamist ning kesket arvestust Eleringi poolt. Tegu oleks sisuliselt taastuenergiatasu arvestusbaasi korrigeerimisega, sest taastuenergiatasu eesmärk on katta toetusskeemist tulenevad kulud ning seetõttu on põhjendatud jätta tasu arvestusbaasist välja selline tarbimine, mille puhul tarbija on objektiivselt tõendanud, et tarbitud elekter pärineb toetust mittesaanud taastuenergia tootmisest.</p> <p>Selline vabastus ei loo valikulist eelist (maksusoodustust) valitud adressaatidele, vaid täpsustab tasu kohaldamisala: tasu rakendub üksnes sellele tarbimisele, mis on sisuliselt seotud toetusskeemi kulubaasiga, ning vabastus toimib kontrollitava tõendusahela (nt GO-de kustutamise) kaudu kõigile ühtemoodi.</p> <p>Ettepanek:</p> <p>Täiendada ELTS § 3 (mõistete loetelu) järgmise terminiga:</p> <p><u>„toetuseta taastuenergia tootmiseseade“ – taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseseade, mille toodetud elektrienergia eest ei ole makstud ega maksta käesoleva seaduse §-des 59, 59⁴ ja 59⁶ nimetatud toetust.</u></p> <p>Täiendada ELTS § 59² lõigetega (numeratsioon vastavalt SE 787 muudatustele):</p>	<p>Ei toeta.</p> <p>Taastuenergia tasu on tarbimiselt kogutav tasu, mis olemuselt ei ole seotud toodetud elektri päritolu, ega energiaprojekti kaubanduslike tingimustega.</p>

	<p><u>(4¹⁶) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud toetuse rahastamise kulu ei arvestata ega tasuta sellise elektrienergia tarbimise ulatuses, mille kohta tarbija on käesolevas paragrahvis sätestatud korras tõendanud, et tarbitud elektrienergia vastab toetuseta taastuenergia tootmiseseadmega toodetud elektrienergiale.</u></p> <p><u>(4¹⁷) Lõike 4¹⁶ tähenduses tõendab tarbija tarbimise vastavust tootmisele eelkõige sellega, et tarbija või tarbija nimel tegutsev isik kustutab arveldusperioodile vastavas mahus päritolutunnistused, mis on väljastatud toetuseta taastuenergia tootmiseseadmest toodetud elektrienergia kohta, päritolutunnistuste elektroonilises andmebaasis.</u></p> <p><u>(4¹⁸) Põhivõrguettevõtja teeb lõigetes 4¹⁶ ja 4¹⁷ nimetatud tõendamise alusel kindlaks vabastuse ulatuse ning edastab võrguettevõtjale või liinivaldajale andmed vabastuse rakendamiseks käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud toetuse rahastamise kulu arvestamisel.</u></p>	
7.	<p>Anda võimalus tagasiside esitamiseks ka Kliimaministeeriumis ettevalmistamisel olevatele muudatustele</p> <p>15.06.2026 elektrituru nõukogus esitletud info kohaselt planeerib Kliimaministeerium esitada eelnõule muudatusettepanekud järgmistel teemadel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Võrku ühendatava riist- ja tarkvara julgeoleku hindamine (protsess läbi TTJA, kaasates RIA, VLA, KAPO) • Tarbimise juhtimise päev-ette turu kompensatsiooni maksmise aluse loomine • Paindlikkusteenuste turupõhise soetamise põhimõtted jaotusvõrgus • REMIT sätete selgemaks täpsustamine <p>Tegu on turuosaliste jaoks oluliste teemadega, kuid paraku ei ole turuosalistel olnud võimalik kavandatavate muudatuste sisuga lähemalt tutvuda.</p> <p>Seepärast palume anda turuosalistele võimalus esitada tagasiside ka vastavate muudatuste kohta. Oleme meeleldi valmis oma ettepanekuid täpsemalt selgitama ning komisjoni töös osalema.</p>	<p>Toetame</p> <p>Turuosalistele toimus muudatusettepanekuid tutvustav arutelu 09.09.2026 Kliimaministeeriumis. Tagasisidestamise võimaluse kohta jagasime infot arutelul, mida mõned ettevõtted ka kasutasid.</p>
	Elektrilevi OÜ	
Nr.	Ettepanek/märkus	

1.	<p>Elektrilevi teeb ettepaneku täiendada eelnõud muudatustega, mille eesmärk on täpsustada ja ajakohastada elektrituruseaduse (ELTS) võrgutasude ja võrgu arendamise regulatsiooni nii, et see oleks selgem, prognoositavam ja paremini kooskõlas jaotusvõrgu tegelike investeerimis- ning kuluvajadustega. Selleks täpsustatakse kehtivat regulatsiooni võrgu arengukava rolli osas ning alust põhjendatud investeeringute ja kontrollimatute kuluerinevuste arvesse võtmiseks võrgutasus.</p> <p>Muudatuste tulemusel muutub ELTS-i regulatsioon üheselt mõistetavamaks ning loob täiendavat selgust nii võrguettevõtjatele, Konkurentsiametile kui ka klientidele. Samal ajal aitavad muudatusettepanekud tagada, et võrguettevõtjal oleks võimalik täita oma tegevus- ja arenduskohustust ning elutähtsa teenuse toimepidevus olukorras, kus jaotusvõrgu investeerimis- ja kuluvajadused muutuvad kiiresti.</p> <p>Arengukava kui investeeringuvajaduse alusdokument</p> <p>ELTS sätestab arengukavaga seoses jaotusvõrguettevõtjale mitmeid kohustusi (ELTS § 66 lg-d 8, 9 ja 10). Samas ei ole kehtivas regulatsioonis sõnaselgelt sätestatud arengukava õiguslikku positsiooni võrgutasude kooskõlastamise protsessis. ELTS § 66 lg 8 kohaselt peab võrgu arendamine tuginema läbipaistvale kümneaastasele arengukavale ning ELTS § 66 lg 14¹ annab Konkurentsiametile õiguse teha võrguettevõtjale ettekirjutusi arengukava seadusega kooskõlla viimiseks. Kuna võrguettevõtjad esitavad juba täna Konkurentsiametile üksikasjaliku kava tarbimisvõimsuse nõudluse rahuldamiseks (ELTS § 66 lg 4) ning investeerimisprojektide täitmise aruandeid (ELTS § 66 lg 14²), on mõistlik fikseerida arengukava roll investeeringute põhjendatuse tõendamisel. See loob ühise andmestiku investeeringuvajaduste hindamiseks ning annab õigusselguse nii turuosalistele kui ka Konkurentsiametile.</p> <p>Seega teeb Elektrilevi ettepaneku täiendada ELTS §-i 66 lg-ga 10¹ ja lõikega 10² ning sätestada, et võrgu arengukava on aluseks võrgutasu kooskõlastamisel tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks ning elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks vajalike investeeringute põhjendatuse hindamisel. Arengukavas kajastatud investeering loetakse võrgutasu kooskõlastamisel eelduslikult põhjendatuks, kui see on vajalik ELTS-is või selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate kohustuste ning kvaliteedi-, ohutus- või keskkonnanõuete täitmiseks, välja arvatud juhul, kui Konkurentsiamet tuvastab, et investeering ei vasta ELTS-i §-des 71 ja 72 sätestatud nõuetele. Konkurentsiamet võib lugeda põhjendatuks ka arengukavas kajastamata investeeringu. Seda tingimusel, kui võrguettevõtja</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva eelnõuga aga oleme valmis menetlema järgmise eelnõu raames.</p>
----	--	---

tõendab sellise investeeringu vajalikkust ELTS-st või selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks ning kohustub kajastama investeeringu järgmises koostatavas arengukavas.

Muudatuse eesmärk on selgelt sätestada, et võrguettevõtja arengukava ei ole üksnes strateegiline või informatiivne dokument, vaid ka võrgutasu kooskõlastamisel investeeringuvajaduse põhjendatuse hindamise alusdokument.

ELTS § 71 lõike 5 kohaselt tuleb võrgutasud kujundada nii, et oleks tagatud investeeringud arenduskohustuse täitmiseks ja elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks. ELTS § 66 lõige 10¹ seoks selle loogika arengukavaga: kui investeering on arengukavas kirjas ja vajalik seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks, käsitletakse seda võrgutasu kooskõlastamisel põhjendatuna juhul, kui Konkurentsiamet ei ole teinud arengukava osas ettekirjutust. See annab võrguettevõtjale selgema lähtekoha ja jätab Konkurentsiametile võimaluse sekkuda just arengukava menetluses. Konkurentsiametil on järelevalvepädevuse (ELTS § 93 lg 1) ning amet võib investeeringute tegemise osas teostada järelevalvet.

Samuti säilib muudatuse järel paindlikkus vältimatute, kuid arengukavas fikseerimata investeeringute põhjendatuks lugemiseks juhul, kui võrguettevõtja tõendab nende vajalikkust ja kajastab need järgmises uuendatud arengukavas (vastavalt ELTS § 66 lg 8 perioodikale).

Muudatus on kooskõlas Euroopa Liidu energiaturu põhimõtetega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artikkel 18 (millele viidatakse ELTS § 71 lg 4 kaudu) sätestab, et tariifid peavad toetama pikaajalist varustuskindlust ja tõhusust. Arengukava keskne roll investeeringute planeerimisel (sarnaselt ELTS § 66 lg 12 p 7 viidatud nõuetele) tagab, et võrgutasud peegeldavad tegelikke võrgu arendamise vajadusi.

paragrahvi 66 täiendatakse lõigetega 10¹ ja 10² järgmises sõnastuses:

„(10¹) Võrgu arengukava on aluseks võrgutasu kooskõlastamisel tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks ning elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks vajalike investeeringute põhjendatuse hindamisel. Arengukavas kajastatud investeering loetakse võrgutasu kooskõlastamisel põhjendatuks, kui see on vajalik käesolevast seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate kohustuste ning kvaliteedi-, ohutus- või keskkonnanõuete täitmiseks, välja arvatud juhul, kui Konkurentsiamet on teinud võrguettevõtjale ettekirjutuse arengukava muutmiseks.

	<p>(10²) Konkurentsiamet võib lugeda põhjendatuks ka arengukavas kajastamata investeeringu, kui võrguettevõtja tõendab selle vajalikkust käesolevast seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks ning kohustub kajastama investeeringu järgmises käesoleva paragrahvi lõike 8 kohaselt koostatavas arengukavas.“</p>	
2.	<p>Arengukava menetluse kestuse täpsustamine</p> <p>Selge ajaline raam arengukava menetluses annab võrguettevõtjale kindluse kavandatud investeeringutega õigeaegselt edasi liikuda ning toetab võrgu järjepidevat arendamist. Seetõttu teeb Elektrilevi ettepaneku täiendada ELTS-i § 66 lg-t 14¹ teise lausega. Muudatusega sätestatakse, et Konkurentsiamet võib teha võrguettevõtjale ettekirjutuse arengukava seadusega kooskõlla viimiseks 90 päeva jooksul arengukava esitamisest. Kui Konkurentsiamet selle aja jooksul ettekirjutust ei tee, loetakse arengukava aktsepteerituks ning seda saab rakendada § 66 lõikes 10¹ nimetatud eesmärkidel. 90-päevane tähtaeg annaks arengukava menetlusele selge ajaraami ja aitaks vältida venivaid olukordi, kus võrguettevõtjal puudub kindlus, kas arengukavas planeeritud investeeringutega saab edasi liikuda. Samal ajal jääks Konkurentsiametile alles õigus hinnata arengukava vastavust seadusele ja vajaduse korral teha ettekirjutus.</p> <p>Täiendus sätestab eeldusliku aktsepteerimise põhimõtte: kui Konkurentsiamet ei ole 90 päeva jooksul ettekirjutust teinud, loetakse arengukava aktsepteerituks. See on oluline eeltingimus ELTS § 66 lõikes 10¹ nimetatud õiguslike tagajärgede rakendumiseks. Selline regulatsioon annab võrguettevõtjale kindluse arengukavas planeeritud investeeringute ja arendustegevustega jätkamiseks (ELTS § 66 lg 1).</p> <p>Riikliku järelevalve raames säiliks Konkurentsiametil üldine pädevus kontrollida võrguettevõtjate kohustuste täitmist (ELTS § 93 lg 6 p 7 ja lg 10 p 7) ning vajadusel rakendada riikliku järelevalve erimeetmeid (ELTS § 94 lg 1) või sunnivahendeid ettekirjutuste täitmata jätmisel (ELTS § 95 lg 4; ATSS § 2 lg 1).</p> <p>Käesolev muudatus täpsustaks üksnes konkreetset arengukava menetluslikku raamistikku, et tagada võrgu arendamise järjepidevus ja vastavus turuosaliste põhjendatud vajadustele (ELTS § 66 lg 1).</p> <p>paragrahvi 66 lõiget 14¹ täiendatakse teise lausega ja lõige sõnastatakse järgmiselt:</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva eelnõuga aga oleme valmis menetlema järgmise eelnõu raames.</p>

	<p>„(14') Kui Konkurentsiamet ei tee 90 päeva jooksul ettekirjutust, loetakse arengukava Konkurentsiameti poolt aktsepteerituks ning arengukava rakendatakse käesoleva seaduse § 66 lõikes 10¹ sätestatud eesmärkidel.“</p>	
3.	<p>Investeeringuvajaduse kattekomponent</p> <p>Võrguettevõtjad seisavad silmitsi süveneva investeerimisvajadusega, mis tuleneb samaaegselt võrgu vananemisest ning vajadusest suurendada võrgu läbilaskevõimet ja töökindlust. Seetõttu on vajalik täiendada võrgutasu kujundamise regulatsiooni nii, et see võimaldaks katta võrgu tegelikest arengu- ja toimepidevusvajadustest tulenevad põhjendatud investeeringud ka ulatuses, mida ei ole võimalik katta üksnes põhivara kulumi kaudu.</p> <p>Seetõttu teeb Elektrilevi ettepaneku täiendada ELTS-i § 71 lg-ga 5², et luua võrguettevõtjale selge ja eristatud õiguslik alus võtta võrgutasu kujundamisel arvesse sellised investeeringuvajaduse katmiseks vajalikud summad, mida ei ole võimalik katta üksnes põhivara kulumi kaudu.</p> <p>Muudatuse vajadus tuleneb sellest, et elektrisüsteemi ümberkujundamine, tarbimise elektrifitseerimine, hajatootmise kasv ning võrgu töökindlusele seatud kõrgendatud ootused on suurendanud võrguinvesteeringute mahtu ja ajakriitilisust. Euroopa Kontrollikoja 2025. aasta ülevaates on rõhutatud, et ligikaudu 40% Euroopa Liidu jaotusvõrkudest on üle 40 aasta vanad ning 2030. aastaks ühendatakse jaotustasandile hinnanguliselt 70% taastuvenergia võimsustest, 2040. aastaks 80%. Samas jäävad võrguettevõtjate kavandatud investeeringud alla Euroopa Komisjoni hinnatud vajadusele: ajavahemikul 2024–2050 on investeerimisvajadus hinnanguliselt 1,994–2,294 miljardit eurot, kuid kavandatud investeeringud ulatuvad 1,871 miljardi euroni. Euroopa Kontrollikoda rõhutab seejuures, et õigusraamistikud mõjutavad otseselt võrguettevõtjate investeerimisotsuseid, sest need määravad, kui palju võrguettevõtjad teenivad ja kuidas neid tasustatakse.¹</p> <p>Sama probleemistik avaldub Eestis. Elektrilevi jaotusvõrgu arengukava kohaselt oli dokumendi koostamise ajal 25,8% Elektrilevi varadest ületanud oma eeldatava tööea. Kõrgepingeliinide ja alajaamade varaklassis ulatus see näitaja 38,5%-ni. Arengukava järgi oli Elektrilevi võrku ühendatud hajatootmise netovõimsus kasvanud 39 megavatil 2018. aastal 603 megavatini 2022. aasta lõpuks, s.o ligikaudu 20-kordne kasv viie aasta jooksul. Samuti nähtub arengukavast, et teatud piirkondades võib tarbimine 2030. aastaks võrreldes 2022. aastaga kasvada kuni kuuekordseks ning arengukava</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva eelnõuga aga oleme valmis menetlema järgmise eelnõu raames.</p>

¹ [Review 01/2025: Making the EU electricity grid fit for net-zero emissions](#)

koostamise ajal oli menetluses juba üle 200 MW ulatuses tootmisliitumisi, mis on ligikaudu 250 uut taotlust nädalas.² Arengukavale ja kehtivale võrgutasude arvutusmetoodikale tuginevalt katavad võrgutasudest saadavad summad 2026-2035 investeeringuid keskmiselt 64 mln € ulatuses ning täiendav finantseerimisvajadus on keskmiselt 108 mln € aastas.

Ka Euroopa Liidu energiapoliitika suunab liikmesriike kiirendama tööstuse elektrifitseerimist ja alternatiivkütuste kasutuselevõttu ning seab selleks konkreetsed eesmärgid. Selliseid eesmärke kannavad muuhulgas tööstuse kiirendamise määrus (*Industrial Accelerator Act – IAA*) ning alternatiivkütuste laadimistaristu määrus (*Alternative Fuels Infrastructure Regulation – ANFIR*). Nende algatuste edukas rakendamine eeldab, et jaotusvõrk suudab teenindada nii uusi suuri tarbijaid kui ka kasvavat tootmisvõimsust. Euroopa Liidu ja riiklike eesmärkide saavutamiseks ongi vajalik, et võrgutasu regulatsioon võimaldaks katta põhjendatud investeeringuvajadused õigeaegselt ja etteaimatavalt.

Kirjeldatud arengud näitavad, et võrguettevõtja investeerimisvajadus ei tulene üksnes tavapärasest vara uuendamisest, vaid samaaegselt ka võrgu läbilaskevõime suurendamise vajadusest, uute tootmis- ja tarbimisliitumiste võimaldamisest ning töökindluse hoidmisest olukorras, kus võrku kasutatakse üha intensiivsemalt ja teistsugustel eesmärkidel kui ajalooliselt. Kui võrgutasu kujundamise alus jääb ajas maha võrgu tegelikust investeerimisvajadusest, kandub vajalik investeering tulevikku edasi, investeeringute maht kuhjub ning see suurendab hilisemaid süsteemseid kulusid ja järsu hinnamuutuse riski. Seetõttu on tarbijate ja ühiskonna huvides, et põhjendatud investeeringuvajadus oleks võimalik katta õigeaegselt.

ELTS § 66 lg 1 kohaselt arendab võrguettevõtja võrku oma teeninduspiirkonnas viisil, mis tagab võimaluse järjepidevalt osutada õigusakti ja tegevusloa tingimuste kohast võrguteenust võrguga ühendatud ja tulevikus ühendatavatele tarbijatele, energiakogukondadele, tootjatele, liinivaldajatele ja võrguettevõtjatele, arvestades nende põhjendatud vajadusi, ning ühendada võrguga oma teeninduspiirkonnas asuva ja prognoositavalt tulevikus turuosalise rajatava nõuetekohase elektripaigaldise. Sellest tulenevalt peab võrguettevõtjal olema ka tegelik regulatiivne võimalus katta investeeringud, mis on nimetatud kohustuse täitmiseks vajalikud.

Kavandata ELTS § 71 lg 5² sätestaks võrguettevõtja õiguse võtta võrgutasu kujundamisel arvesse § 71 lõike 5 punktides 2 ja 2¹ nimetatud investeeringute katmiseks vajalikud summad ulatuses, milles neid ei ole võimalik katta põhivara kulumisega. Eesmärk ei ole muuta kehtiva hinnaregulatsiooni põhiloogikat, vaid luua sellele selge täiendav õiguslik alus olukordades, kus investeeringu tegemise

² [Elektrilevi arengukava.indd](#)

vajadus ületab põhivara amortisatsiooni kaudu kaetava mahu. Selleks, et tagada investeeringute rahastamise järjepidevus ja vältida olukorda, kus võrguettevõtja ei saa seadusest tulenevate arenduskohustuste täitmiseks vajalikke investeeringuid õigeaegselt ellu viia, käsitletakse ELTS § 71 lg 5² alusel arvesse võetavat summat täiendava investeeringute katmise vahendina.

ELTS § 71 lg 5² alusel tehtud investeeringult ei arvestataks põhjendatud tulukust, st sellise investeeringu alusel loodud põhivaralt ei arvestataks omanikule tootlust. ELTS § 71 lg 5² alusel tehtud investeering kajastuks võrgutasus enne valmimist täiendava investeeringu katmise summana ning pärast põhivaraks võtmist üksnes kulumi kaudu. Selline lähenemine tagab, et investeeringu maksumus kajastuks võrgutasus korraga ainult ühel viisil ja välistaks põhjendamatut hinnakoormust klientidele.

Praeguse hinnaregulatsiooni kohaselt ei suuda kõik võrguettevõtjad täita ELTS § 66 lg-st 1 tulenevat arenduskohustust ega tagada võrguteenuse töökindlust, läbilaskevõimet ja tulevaste tarbijate ühendamisvõimet. Täiendav investeeringute katmise summa tagab vajadusel rahastusvõimaluse investeeringute elluviimiseks ilma viivitusega, mis on oluline ka riigi taastuvenergia eesmärkide ja energiamajanduse arengukava täitmisel.

Klientidele tagaks muudatus selle, et võrgutasu kujundatakse läbipaistvalt ja kulupõhiselt ning investeeringute rahastamine ei põhjusta ebaõiglaseid hinnamuutusi. Samal ajal vähendab muudatus riski, et investeeringud lükkuvad edasi ja tekitavad tulevikus järsemaid hinnatõuse või võrgu töökindluse langust. Ühtlasi toetab uus regulatsioon elektrivõrgu võimekust liita uusi taastuvenergia tootjaid ja tagada varustuskindlus, mis on oluline nii riigi energiapoliitika eesmärkide täitmisel kui ka majanduskeskkonna ja ettevõtjate konkurentsivõime tagamisel.

Kavandatavad sätted parandavad õigusselgust. Võrguettevõtjale tekib selgem seaduslik alus võtta võrgutasu kujundamisel arvesse investeeringuvajadused, mis on vajalikud võrgu arendamiseks, töökindluse säilitamiseks ja toimepidevuse tagamiseks. Samal ajal oleks seaduses selgelt sätestatud piirang, et juba muude hinnakomponentide kaudu kaetud investeeringu osa ei või võrgutasus täiendavalt arvesse võtta. Seega oleks ELTS-i täpsustamisel omavahel tasakaalus võrguettevõtjate investeeringuvajadused ja klientide huvide kaitse.

paragrahvi 71 täiendatakse lõikega 5² järgmises sõnastuses:

„(5²) Võrguettevõtjal on õigus võrgutasu kujundamisel võtta arvesse käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 2 ja 2¹ nimetatud investeeringute katmiseks vajalikud rahalised vahendid

	<p>ulatuses, mida ei kaeta võrguteenuse osutamiseks kasutatava põhivara kulumi kaudu. Nimetatud alusel finantseeritud investeeringule ei kohaldata põhjendatud tulukust.“</p>	
4.	<p>Kontrollimatu kuluerinevus</p> <p>On oluline, et võrgutasu kajastaks võrgu tegelikke ja põhjendatud vajadusi mõistlikus ajalisel seoses kulude tekkimisega. Jaotusvõrgu kulubaasi mõjutavad võrguettevõtjast sõltumatud ja kiiresti muutuvad kulusisendid, sealhulgas ülekandeteenuse tasud, kaoelektri kulud, riiklikud maksud ning muud võrguteenuse osutamiseks vältimatult vajalikud kulud. Kuigi kehtiv regulatsioon annab võrguettevõtjale aluse selliseid kulusid võrgutasus kajastada, siis õigusselguse huvides peaks ELTS-i regulatsiooni täpsustama.</p> <p>Seetõttu teeb Elektrilevi ettepaneku täiendada ELTS-i § 72 lg-tega 15¹, 15² ja 15³. Muudatuse eesmärk on seaduses selgelt sätestada võrguettevõtja õigus võtta võrgutasu kujundamisel arvesse kontrollimatu kuluerinevus, mis ei ole mõjutatud võrguettevõtja majandustegevuse kaudu, vaid sõltub ettevõtjavälistest teguritest. Regulatsioon hõlmaks nii põhjendatud lisakulu kui ka põhjendatud kulude kokkuhoidu ning näeks ette, et kuluerinevus võetakse üldjuhul arvesse järgmise võrgutasu kujundamisel 12-kuulise perioodi arvestuses.</p> <p>Võrguettevõtja saab võrgutasu kujundamisel arvestada üksnes nende kuludega, mis on võrgutasu koostamise hetkel mõistlikult ette nähtavad ja prognoositavad. Samas võivad võrguettevõtja kulusid mõjutada asjaolud, mis tekivad pärast võrgutasu kooskõlastamist, ei ole võrguettevõtja kontrolli all ning mida ei olnud võimalik kooskõlastatud prognoosis piisava täpsusega arvesse võtta. Kontrollimatud kulud on hinnad ja kulud, mis ei ole mõjutatavad võrguettevõtja majandustegevuse kaudu, vaid sõltuvad täielikult ettevõtjavälistest teguritest. Sellisteks asjaoludeks võivad olla muu hulgas ülekandeteenuse tasud, kaoelektriga seotud kulud, riiklikud maksud või muud võrguteenuse osutamisega otseselt seotud kulumuutused, mida võrguettevõtjal ei olnud võimalik mõistlikult ette näha ega ära hoida.</p> <p>Näiteks jaotusvõrguettevõtja jaoks on kontrollimatu kulu ka see, kui põhivõrguettevõtja tõstab oma tasu. Jaotusvõrguettevõtja saab tasu muutmise teada samadel alustel nagu avalikkus, s.o alles siis, kui Konkurentsiamet on põhivõrguettevõtja tasu muutmise kooskõlastanud ja põhivõrguettevõtja on uue hinnakirja oma kodulehel avalikustanud. Samas moodustab ülekandeteenuse tasu suure osa jaotusvõrguettevõtja kulubaasist. Näiteks Elektrilevi jaoks moodustab ülekandeteenuse tasu tervelt 26% kulubaasist.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva eelnõuga aga oleme valmis menetlema järgmise eelnõu raames.</p>

<p>Iga viivitatud päevaga, mille jooksul ei saa võrgutasu suurust korrigeerida võrgu tegelikule vajadustele vastavaks, tekib võrguettevõtja jaoks selge rahaline puudujääk. Seda illustreerib näiteks olukord, kus põhivõrguettevõtja teavitas 2025. aasta suvel, et muudab ülekandeteenuse tasu enam kui 25%. Keskmist kulumuutust arvesse võttes tähendab see näiteks Elektrilevi jaoks ülekandeteenuse sisseostukulu suurenemist ligi 2 miljonit eurot ühes kuus. Ehk see on ühe kuu jooksul tekkiv kahju, mis tuleneb asjaolust, et jaotusvõrguettevõtjal puudub võimalus oma hinnakirja ajakohastada samaaegselt ülekandeteenuse hinnakirja muutmisega.</p> <p>Võrgutasud peavad kajastama võrguettevõtja tegelikke kulusid, nii selliseid, mida võrguettevõtja saab kontrollida, aga ka selliseid, mille üle võrguettevõtjal kontroll puudub. Kehtivas regulatsioonis puudub piisavalt selge alus, mis võimaldaks kontrollimatu kuluerinevuse tagantjärele arvesse võtmist tulevikus kehtestatavas võrgutasus. Kui seadus võimaldab arvestada üksnes prognoositud kulusid, võib tekkida olukord, kus võrguettevõtja kannab dokumentaalselt tõendatud ja võrguteenusega otseselt seotud ja kontrollimatut lisakulu, kuid ei saa seda võrgutasu kaudu tagasi teenida. Või vastupidi, klientidele ei anta edasi põhjendatud kokkuhoidu. Selline tulemus ei oleks kooskõlas kulupõhise hinnaregulatsiooni eesmärgiga ega määruse (EL) 2019/943 artikli 18 loogikaga.</p> <p>Kavandatav regulatsioon lahendaks ka ajaraami küsimuse, nähes ette, et kontrollimatu kuluerinevus võetakse arvesse järgmise võrgutasu kujundamisel ja üldjuhul 12-kuulise perioodi arvestuses. See tähendab, et kontrollimatut kuluerinevust ei arvestata ebamäärase tulevase võrgutasu kujundamisel, vaid see peab kajastuma järgnevas hinnamenetluses ning olema selle tulemusena mõistliku aja jooksul võrgutasus nähtav. Selline lähenemine suurendab õigusselgust ja parandab võrgutasu prognoositavust.</p> <p>ELTS-i § 72 lg 15¹ eesmärk on määratleda kontrollimatu kuluerinevus sellise kulumuutusena, mis ei sõltu võrguettevõtja enda tegevusest. Praktikas võivad sellised kulud olla näiteks ülekandeteenuse tasu, kaoelektriga seotud kulud, riiklikud maksud või muud võrguteenuse osutamisega otseselt seotud kulud, mis muutuvad ettevõtjast sõltumatult. Kontrollimatu kuluerinevus võib seisneda nii lisakulus kui ka kulude kokkuhoius. Selline lahendus võimaldab käsitleda ühe normi raames nii võrguettevõtja kahjuks kui ka klientide kasuks mõjuvaid kulumuutusi.</p> <p>ELTS-i § 72 lg 15² kohaselt peab kontrollimatu kuluerinevus olema tõendatud ja põhjendatud. Sama lõige sätestab arvestuspõhimõtte: põhjendatud lisakulu võib suurendada võrgutasu ning põhjendatud kulude kokkuhoid vähendab võrgutasu samas ulatuses.</p> <p>ELTS-i § 72 lg 15³ kohaselt võtab võrguettevõtja kontrollimatu kuluerinevuse arvesse järgmise võrgutasu kujundamisel ja üldjuhul 12-kuulise perioodi arvestuses. See annab selge põhireegli:</p>	
---	--

kuluerinevus tuleb viia järgmisse hinnamenetlusse ning selle mõju peab mõistliku aja jooksul võrgutasus nähtav olema. Kontrollimatu kuluerinevuse arvesse võtmine toimub läbi järgmise perioodi võrgutasu korrigeerimise, mis välistab määramatu aja jooksul toimuva tasaarveldus. See suurendab regulatsiooni etteaimatavust ning toetab põhimõtet, et võrgutasu peab kajastama tegelikku kulu kujunemist võimalikult lähedases ajalisel seoses kuluerinevuse tekkimisega. Seda, kas võrgutasu on tarvis muuta kohe pärast 12-kuulise perioodi möödumist või on konkreetsel juhul mõistlik tasaarvelduse tegemine ajaliselt hiljem järgmise võrgutasu kehtestamisel, lepivad võrguettevõtja ja Konkurentsiamet kokku vastavalt konkreetsele olukorrale ja lähtudes mõistlikkusest ja tõhususest.

Muudatus ei laiene võrguettevõtja tavapärasele efektiivsusele või ebaefektiivsusele ega muuda põhimõtet, et võrguettevõtja kontrollitavast tegevusest tulenev kulu peab jääma tema enda vastutusalasse. Regulatsioon kohaldub üksnes nendele kuluerinevustele, mis on otseselt seotud võrguteenuse osutamisega, ei ole võrguettevõtja kontrolli all ning mida ei olnud võimalik mõistlikult prognoosida ega kooskõlastatud võrgutasus arvesse võtta.

Muudatus tugevdab võrgutasu kulupõhisust ja läbipaistvust ning annab selgema õigusliku aluse olukordadeks, kus võrguettevõtja kulubaas muutub temast sõltumatutel põhjustel. Tegemist on kehtiva regulatsiooni täpsustusega, mis aitab hoida hinnakujunduse loogika arusaadava nii võrguettevõtjale, Konkurentsiametile kui ka klientidele.

paragrahvi 72 täiendatakse lõigetega 15¹, 15² ja 15³ järgmises sõnastuses:

„(15¹) Võrguettevõtjal on õigus võtta järgmise võrgutasu kujundamisel arvesse kontrollimatu kuluerinevus, mis on ilmnenud pärast eelneva võrgutasu kooskõlastamist ning mis ei ole mõjutatud võrguettevõtja majandustegevusest, vaid sõltub ettevõtjavälistest teguritest.

(15²) Käesoleva paragrahvi lõikes 15¹ nimetatud kontrollimatu kuluerinevus peab olema tõendatud ja põhjendatud. Võrgutasu kujundamisel võetakse kontrollimatu kuluerinevus arvesse selliselt, et põhjendatud lisakulu võib suurendada võrgutasu ning eeldatust väiksemad kontrollimatud kulud võivad vähendada võrgutasu vastavas ulatuses.

(15³) Võrguettevõtja võtab kontrollimatu kuluerinevuse arvesse järgmise võrgutasu kujundamisel ja üldjuhul 12-kuulise perioodi arvestuses.“

	AS Elenger Grupp	
Nr.	Ettepanek/märkus	
1.	<p>Elenger on eelnõu 892 SE menetlemise käigus avaldanud muret eelnõuga elektrituruseadusesse (edaspidi ELTS) kavandatava muudatuse suhtes, millega pannakse avatud tarnijale kohustus kasutada riskimaandusstrateegiaid fikseeritud hinnaga elektrimüügilepingutest tulenevate elektrienergia hulgimüügihinna muutumise riskide maandamiseks. Elenger leidis, et selline kohustus ei arvesta Eesti elektrituru tegelikke võimalusi. Eestis on peamisteks kättesaadavateks instrumentideks FI-EE ja EE-LV piiridel jaotatavad rahalised ülekandeõigused (Financial Transmission Rights, FTR-id), mille maht ja kättesaadavus on piiratud. Meie hinnangul suurendab regulatsioon elektrimüüjate kulusid, vähendab fikseeritud hinnaga elektrienergia pakkumist ning tõstab tarbijatele pakutava fikseeritud elektri hinda, mistõttu oleks selle tegelik mõju seletuskirjas eesmärgiks seatud tarbijakaitsele ja hinnastabiilsusele vastupidine. Kliimaministeerium jättis ettepaneku arvestamata, põhjendades, et riskimaandusstrateegiate rakendamise kohustus tuleneb Euroopa Liidu elektrituru direktiivist. Soovime täiendavalt juhtida majanduskomisjoni tähelepanu sellele, et Kliimaministeerium on koostanud ja levitanud Eesti seisukohtade non-paperi „Amending the Forward Capacity Allocation Regulation in Case of Non-Availability of Electricity Interconnections and Relevant TSO Liability“ (käesolevale kirjale lisatud), milles tehakse ettepanekuid Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2016/1719, millega kehtestati võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (Guideline on Forward Capacity Allocation, FCA määrus) muutmiseks seoses FTR-idega. Non-paperiga tehakse Eesti poolt ettepanek piirata süsteemihaldurite, sealhulgas Elering AS-i, vastutust FTR ide omanike ehk elektrimüüjate ees. Selleks tehakse ettepanek piirata FTR-ide alusel väljamakseid ning kehtestada ulatuslik force majeure regulatsioon.</p> <p>Meie seisukohad:</p> <p>1) Rõhutame veel kord, et FTR-id on Balti turul üks peamisi piiriülese hinnariski maandamise instrumente ning oluline eeldus fikseeritud hinnaga elektrilepingute pakkumiseks. On tähelepanuväärne, et samal ajal kui Eesti valmistub eelnõuga 892 SE üle võtma direktiivi (EL) 2024/1711, millega kehtestatakse elektrimüüjatele kohustus kasutada tähtajaliste fikseeritud hinnaga elektrilepingute pakkumisel asjakohaseid riskimaandusstrateegiaid, toetab ja levitab Eesti Euroopa</p>	<p>Ei toeta.</p> <p>Elektrikaubanduse riskimaandusinstrumentide piisavuse hindamine on Konkurentsiameti ülesanne ja käesoleval hetkel on üks selle teemaline menetlus käimas. Turuosaline on ettepanekus sidunud omavahel mitu erinevat teemat, mistõttu on vajalik selgitada järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Riskimaandusinstrumentide piisavuse kontrolli teostab Konkurentsiamet. 2. FTR ehk financial transmission rights – option on ainult üks võimalikest elektri hinnapiirkondade hinnavahe kindlustusmehhanismidest. 3. Eesti süsteemihalduril ei ole kohustust pakkuda Soome-Eesti hinna piirkonna piiri hinnavahe kindlustusinstrumente

<p>tasandil seisukohti, mis võivad vähendada ühe olulise riskimaandusinstrumendi majanduslikku väärtust ja usaldusväärsust. Eelnõu 892 SE seletuskirjas on sõnaselgelt märgitud, et elektrimüüjad võivad riskimaandusstrateegiatena kasutada muu hulgas FTR-e, kuid samal ajal teeb non-paper ettepaneku nende kindluse ja riskimaandusinstrumendina kasutatavuse vähendamiseks. Mõista tuleb, et riskide ülekandmine süsteemihalduritelt turuosalistele ei kõrvalda riske süsteemist, vaid kannab need ainult edasi turule ja lõpptarbijatele.</p> <p>2) Non-paper on sisult vastuoluline. Dokumendis väidetakse, et kui süsteemihaldurite finantsriske ei piirata, hakkavad süsteemihaldurid pakkuma vähem FTR-e ning usaldus FTR-ide vastu väheneb. Seega pole dokumenti koostades esiteks mõistetud, et FTR-ide usaldusväärsus ei sõltu nende mahust, vaid sellest, kas tegemist on turuosaliste jaoks kindla ja usaldusväärse riskimaandusinstrumendiga. FTR-ide usaldusväärsus väheneb, kui nende majanduslikku sisu nõrgestatakse ja non-paper pakubki just lahendusi, mis sisuliselt vähendavad FTR-ide kasutatavust reaalse riskimaandamise instrumendina. Õiguselguse suurendamine süsteemihaldurite jaoks ei tohi tuua kaasa FTR-ide majandusliku väärtuse nõrgestamist.</p> <p>3) Non-paper ei kajasta Eesti seisukohta tasakaalustatult. Dokument on üles ehitatud vaid süsteemihaldurite (Eesti ja Soome) finantsriskide vaatenurgast. Võrreldaval määral ei käsitleta mõju turu toimimisele, konkurentsile, riskimaandamise võimalustele ega lõpptarbijatele. Samuti ei arvestata turuosaliste seisukohti, mida väljendati Soome-Eesti FTR-ide mahtude vähendamise konsultatsiooniprotsessis¹. Non-paperis on tõstatatud mure seoses süsteemihaldurite finantsriskide ja õiguskindlusega, kuid dokumendist ei nähtu, et oleks hinnatud, kas sama eesmärgi oleks võimalik saavutada viisil, mis säilitab FTR-ide väärtuse ja kasutatavuse.</p> <p>4) Non-paperis pakutud lahendused annaksid süsteemihalduritele lausa mitmekordse kaitse. Non-paperis on pakutud tänaste probleemide lahendusena süsteemihaldurite vastutuse piirangut (liability cap) ja lisaks ülilaia force majeure regulatsiooni. Kui FTR väljamaksed oleksid igal juhul piiratud kogutud ülekoormustuluga ehk süsteemihaldurite vastutus oleks piiratud, siis sellele lisanduv ulatuslik füüsilise infrastruktuuriga seotud force majeure regulatsioon piiraks veel täiendavalt süsteemihalduri vastutust. Dokument nimetab force majeure regulatsiooni muutmise põhjendusena vaid muutunud geopoliitilist olukorda, kuid nagu juba eelnevalt selgitatud, siis elektriühenduste puudumine ongi see olukord, mille vastu turuosalistel tuleb end FTR-ide abil maandada.</p> <p>5) Tekib küsimus, kuidas suhestub non-paperis väljendatud seisukoht asjaoluga, et süsteemihalduri riskide hindamine on Eestis alles Konkurentsiameti menetluses². Eesti ja Soome süsteemihaldurite ettepanek Soome-Eesti piiril FTR-ide mahtude vähendamiseks on Konkurentsiameti menetluses ja</p>	<p>elektrile, mida müüakse mõnes teises liikmesriigis.</p> <p>4. Käesoleva eelnõuga kohustatakse turuosalisi kasutama riskimaandusinstrumente Eesti hinnapiirkonnas pakutavale elektrile ja FTR koguste vähendamine ei oma selle eesmärgi suhtes negatiivset mõju, sest ka vähendatud FTR kogused katavad ära Eesti fikseeritud elektripakettide koguse.</p> <p>5. Eesti poolt esitatud ebapaber suurendab pakutavate FTR-de kindlust ja usaldusväärsust, sest hinnavahe riski rahastatakse Estlink 1 ja 2 teenitavast ülekoormustulust ja kaablite rikke korral on etteteada kindel maht mida hüvitatakse. Muud Konkurentsiameti poolt kinnitatud süsteemihalduri tulud ei näe ette FTR kindlustushüvitise väljamakseteks vahendeid,</p>
---	---

	<p>on arusaamatu, et Eesti on samal ajal Euroopa tasandil asunud toetama FCA regulatsiooni muutmist põhjendusel, et kehtiv regulatsioon jätab süsteemihalduritele liiga suure finantsriski ja toob kaasa ohu, et FTR-ide mahtusid piiratakse. Oleme seisukohal, et FCA määruse kohaselt pikaajaliste ülekandeõiguste pakkumise ja nende mahtude üle otsustamine, sealhulgas süsteemihalduri kaasnevate finantsriskide hindamine toimub sõltumatu regulatiivse protsessi kaudu ning kuulub regulaatorite, mitte ministeeriumi pädevusse.</p> <p>6) Non-paperist ei selgu, milliste analüüside või uuringute alusel jõudis Kliimaministeerium järeldusele, et FCA määrust tuleks muuta non-paperis kirjeldatud viisil. Samuti, kas non-paperi koostamisel hinnati pakutud muudatuste mõju:</p> <p>1) FTR-ide kasutatavusele riskimaandusinstrumendina;</p> <p>2) elektrimüüjate võimalustele elektrilepinguid;</p> <p>3) lõpptarbijate elektrikuludele. pakkuda fikseeritud hinnaga.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt palume majanduskomisjonil eelnõu menetlemisel täiendavalt hinnata, kas Eesti elektriturul on tegelikult olemas piisavad, likviidsed ja mõistlikel tingimustel kättesaadavad riskimaandamisinstrumendid, mis võimaldavad täita eelnõuga 892 SE kavandatavat kohustust.</p>	<p>mis tähendab, et FTR-e ei saa hüvitada võrgutasudest. Seetõttu on mõistlik Euroopa tasandil seda küsimust selgemalt reguleerida. Käesolev ebaselgus on põhjustanud FTR usaldusväärse langust, mida tõendavad käimasolevad kohtuasjad selles teemas. Lisaks on viimased Estlink 2 rikked põhjustanud FTR-de usaldusväärse languse ja ebapaberis toodud ettepanekud muudavad FTR-d kindlamaks ja usaldusväärsemaks.</p>
2.	<p>Elenger leiab, et eelnõuga ELTS § 21¹ punkti 1 kavandatav muudatus ei ole piisavalt läbi töötatud ning tekitab olulisi õiguselguse ja praktilise rakendamise probleeme.</p> <p>Eelnõu kohaselt loetakse elutähtsa teenuse osutajaks tootja, agregator või energiasalvestusüksusi omav elektriettevõtja, kelle Eestis asuvate elektrijaamade või energiasalvestusüksuste võrku antav netovõimsus koos temaga ühte kontserni kuuluvate turuosaliste Eestis asuvate elektripaigaldiste võrku antava netovõimsusega kokku ületab 90 MW. Sellisest sõnastusest võib järeldada, et elutähtsa teenuse osutajaks muutub iga tingimustele vastav kontserni kuuluv ettevõtja. Samas selgitatakse seletuskirjas, et kontserni kohta määratakse üks elutähtsa teenuse osutaja, kelle valib kontsern ise. Sellist põhimõtet seaduse tekstist siiski ei nähtu ning seletuskiri ei saa asendada seaduses puuduvat regulatsiooni ega luua iseseisvaid õigusnorme. Elenger toetab põhimõtet, et kontserni kohta</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kirjeldus ja erisused elutähtsaks teenuse osutajaks olemiseks täpsustatakse ministri määruis „Elutähtsa teenuse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded elektriga varustamisel“. Täiendavalt, kontsernis olevatele ettevõtetele on jäetud kaalutlusõigus:</p> <p>„4) paragrahvi 21¹ täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:</p>

<p>määratakse üks elutähtsa teenuse osutaja, mistõttu peame vajalikuks täiendada eelnõud selliselt, et see põhimõte ja selle rakendamiseks vajalik regulatsioon oleksid seaduses üheselt sätestatud.</p> <p>Eelnõu ei reguleeri piisavalt selgelt, kuidas toimib praktikas ühe kontserniülese elutähtsa teenuse osutaja mudel. Kui eesmärk on, et üks kontserni ettevõtja täidab elutähtsa teenuse osutaja kohustusi kogu kontserni eest, peab seadus looma selleks selge õigusliku aluse, sealhulgas võimaluse tugineda kohustuste täitmisel teiste kontserni ettevõtjate tehnilisele, organisatsioonilisele ja majanduslikule võimekusele. Praegusel kujul sellist alust seadusest ei nähtu.</p> <p>Kavandatav muudatus toob ettevõtjatele kaasa ulatuslikud uued kohustused ja täiendava halduskoormuse, mis suurendavad nende püsikulusid ning võivad vähendada Eesti elektriettevõtjate konkurentsivõimet. Seda enam, et Eesti elektritootjad tegutsevad juba täna keerulises konkurentsiolukorras. Arvestades, et Eesti elektriturg toimib ühises Soome ja Balti elektriturus, on eriti oluline hinnata, kas Eestis kavandatavad täiendavad kohustused erinevad naaberriikides kehtivast regulatsioonist ning kas need võivad mõjutada Eesti elektritootjate konkurentsivõimet piirkondlikul turul. Seletuskirjas puudub aga sisuline hinnang kavandatava regulatsiooni mõjule ettevõtjate konkurentsivõimele ning võrdlus naaberriikides kehtivate analoogsete regulatsioonidega. Ilma sellise analüüsita ei ole võimalik hinnata, kas valitud 90 MW lävend ja sellega kaasnevad kohustused on põhjendatud ja proportsionaalsed.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt leiame, et ELTS § 21¹ kavandatud muudatus ei ole praegusel kujul piisavalt läbi töötatud ning see tuleks eelnõust välja jätta. Vajadusel tuleks vastav regulatsioon pärast põhjalikumat mõjuanalüüsi ja rakenduslike küsimuste lahendamist esitada eraldi seaduseelnõuna.</p>	<p>„(3) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud tootja, agregator või energiasalvestusüksusi omav elektriettevõtja kuulub kontserni, siis on elutähtsa teenuse osutajaks kontserni kuuluvate ettevõtjate hulgast see ettevõtja, kelle võrku antav netovõimsus kokku on suurim, kui kontsernisiseselt ei otsustata teisiti.“</p> <p>Samuti ei nõustu seisukohaga, et kavandatav regulatsioon tuleks eelnõust välja jätta. Kuigi muudatus toob kaasa täiendava halduskoormuse nii ettevõtjatele kui ka riigile, on see põhjendatud ja proportsionaalne. Elektritootmis- ja energiasalvestusvõimsused, mille koondvõimsus ületab 90 MW, omavad olulist mõju Eesti elektrisüsteemi toimimisele, varustuskindlusele ning kriitilise taristu toimepidevusele. Selliste ettevõtjate suhtes kõrgendatud toimepidevusnõuete kohaldamine võimaldab paremini tuvastada ja maandada riske, mis võivad realiseerumisel mõjutada riigi energiajulgeolekut ja elutähtsate teenuste toimimist.</p>
--	--

		Arvestades võimalike riskide mõju ühiskonnale ja riigi julgeolekule, kaalub riskide ennetamisest ja toimepidevuse suurendamisest saadav avalik hüve üles kaasneva täiendava halduskoormuse. Seetõttu peame 90 MW lävendi kehtestamist ja sellest tulenevate kohustuste kohaldamist põhjendatuks.
3.	<p>Eelnõu § 1 punktiga 23 kavandatakse ELTS § 65 täiendamisel kasutusele võtta termin „paindlik ühendumine“.</p> <p>Juhime tähelepanu, et selline termin ei ole kooskõlas elektrituruseaduses väljakujunenud terminoloogiaga ning võib põhjustada õigusselguse probleeme.</p> <p>Elektrituruseaduses kasutatakse läbivalt mõisteid „liitumine“, „liitumisleping“, „liitumistasu“ ja „liitumistaotlus“, mis kirjeldavad elektrivõrguga ühendamise õiguslikku regulatsiooni. Sama terminoloogiat kasutatakse ka teistes võrguinfrastruktuuriga seotud valdkondades. Uue termini „paindlik ühendumine“ kasutuselevõtt jätab mulje, nagu oleks tegemist sisuliselt uue õigusliku instituudiga, kuigi tegelikult reguleeritakse üksnes liitumise erivormi.</p> <p>Terminoloogia põhjendamatut muutmine raskendab seaduse tõlgendamist ja kohaldamist ning loob tarbetu lahknevuse seaduse ja väljakujunenud praktika vahel. Praktikas kasutatakse jätkuvalt termineid „liitumine“, „liitumisleping“ ja „liitumistasu“ ning puudub sisuline põhjendus, miks tuleks just selle regulatsiooni puhul kasutada erinevat mõistet.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku säilitada eelnõus elektrituruseaduse senise terminoloogiaga kooskõlas olev mõiste „paindlik liitumine“.</p> <p>Normitehnilise märkus: Eelnõu § 1 punktis 23 vajab ELTS § 65 täiendatavate lõigete numeratsioon korrigeerimist, kuna kehtivas seaduses on § 65 lõige 1³ juba olemas.</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Mõisted “paindlik ühendumine” ja “paindlik liitumine” ei ole sünonüümid. Ühendumine on ajutine ning tähtajaline, kus võimsust piiratakse võrguettevõtja poolt vastavalt kokkuleppele. Liitumine on püsiv ja tähtajatu ning püsiva võimsusega.</p>

	Täname võimaluse eest eelnõu kohta arvamust avaldada ning palume käesolevas arvamuses esitatud ettepanekuid eelnõu edasisel menetlemisel arvesse võtta.	
	Olerex Energia AS	
	Ettepanek/märkus	
	<p>Kommentaar elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõule Elektrimüüja ja bilansihalduri vaade energiajagamise regulatsioonile Aluseks: 24.08.2026 eelnõu seletuskiri Põhisõnum Energiajagamine muudab avatud tarnija jaoks kliendi mõõdetud tarbimise ja tegelikult tarnitava koguse seose. See suurendab tarbimisprognoosi, bilansihalduse, koormusprofiili ja fikseeritud hinnaga lepingute maandamisriski. Eelnõu seletuskiri tunnistab prognoosi- ja bilansimõju, kuid ei sätesta piisavalt selgelt, kuidas jaotuvad energiajagamisest tulenevad kommerts- ja bilansikulud ega kuidas suhestub energiajagamise õigus olemasolevate ja tulevaste lepinguliste kogusekohustustega.</p> <p>1. Üldine seisukoht Energiajagamise võimaldamine on põhimõtteliselt arusaadav turuarendus, kuid regulatsiooni rakendamisel tuleb tagada, et energiajagamisest tekkiv mahu-, profiili- ja bilansirisk ei kanduks automaatselt avatud tarnijale või bilansihaldurile, kellel puudub kontroll jagamise aluseks oleva tootmise, salvesti juhtimise või jagamisotsuste üle.</p> <p>Seletuskirja järgi arvatakse tarbija füüsilisest tarbimisest 15-minutilise arveldusperioodi sees maha teises mõõtepunktis toodetud või salvestatud jagatud energia. Samuti nähakse ette, et energiajagamise andmed tehakse kättesaadavaks avatud tarnijale ja bilansihaldurile ning energiajagamise eeltingimuseks on ühine bilansihaldur. Need lahendused loovad arvelduse tehnilise aluse, kuid ei kõrvalda ettevaatava prognoosimise ega juba maandatud hinnapositsioonide riski.</p> <p>2. Mõju bilansihaldusele ja tarbimise prognoositavusele Energiajagamise korral ei võrdu kliendi füüsiline tarbimine enam avatud tarnija müügikogusega. Tarnija arvelduslik kogus kujuneb sisuliselt järgmiselt: avatud tarnija kogus = füüsiline tarbimine - jagatud energia</p>	<p>Ei toeta Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiajagamise eelnõu raames.</p>

<p>Prognoosida tuleb lisaks kliendi tavapärasele tarbimisele ka jagamise aluseks olevat taastuenergia tootmist, salvesti kasutust ning jagamisalgoritmi või jaotusvõtit.</p> <p>Päikeseenergia puhul ei vähene tarnemaht juhuslikult, vaid eeskätt päevasel tootmisajal. Seetõttu muutub tarnijale jääva tarbimise koormusprofiil ning selle keskmine hankekulu võib muutuda.</p> <p>Salvesti puhul on prognoosirisk suurem, sest laadimine ja tühjendamine sõltuvad juhtimisotsusest või algoritmist ning võivad muuta portfelli positsiooni kiiresti.</p> <p>Tagantjärele mõõte- ja arveldusandmed ei ole bilansihalduseks piisavad. Bilansihaldur vajab enne tarneperioodi prognoositavaid 15-minutilisi jagamismahte või vähemalt nende koostamiseks vajalikke sisendandmeid.</p> <p>Seletuskiri ise märgib, et energiajagamine võib põhjustada suuremaid kõrvalekaldeid prognoosidest ning et eabilansi rahaline ja tehniline vastutus peab paiknema energiajagamises osalejal või tema poolt valitud bilansivastutuse kandjal. Seda põhimõtet tuleks muutas selliselt, et eabilansi rahaline ja tehniline vastutus peab paiknema energiajagamises osalejal.</p> <p>3. Mõju fikseeritud hinnaga lepingutele</p> <p>Fikseeritud hinnaga lepingu puhul maandab elektrimüüja tavaliselt kliendi prognoositud tarbimise hinnariski ette. Kui klient alustab pärast lepingu sõlmimist energiajagamist, võib tarnijalt ostetav kogus oluliselt väheneda ilma, et kliendi füüsiline tarbimine väheneks. Tarnijale võib seetõttu jääda üle varem fikseeritud hulgiturupositsioon, mille sulgemine võib põhjustada kulu.</p> <p>Näide, Ilma jagamiseta, Pärast jagamist</p> <p>Aastane füüsiline tarbimine, 10 000 MWh, 10 000 MWh</p> <p>Tarnijalt ostetav kogus, 10 000 MWh, 8 500 MWh</p> <p>Jagatud energia, 0 MWh, 1 500 MWh</p> <p>Lisaks puhtale mahuriskile tekib profiilirisk. Näiteks päikeseenergia jagamine vähendab tõenäoliselt just päevast tarnemahtu, samas kui hommiku-, õhtu- ja öötarbimine jääb avatud tarnijale. Seetõttu võib kliendile jääva tarbimisprofiili hankekulu olla kõrgem kui algse fikseeritud hinna arvutamisel eeldatud.</p> <p>Seletuskirjas ette nähtud 7-päevane energiajagamise kokkuleppe registreerimise tähtaeg võib olla piisav arvelduse tehniliseks ettevalmistamiseks, kuid ei ole piisav pikaajalise fikseeritud hinnaga lepingu hinnariski juhtimiseks, kui hinnapositsioon on maandatud kuid või aastaid varem.</p> <p>4. Lepingulised küsimused, mis vajavad selgust</p> <p>Eelnõu seletuskiri säilitab energiajagamises osalejale muudest lepingutest tulenevad kohustused, kuid samal ajal annab õiguse nõuda jagatud energia mahaarvamist avatud tarnijalt ostetavast</p>	
--	--

<p>kogusest. Seetõttu vajab selget käsitlust energiajagamise õiguse suhe elektrilepingus kokkulepitud kogusekohustustega.</p> <p>Kas fikseeritud hinnaga lepingus võib kokku leppida minimaalse ostukoguse (minimum purchase obligation / take-or-pay)?</p> <p>Kas energiajagamise tõttu ostmata jäänud kogus loetakse lepingulise koguse tolerantsi arvestusse?</p> <p>Kas tarnijal võib olla õigus nõuda kliendilt energiajagamise tõttu vajalikuks muutunud hedge-positsiooni vähendamise või sulgemise tegelikku kulu?</p> <p>Kas tarnijal võib olla õigus fikseeritud hinda ümber hinnata, kui energiajagamine muudab oluliselt kliendi ostumahtu või koormusprofiili?</p> <p>Milline etteteatamistähtaeg on põhjendatud olemasoleva fikseeritud hinnaga lepingu puhul ning kas see peab erinema tehnilisest 7-päevasest registreerimistähtajast?</p> <p>Kuidas eristatakse nimetatud tingimuste rakendamisel tarbijast klienti ja äriklienti?</p> <p>5. Ettepanekud eelnõu täiendamiseks</p> <p>Teema, Ettepanek</p> <p>Prognoosiandmete kohustus, Sätestada, et energiajagamise korraldaja või muu vastutav osaline peab tegema bilansihaldurile ja avatud tarnijale õigeaegselt kättesaadavaks energiajagamise prognoosimiseks vajalikud andmed, sealhulgas võimaluse korral 15-minutilise resolutsiooniga eeldatavad jagamismahud.</p> <p>Andmete minimaalne koosseis, Määratleda vähemalt tootmiseseadme ja salvesti võimsus, osalevad mõõtepunktid, jaotusvõti või algoritm, kokkuleppe kehtivusaeg ning jagamisloogika muudatused. Salvesti korral peab olema võimalik arvestada juhtimisloogika või prognoositud laadimis-/tühjendusgraafikuga.</p> <p>Bilansikulu vastutus, Täpsustada, et energiajagamisest põhjustatud täiendav eabilansi- või prognoosikulu ei jää automaatselt avatud tarnija kanda, kui selle põhjuseks on energiajagamise osalise või korraldaja tegevus või prognoosiinfo puudumine/ebatäpsus.</p> <p>Fikseeritud lepingu kaitse, Selgitada normis või seletuskirjas sõnaselgelt, et energiajagamise õigus ei välista poolte õigust leppida, eeskätt ärikliendi puhul, kokku minimaalses ostukoguses, kogusetolerantsis, hinnariski maandamise kulude hüvitamises või muus proportsionaalses mahuriski jaotuses.</p> <p>Etteteatamine, Eristada tehniline energiajagamise registreerimine ja kommertsriskiga seotud teavitamine. Olemasoleva fikseeritud hinnaga lepingu korral peab tarnijal olema piisav aeg hinnapositsiooni korrigeerimiseks või peab leping võimaldama selle kulud kliendiga arveldada.</p>	
---	--

<p>Mõjuhinna täiendamine, Täiendada elektrimüüjale avalduva mõju hinnangut. Mõju ei piirdu müügistahumise vähenemisega, vaid hõlmab mahuriski, profiiliriski, hedge-riski, bilansienergia kulu ning IT- ja arvelduskulusid.</p> <p>6. Kooskõlastuskommentaar</p> <p>Energiaajagamise regulatsiooni mõjuhinna ei ole piisavalt käsitletud energiaajagamise mõju avatud tarnija ja bilansihalduri tarbimisprognoosile, bilansikuludele ega pikaajaliste fikseeritud hinnaga elektrilepingute hinnariski maandamisele.</p> <p>Energiaajagamise tulemusena võib kliendi avatud tarnijalt ostetav energiakogus pärast elektrilepingu sõlmimist oluliselt muutuda, kuigi kliendi füüsiline tarbimine ise ei muutu. Eriti fikseeritud hinnaga lepingute puhul võib avatud tarnija olla kliendi prognoositud tarbimise ulatuses elektrienergia hinna eelnevalt fikseerinud. Energiaajagamise hilisem lisandumine võib seetõttu põhjustada avatud tarnijale varem maandatud positsiooni ülejäägi ja selle sulgemisega seotud kulu. Lisaks võib muutuda tarnijale jääva tarbimise 15-minutiline profiil ning seega ka selle hankekulu.</p> <p>Bilansihalduse seisukohalt ei piisa üksnes energiaajagamise mõõde- ja arveldusandmete tagantjärele kättesaadavusest. Bilansihaldurile ja avatud tarnijale peab olema tagatud õigeaegne teave energiaajagamise eeldatavate 15-minutiliste mahtude kohta või vähemalt prognoosi koostamiseks vajalikud lähteandmed. Eriti oluline on see salvestusseadmete puhul, mille laadimis- ja tühjenusotsused ei ole prognoositavad üksnes ilma- või ajalooliste tarbimisandmete põhjal.</p> <p>Täiendavalt vajab selget regulatsiooni energiaajagamise õiguse suhe olemasolevate ja tulevaste elektrilepingute koguseliste kohustustega, sealhulgas fikseeritud hinnaga lepingutes kasutatavate minimaalse ostukoguse, take-or-pay, kogusetolerantsi ning hinnariski maandamise positsiooni muutmise kulude hüvitamise tingimustega. Regulatsioon peaks võimaldama vähemalt äriklientide puhul pooltel jaotada energiaajagamisest tulenevat mahuriski lepinguliselt läbipaistval ja proportsionaalsel viisil.</p> <p>Kui energiaajagamisest tulenevat mahu- ja hinnariski ei ole võimalik omistada seda põhjustavale kliendile või energiaajagamise korraldajale, peab avatud tarnija arvestama selle riski fikseeritud hinnaga toodete riskipreemias. See võib suurendada fikseeritud hinnaga elektri maksumust ka nende klientide jaoks, kes energiaajagamisest ei osale. Seetõttu palume eelnõu ja selle mõjuhinna eeltoodud küsimustes täiendada.</p> <p>7. Allikaviited eelnõu seletuskirjale</p> <p>§ 82² käsitus: energiaajagamise tasaarveldus, ühise bilansihalduri nõue ja osalejate õigused - seletuskirja lk 4-7.</p>	
--	--

	<p>Energiaajagamise kokkuleppe 7-päevane registreerimine ning andmete kättesaadavaks tegemine avatud tarnijale ja bilansihaldurile - seletuskirja lk 7.</p> <p>Estfeedi funktsionaalsus ja energiaajagamise arvelduspõhimõtted - seletuskirja lk 9.</p> <p>Mõju elektrimüüjatele, kliendiportfelli prognoosimisele ja müügiimahule - seletuskirja lk 10-12.</p> <p>Konkurentsi- ja bilansihalduse põhimõtted - seletuskirja lk 15-16.</p>	
	AS Alexela	
	Ettepanek/märkus	
	<p>Seisukoht elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu SE892 ja energiaajagamist puudutava eelnõu kohta 18.09.2026 nr ALX/2-1.1/276</p> <p>Riigikogu majanduskomisjoni menetluses on elektrituruseaduse (ELTS) muutmise seaduse eelnõu 892SE. Selle osas edastas 08.09.2026 Kliimaministeerium ka täiendavad muudatusettepanekud, sh mitu uut muudatust, mida varasemalt ei olnud esitatud ning mida turuosalistele 09.09.2026 toimunud kohtumisel ka tutvustati.</p> <p>28.08.2026 esitati kooskõlastusele täiendav elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu, dokumendi numbriga 26-0951/01, mille peamiseks sisuks on energiaajagamise võimaldamiseks direktiivi (EL) 2024/1711 artiklite 2 punkt 10a, 4 ja 15a ülevõtmine. Seletuskirja punktis 10 loetletud arvamuse avaldamiseks kaasatud isikute hulgas ei ole Alexelat nimetatud. Kuna eelnõu mõjutab otseselt avatud tarnijate ja bilansihaldurite tegevust, sealhulgas arveldusloogikat, portfelli prognoosimist, riskimaandust ja kliendilepingute tingimusi, esitab Alexela käesoleva arvamuse omal algatusel.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas sisalduv mõjuanalüüs neid mõjusid sisuliselt ei käsitle. Kui naabritevahelise energiaajagamise lahendust 2026. aasta juunis turuosalistele tutvustati, oli kontseptsioon alles kujunemisjärgus ning lahtiseks jäi rida põhimõttelisi küsimusi: kes ja millise õigusliku aluse alusel koguseid arvutab, kuidas liiguvad andmed, kuidas jaotatakse bilansivastutus, kuidas muutuvad avatud tarne lepingute mahud ning kuidas jagamist arveldatakse ja maksustatakse. Neile küsimustele ei ole praeguseks antud terviklikke vastuseid. Sellest hoolimata on sama elektripaigaldise piires toimuv arveldus kirjutatud eelnõu 892 SE-sse ning liitumis- ja mõõtepunktide ülene energiaajamine käesolevasse eelnõusse. Kumbki seletuskiri ei kirjelda rakendatavat protsessi sellise detailsusega,</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiaajagamise eelnõu raames.</p>

mis võimaldaks turuosalistel lahendust arendada, lepingutes kajastada või selle majanduslikku mõju terviklikult hinnata. selle Eelnõu praeguses redaktsioonis on siiski hulk normitehnilisi vigu ja regulatiivseid lünki, mis takistavad rakendamist. muudatusettepanekutega. Esitame need alljärgnevalt koos konkreetsete Eraldi juhime tähelepanu sellele, et energiaajagamise eelnõu (edaspidi eelnõu) ja Riigikogu menetluses olev eelnõu 892 SE (edaspidi eelnõu 892SE) muudavad osaliselt samu sätteid, kohati sama lauset, ning jõustuvad ühepäevase vahega. Käesoleva kirja III peatükis on need kattuvused välja toodud. Seevastu energiaajagamise eelnõu seletuskiri mainib eelnõu 892 SE-d ühes lauses ega käsitle ühtegi kattuvust.

I. Normitehnilised vead, mis vajavad parandamist enne edasist menetlust

1. Eelnõu punktis 6 kavandatud sätte asukoht ei ole süsteemselt põhjendatud Eelnõu punktiga 6 lisatakse süsteemihalduri kohustus luua andmevahetusplatvormile energiaajagamise funktsioonid ELTS §-i 111³. ELTS § 111³ kannab pealkirja „Muud rakendussätted” ja koosneb üleminekunormidest (nt lõige 2: andmete esitamine arvetel alates 2015. aasta 1. juulist; lõige 8: avaliku konsultatsiooni korraldamise tähtaeg 2022. aasta 1. august). Tegemist ei ole andmevahetust reguleeriva sättega. Alaline sisuline kohustus süsteemihaldurile ei kuulu rakendussätete hulka. Andmevahetusplatvormi reguleerib ELTS § 42¹ „Elektrituru andmevahetus”, mille lõige 1 defineerib platvormi, lõige 2 paneb süsteemihaldurile selle loomise ja haldamise kohustuse, lõige 3 loetleb platvormile edastatavad andmed ning lõige 4 delegeerib andmete esitamise korra võrgueeskirja. Sama puudus kordub eelnõus 892 SE, mille punktiga 56 lisatakse sisult analoogne säte samuti § i 111³ (lõige 3¹). Kui mõlemad eelnõud jõustuvad, sisaldab ELTS § 111³ kahte paralleelset süsteemihalduri andmevahetusplatvormi sätet. Vt käesoleva kirja III peatükk. Ettepanek: paigutada eelnõu punktis 6 kavandatud säte ELTS §-i 42¹ ning lisada energiaajagamise kokkuleppe andmed § 42¹ lõike 3 loetellu.

2. Kavandatava lõike numeratsioon ei ole esitatud materjalide põhjal kontrollitav Eelnõu punktiga 6 kavandatakse ELTS § 111³ täiendamist lõikega 3¹¹. Eelnõuga 892 SE lisatakse samasse paragrahvi esitatud materjalide kohaselt lõiked 3¹–3⁴ ning 892 SE muudatusettepanekuga nr 17 lõige 3⁵. Käesoleva menetluse dokumentidest ei nähtu, milliste sätete jaoks on ette nähtud lõiked 3⁶–3¹⁰. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 24 lõike 2 kohaselt nummerdatakse paragrahvi lõiked läbivalt. Sama eeskirja § 37 lõike 1 kohaselt säilitatakse seaduse täiendamisel olemasolevate struktuuriosade numeratsioon ja nende vahele lisatavale struktuuriosale antakse eelneva struktuuriosa number araabianumbrilise ülaindeksiga. Lõike 3¹¹ lisamine ei ole seega iseenesest võimatu, kuid esitatud

<p>eelnõude põhjal jääb selgitamata, miks järgneb lõikele 3⁵ lõige 3¹¹ ning millistes eelnõudes kavandatakse lõiked 3⁶–3¹⁰. Küsimust ei saa lahendada üksnes kehtiva seaduse põhjal, sest lõplik numeratsioon sõltub kõigi samal ajal menetletavate ja ELTS § 111³ muutvate eelnõude vastuvõtmisest ning jõustumise järjekorrast. Praegu puudub materjalides nende muudatuste konsolideeritud vaade. Ettepanek: esitada ELTS § 111³ kavandatav konsolideeritud tekst, milles on arvestatud eelnõu 892 SE, selle muudatusettepanekute, käesoleva eelnõu ja teiste sama paragrahvi muutvate eelnõudega. Kui lõiked 3⁶–3¹⁰ ei ole muude muudatuste jaoks ette nähtud, tuleb kavandatava lõike number parandada. Eelistatud lahendus on siiski paigutada tähtajatu andmevahetusplatvormi regulatsioon ELTS §-i 42¹.</p> <p>3. Eelnõu kasutab mõistet, mida elektrituruseaduses ei ole. Eelnõu § 82² lõige 1 rajab kogu tasaarvestuse loogika mõistele „ühe mõõteperioodi sees”. Mõistet „mõõteperiood” ei sisalda elektrituruseadus üheski sättes. Elektrituru toimimise võrgueeskirjas esineb see üksnes § 8 lõike 3 punktis 3 tähenduses „agregeerimislepingus sätestatud mõõteperiood”, st lepinguga kokku lepitud, mitte turuülene ajavahemik. Kehtiv ja kogu bilansiselgituse aluseks olev mõiste on „kauplemisperiood” (ELTS § 3 punkt 13). Sellele tugineb ka ELTS § 75¹ lõige 1², mis jõustus 1. augustil 2026: „Võrguettevõtja ja elektrimüüja arveldavad tootja ning tarbijaga kauplemisperioodidel netomõõdetud elektrienergia koguste eest.” Eelnõu enda seletuskiri kasutab sama nähtuse selgitamisel kolmandat väljendit, märkides, et arveldus toimub „energiakomponendi puhul elektriturul kehtivas 15 minutilises arveldusperioodis” — see on kauplemisperioodi kirjeldus. Teiseks sätestab eelnõuga 892 SE lisatav ELTS § 67 lõige 10, mis jõustub 31. märtsil 2028, sõnaselgelt, et energia jagamisel toimub saldeerimine kauplemisperioodil. Kaks eelnõu kasutaksid seega sama nähtuse kohta eri ajaühikut ning nende jõustumise vahe on üks päev. Ettepanek: asendada eelnõus läbivalt „mõõteperiood” mõistega „kauplemisperiood”.</p> <p>4. Eelnõu § 82² lõike 9 viide on sisutu. Eelnõu § 82² lõige 9 sätestab, et arvete esitamisele kohaldatakse ELTS §-des 87 ja 88 arvete esitamisele sätestatud nõudeid. ELTS § 87 on „Lepingutingimused” ja § 88 on „Lepingu kehtivus ja lepingu tähtaeg”. Kummaski ei ole ühtegi arve esitamise nõuet. Arvet reguleerib ELTS § 75¹ „Tarbijale esitatav arve”. Seletuskiri tugineb sellele viitele olulises ulatuses, märkides, et „viide ELTS-i §-le 88 kohustab korraldajat esitama arveid, mis on tarbijale loetavad ja kontrollitavad”. Kehtiv § 88 sellist kohustust ei sisalda. Ettepanek: täiendada eelnõu § 82² lõike 9 viidet ELTS §-ga 75¹.</p> <p>5. Uued terminid rikuvad ELTS § 3 tähestikulist järjestust. ELTS § 3 punktide 8¹–8⁶ seeria on tähestikulises järjestuses: elektrijaama omatarve, elektrienergia salvestamine, elektrileping,</p>	
---	--

<p>energiasalvestusüksus, energiateenuse osutaja, energiatõhusus. Mõiste „energiajagamine” kuulub tähestikus punkti 8⁴ kohale, mitte seeria lõppu. Sama puudus tekib eelnõu 892 SE kohta esitatud muudatusettepanekuga nr 1, millega lisatakse § 3 punkti 8⁷ mõiste „energia hulgimüügitooide”. Ka see mõiste kuulub tähestikus punkti 8⁴ ette. Lisaks tekib punkti 8⁷ osas otsene numeratsioonikonflikt, mida on käsitletud käesoleva kirja III peatükis.</p> <p>6. Seletuskirja lisas 1 (vastavustabel) on puudused</p> <p>a) Artikli 15a rea juures on viidatud ELTS § 59¹ lõikele 1. Eelnõu punkt 3 muudab ELTS § 59² lõiget 1. Õige on eelnõu: ELTS § 59¹ on „Toetuse tingimused”, § 59² on „Toetuse rahastamine” ja fraas „infosüsteemi haldamise põhjendatud kulu” asub § 59² lõikes 1.</p> <p>b) Artikli 18a lõike 1 rea juures on märgitud, et norm on Eesti õigusesse üle võetud ELTS § 44 lõigetega 1¹ ja 1². Neid lõikeid ei ole olemas ei 1. augusti 2026, 1. oktoobri 2026 ega 1. jaanuari 2027 redaktsioonis. ELTS §-l 44 on lõiked 1–8 ning 4¹, 4² ja 5¹. Lõike 1¹ loob alles käesolev eelnõu. Vt ka käesoleva kirja II peatüki punkt 8.</p> <p>c) Artikli 1 (direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 lõike 3 teine lõik) rea juures on märgitud, et norm on üle võetud eelnõuga 892 SE, elektrituruseaduse §-ga 58⁴. ELTS § 58⁴ „Taastuvenergia toetuste kavandamine” kehtib alates 14. juulist 2024 ning eelnõu 892 SE seda paragrahvi ei muuda. Eelnõu 892 SE puudutab §-i 58³ lõiget 4. Palume omistuse parandada.</p> <p>d) Artikkel 15a on vastavustabelis esitatud ühe reana, ilma lõigete ja punktide kaupa lahti kirjutamata, erinevalt artiklitest 18a, 27a ja 28a. Just seetõttu ei ole tabelist nähtavad käesoleva kirja II peatükis kirjeldatud ülevõtmise lüngad. Palume artikkel 15a vastavustabelis lõigete ja punktide kaupa lahti kirjutada.</p> <p>e) Artikli 2 punkti 15a real on märgitud, et norm on üle võetud eelnõuga 892 SE, ELTS § 3 punktiga 26⁵. Eelnõu 892 SE ei loo ega muuda § 3 punkti 26⁵; ta puudutab §-st 3 üksnes punkti 1⁴. Punkt 26⁵ on ELTS-is juba jõus mõistega „tähtajaline fikseeritud elektri hinnaga leping”.</p> <p>7. Süstemaatiline märkus § 59² kohta ELTS § 59² pealkiri on „Toetuse rahastamine” ja lõige 1 sätestab, et selles nimetatud kulude eest tasub tarbija võrguteenuse tarbimise mahu alusel. Energiajagamise IT-funktsioonide arendus- ja halduskulu ei ole toetusega seotud kulu ning selle paigutamine toetuste rahastamise paragrahvi ei ole süstemaatiliselt põhjendatud. Sisuliselt tähendab valitud lahendus, et energiajagamise taristu rahastavad kõik tarbijad võrguteenuse mahu järgi, sealhulgas need, kes energiajagamises ei osale. Palume seletuskirjas see ristsubsiidium selgelt välja tuua ja põhjendada. Juhime tähelepanu, et eelnõuga 892 SE lisatakse punktiga 22 samasse lausesse ja sama fraasi järele teine energiajagamise funktsioonidega seotud kulu. Eelnõude sõnastus loob</p>	
--	--

seega kaks paralleelset või osaliselt kattuvat õiguslikku alust ja kulukirjet. Esitatud materjalidest ei selgu, kas süsteemihaldur kavandab ühe ühise tehnilise lahenduse või kaks eraldi arendust ega kuidas välistatakse samade arendus- või halduskulude arvestamine mõlema sätte alusel. Mõlema eelnõu seletuskirjas tuleb kirjeldada arenduste omavahelist suhet, kulude kujunemist ja topeltarvestuse vältimise mehhanismi. Vt käesoleva kirja III peatüki punkt 2.

II. Direktiivi (EL) 2024/1711 ülevõtmise võimalikud puudused ja täpsustamist vajavad küsimused
Võrdlesime eelnõu direktiivi (EL) 2024/1711 artikliga 15a ja artikliga 18a. Alljärgnevad punktid ei ole ülevõtmise täpsuse küsimused, vaid sätted, mida eelnõu ei ole üle võtnud või mis vajaksid täpsustamist.

1. Artikli 15a lõike 4 punkt h — teavitamiskohustus tarnija ees ei pruugi olla täidetud

Direktiiv paneb energiaajagamises osalevale aktiivsele tarbijale kohustuse: „teavitavad asjaomaseid võrguettevõtjaid ja turuosalisi, sealhulgas asjaomaseid tarnijaid energiaajagamise kokkulepetest kas otse või energiaajagamise korraldaja kaudu”. Artikli 15a lõike 3 punkt a paneb sama sisuga ülesande ka energiaajagamise korraldajale, sealhulgas kohaldatavate tariifide, tasude ja maksudega seotud aspektide osas. Eelnõu § 82² lõige 7 ei sätesta ühtegi teavitamiskohustust. See näeb ette üksnes kokkuleppe registreerimise andmevahetusplatvormil ja süsteemihalduri kohustuse teha andmed „kättesaadavaks”. Eelnõu ei sätesta piisavalt selgelt, et § 82² lõikes 7 ette nähtud registreerimine ja andmete kättesaadavaks tegemine täidab direktiivi artikli 15a lõike 4 punktis h sätestatud teavitamiskohustuse. Ettepanek: sätestada § 82²-s energiaajagamises osaleja ja korraldaja kohustus teavitada avatud tarnijat energiaajagamise kokkuleppe sõlmimisest, muutmisest ja lõpetamisest.

2. Artikli 15a lõike 6 punkt a — andmete edastamine turuosalistele ei pruugi olla täidetud

Direktiiv nõuab, et võrguettevõtjad või muud määratud asutused: „jälgivad, koguvad ja valideerivad jagatud elektriga seotud mõõtmisandmeid ning edastavad neid asjaomastele lõpptarbijatele ja turuosalistele vähemalt kord kuus ja kooskõlas artikliga 23”. Direktiivi artikli 15a lõike 6 punktis a nõutud mõõteandmete jälgimise, kogumise, valideerimise ja vähemalt kord kuus asjaomastele turuosalistele edastamise kohustus ei ole eelnõus terviklikult ega sõnaselgelt sätestatud. Praegu on eelnõu punktis 5 viidatud üksnes § 82² lõikele 8, mis sätestab, et energiaajagamise korraldaja esitab energiaajagamise kokkuleppe pooltele tootmise ja tarbimise raporti vähemalt 1 kord kuus, ent see ei ole sätestatud võrguettevõtja või muu määratud asutuse kohustusena ning ei hõlma mõõtmisandmete jagamist teistele energiaajagamise kokkuleppest mõjutatud turuosalistele nagu avatud tarnija ja bilansihaldur.

<p>Ettepanek: sätestada süsteemihalduri kohustus edastada energiajagamise andmed avatud tarnijale vähemalt kord kuus ning avaldada kasutatav arvutusmetoodika. ' </p> <p>3. Artikli 15a lõike 4 punkt a — eelnõu kasutab vale ajaühikut Direktiiv sätestab õiguse arvata jagatud elekter maha: „ajavahemiku jooksul, mis ei ületa tasakaalarveldusperioodi”. Eelnõu § 82² lõige 1 kasutab mõistet „mõõteperiood”, mida elektrituruseadus ei sisalda. Direktiivi tasakaalarveldusperioodile vastab Eesti õiguses kauplemisperiood (ELTS § 3 punkt 13), millele tugineb ka ELTS § 75¹ lõige 1². Vt ka käesoleva kirja I peatüki punkt 3: eelnõuga 892 SE lisatav ELTS § 67 lõige 10 kasutab sama nähtuse kohta mõistet „kauplemisperiood”.</p> <p>4. Artikli 15a lõike 4 punkt a — korteriühistute erandi kooskõla direktiiviga ei ole põhjendatud Sama sätte täpsustab, et mahaarvamine toimub: „ilma et see piiraks kohaldatavaid mittediskrimineerivaid makse, lõive ja kulusid kajastavaid võrgutasusid”. Seletuskiri ei põhjenda, miks korteriühistute puhul võrgutasu ja riiklike maksete mahaarvamine oleks mittediskrimineeriv ning kooskõlas kulupõhiste võrgutasude põhimõttega. Eelnõu tekstist sellist erandit samuti ei tulene. Seetõttu tuleb erandi õiguslik alus, ulatus ja kooskõla direktiivi artikli 15a lõike 4 punktiga a eraldi põhjendada.</p> <p>5. Artikli 15a lõige 3 — korraldaja õigusraamistik on kehtestamata, artikkel 12 üle võtmata Direktiiv sätestab korraldaja kohta: „Energiajagamise korraldaja pakub mittediskrimineerivaid teenuseid ning läbipaistvaid hindu, tariife ja teenusetingimusi. Käesoleva lõike esimese lõigu punkti c suhtes kohaldatakse artikleid 10, 12 ja 18. Liikmesriigid kehtestavad käesoleva lõike kohaldamise õigusraamistiku.”</p> <p>Sellest tulenevad kolm puudust:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õigusraamistik puudub. Eelnõu ei kehtesta korraldajale registreerimis- ega teavitamiskohustust, finantstagatise nõuet ega määra järelevalveasutust (kaudselt on sellele viidatud üksnes seletuskirjas, ent mitte eelnõus). • Artikkel 18 (arved ja arvestusteave) vastab ELTS §-le 75¹. Eelnõu § 82² lõige 9 viitab §-dele 87 ja 88, mis arveldamist ei reguleeri. • Artikkel 12 (tarnija vahetamise õigus) ei ole eelnõus kajastatud. Eelnõu ei sätesta, mis saab energiajagamise kokkuleppes avatud tarnija vahetumisel. Lisaks piirab artikli 15a lõike 4 punkt c tarnija kohustustest vabastamise kodumajapidamiste vaheliste kokkulepetega, mille ülesseatud võimsus on kuni 10,8 kW üksiku kodumajapidamise ja kuni 50 kW kortermaja puhul, võimalusega neid künniseid tõsta vastavalt 30 kW-ni ja 100 kW-ni. Eelnõust ei selgu, kuidas suhestub § 82² lõikes 2 sätestatud 1 MW osalemisspiir direktiivi artikli 15a lõike 4 punktis c sätestatud oluliselt madalamate võimsuspiiridega, millest allpool ei tohi kodumajapidamistevahelise energiajagamise suhtes 	
---	--

kohaldada tarnija kohustusi. Eelnõu peab üheselt määrama, millal käsitatakse energiaajagamises osalejat või korraldajat elektrimüüjana ning millal rakendub direktiivis ette nähtud erand. 5a. Eelnõu ei sisalda toimivat mahupiirangut Seletuskiri märgib § 82² lõike 2 selgituses, et 1 MW suurune piirang „takistab selle suurte tööstuslike tootjate poolset kasutamist viisil, mis võiks ebaproportsionaalselt koormata jaotusvõrku või tekitada turumoonutusi”. Eelnõu tekst seda eesmärki ei saavuta. Piirang on läbitav neljas teineteisest sõltumatus suunas. a) Piirangu ühik on määratlemata. Lõige 2 seob piirangu „taastuenergia tootmise seadmega”. Seda mõistet elektrituruseadus ei defineeri ning see ei lange kokku seaduses mujal kasutatava mõistega „tootmiseseade”. Jääb lahtiseks, kas seadmeks loetakse inverterit, tootmismoodulit, mõõtepunkti taha jäävat kogumit või kogu elektripaigaldist. Erinevalt eelnõu 892 SE punktist 3, mis kasutab väljendit „võrku antav netovõimsus”, ei ole lõikes 2 ka täpsustatud, kas mõõdetakse seadme nimivõimsust või võrku antavat võimsust. b) Kõlblikkust ja kogust mõõdetakse eri ühikutes. Lõige 2 seob piirangu seadmega, lõige 1 aga mahaarvatava koguse „tootja liitumis- või mõõtepunktiga”. Lõige 2 ei piira seega kogust, mida lõige 1 maha arvata lubab. c) Eelnõu lubab sõnaselgelt mitut mõõtepunkti ja mitut kokkulepet. Eelnõu punktiga 2 lisatav ELTS § 44 lõige 1¹ annab turuosalisele õiguse omada mitut ühe liitumispunktiga seotud mõõtepunkti ja sõlmida iga mõõtepunkti kohta eraldi energiaajamise kokkulepe. Lisaks ei piira eelnõu kokkulepete arvu ühe seadme kohta ning § 82² lõige 10 lubab tootjatel osaleda ühiselt. Piirang, mis on seotud ühe kokkuleppe ja ühe seadmega, ei piira seega kogumahtu. d) Tarbija poolel puudub igasugune lagi. Eelnõu ei piira, mitmes energiaajamise kokkuleppes võib üks tarbija osaleda ega nende kogumahtu. Tööstustarbija võib sõlmida kokkulepped suvalise arvu kuni 1 MW tootjatega. Seletuskiri suurtarbijate poolt tekkivat mõju ei käsitle. Lisaks ei nõua lõige 1 salvestusüksusest võrku antud koguse puhul, et salvestatud energia oleks taastuvpäritolu. Sätte sõnastus võimaldab jagatava kogusena käsitleda ka võrgust laetud ja hiljem võrku antud energiat, mis on vastuolus seletuskirjas väljendatud eesmärgiga piirata energiaajamine taastuvatest allikatest toodetud ja salvestatud energiaga.

Ettepanek: siduda võimsuspiirang liitumispunktiga ja kokkulepete ülese kogumiga ning täiendada § 82² lõiget 2 näiteks järgmiselt: „Energiaajamise kokkuleppes võib osaleda energiasalvestusüksuse või taastuenergia tootmise seadmega, mille liitumispunktis võrku antav netovõimsus on kuni 1 MW. Netovõimsuse arvestamisel liidetakse ühe liitumispunktiga seotud kõikides mõõtepunktides osalevate seadmete võrku antav netovõimsus ning sama turuosalise ja temaga ühte kontserni kuuluvate turuosaliste samades või seotud energiaajamise kokkulepetes osalevate elektripaigaldiste netovõimsus.” Ühtlasi peame vajalikuks kaaluda mahupiirangu kehtestamist tarbija poolel.

<p>6. Artikli 15a lõike 4 punkt f — diskrimineerimiskeeld on üle võtmata</p> <p>Direktiiv nõuab, et energiaajagamises osalevad aktiivsed tarbijad: „ei ole turuosaliste või nende tasakaaluhaldurite poolt koheldud ebaõiglaselt ega diskrimineerivalt”. Eelnõu seda keeldu ei sisalda. Liikmesriigil on kohustus see keeld riigisisesele õigusesse üle võtta. Keelu puudumine Eesti õiguses jätab turuosalistele ja järelevalveasutusele ebaselgeks, millise õigusnormi alusel eraõigusliku turuosalise käitumist hinnatakse.</p> <p>7. Artiklite 15a ja 18a kooskõlaline ülevõtmine Direktiivi artikkel 18a „Tarnijate riski juhtimine” kohustab liikmesriiki tagama, et tarnijad: „on kehtestanud asjakohased riskimaandusstrateegiad ja et nad rakendavad neid, et piirata riski, mis kaasneb elektri hulgitarnete muutustega nende ja tarbijate vahel sõlmitud lepingute majanduslikule elujõulisusele”. Sama direktiiv loob artikliga 15a mahu, mis võib tarnija lepingulisest portfelist kaduda ilma, et tarnija seda ette näeks või mõjutada saaks. Kui riik võtab üle artikli 18a kohustuse tarnijale, peab ta üle võtma ka artikli 15a lõike 4 punkti h ja lõike 6 punkti a, mis annavad tarnijale selle kohustuse täitmiseks vajaliku teabe. Praegune eelnõu koos eelnõuga 892 SE võtab üle kohustuse, jättes üle võtmata seda võimaldava teabeõiguse. Ettepanek: sätestada § 82²-s, et energiaajagamise kokkuleppes fikseeritakse jagatav osakaal enne tarneperioodi algust ning see tehakse avatud tarnijale teatavaks koos kokkuleppe registreerimisega. Kui jagatav osakaal arvutatakse tagantjärele tegelike mõõteandmete alusel, ei ole tarnijal võimalik artikli 18a kohast riskimaandust teostada.</p> <p>8. Vastavustabeli viga artikli 18a juures Seletuskirja lisas 1 on artikli 18a lõige 1 märgitud ülevõetuks ELTS § 44 lõigetega 1¹ ja 1² ning § 93 lõike 6 punktiga 8¹. Selles ühes reas on neli viga:● viidatud § 44 lõike 1¹ loob käesolev eelnõu (punkt 2) ning sama vastavustabel on selle juba märkinud artikli 4 ülevõtmiseks; sama säte on seega kahekordselt arvestatud;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● § 44 lõiget 1² ei ole olemas üheski redaktsioonis ega üheski eelnõus; ● § 93 lõike 6 punkt 8¹ on esitatud kehtiva õigusena, ilma märketa eelnõu 892 SE kohta, kuigi kõikidel teistel ridadel on 892 SE-st tulenevad sätted hoolikalt tähistatud. Nimetatud punkt luuakse eelnõu 892 SE punktiga 42 ja jõustub alles selle vastuvõtmisel; ● § 43¹, mis on eelnõu 892 SE punktiga 19 lisatav artikli 18a sisuline ülevõtmine, ei ole real mainitud. <p>Lisaks sätestab eelnõuga 892 SE kavandatav ELTS § 93 lõike 6 punkt 8¹ ise, et Konkurentsiamet kontrollib, kas „käesoleva seaduse § 43 lõikes 3 nimetatud riskimaandusstrateegia on kasutusele võetud”. Riskimaandusstrateegia kohustus sätestatakse aga sama eelnõu punktiga 19 lisatava § 43¹ lõikega 2. Kuna käesoleva eelnõu vastavustabel tugineb artikli 18a ülevõtmisel just sellele sättele, palume viga parandada enne, kui kumbki eelnõu vastu võetakse.</p>	
--	--

III. Eelnõu ja eelnõu 892 SE kattuvad sätted Eelnõu seletuskiri märgib, et eelnõu „on seotud Riigikogu menetluses oleva elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 892 SE”. See on ainus koht, kus eelnõu 892 SE-d mainitakse. Eelnõude kattuvusi, nende omavahelist kohaldamisala ega jõustumise järjekorda ei käsitle ei seletuskiri ega vastavustabel. Eelnõud muudavad nelja sama sätet, kohati sama lauset. Eelnõu 892 SE § 5 lõike 1 kohaselt jõustuvad selle punktid 21, 25 ja 56 31. märtsil 2028; käesolev eelnõu jõustub 1. aprillil 2028. Vahe on üks päev. 1. ELTS § 3 punkt 8⁷ on kahes eelnõus erineva sisuga Käesoleva eelnõu punktiga 1 lisatakse § 3 punkti 8⁷ mõiste „energiajagamine”. Eelnõu 892 SE kohta esitatud muudatusettepanekuga nr 1 lisatakse samasse punkti 8⁷ mõiste „energia hulgimüügitooode”. Vastavustabel seob direktiivi artikli 2 punkti 10a ülevõtmise just punktiga 8⁷. Ettepanek: kooskõlastada punktide numeratsioon eelnõuga 892 SE või siduda vastavustabeli viide mõistega, mitte punktinumbriga.

2. ELTS § 59² lõikesse 1 tehakse kaks lisandust samasse kohta Käesoleva eelnõu punkt 3 täiendab § 59² lõiget 1 pärast sõnu „infosüsteemi haldamise põhjendatud kulu”. Eelnõu 892 SE punkt 22 täiendab sama lõiget pärast samu sõnu. Mõlemad lisandused puudutavad energiajagamise funktsioonide kulu, kuid viitavad eri lõigetele (3¹¹ ja 3¹) ning kasutavad eri sõnastust: „arendamise, haldamise ja andmete edastamise kulu” ja „loomise, haldamise ja andmete esitamisega seotud kulu”. Kahe lisanduse järjestikusel jõustumisel ei ole tulemuseks olev lause grammatiliselt ega sisuliselt üheselt mõistetav. Samuti tekib kaks osaliselt kattuvat kulude rahastamise alust. Eelnõudest ei selgu, kas kumbki kulukirje puudutab eraldiseisvat arendust või sama tehnilise lahenduse erinevaid funktsioone ega kuidas välistatakse samade arendus-, haldus- või andmeedastuskulude topeltarvestus. Ühtlasi juhime tähelepanu, et eelnõu punktis 3 kasutatud viide „§-s 111³ lõikes 3¹¹” on käändeliselt vigane; õige on „§ 111³ lõikes 3¹¹”.

3. ELTS § 111³ kavandatakse kaks paralleelset ja osaliselt kattuvat andmevahetusplatvormi sätet Eelnõu 892 SE punktiga 56 lisatav ELTS § 111³ lõige 3¹ paneb süsteemihaldurile kohustuse luua andmevahetusplatvormile funktsioonid ja määrata arvelduspõhimõtted ELTS § 58³ lõikes 4 nimetatud energiajagamise jaoks. Käesoleva eelnõu punktiga 6 lisatav § 111³ lõige 3¹¹ paneb süsteemihaldurile sisult sarnase kohustuse §-s 82² nimetatud energiajagamise jaoks, nähes lisaks ette energiajagamise proportsioonide arvutamise. Eelnõud loovad seega kaks paralleelset või osaliselt kattuvat õiguslikku alust andmevahetusplatvormi energiajagamise funktsioonide arendamiseks ja haldamiseks. Mõlemad sätted seotakse omakorda ELTS § 59² lõikes 1 nimetatud kulude rahastamisega. Esitatud materjalidest ei selgu, kas tegemist peab olema ühe ühise tehnilise lahenduse

või eraldi funktsionaalsustega, millises osas erinevad kummagi sätte alusel kehtestatavad arvelduspõhimõtted ning kuidas jaotatakse arendus- ja halduskulud. Kahe sätte kohaldamisala võib osaliselt kattuda. Näiteks võib korteriühistu või selle liige vastata nii ELTS § 58³ lõikes 4 kui ka kavandatavas §-s 82² kirjeldatud energiasuutavuse tingimustele. Eelnõud ei määra, millist sätet sellisel juhul kohaldatakse, kas energiasuutavuse registreeritakse ühe või mõlema õigusliku aluse järgi ega millise sätte alusel arvestatakse süsteemihalduri kulud. Seetõttu tekib topeltreguleerimise ja kulude topeltarvestamise risk. See ei tähenda tingimata, et süsteemihaldur peab tehniliselt rajama kaks eraldi moodulit või arendust, kuid eelnõude praegune sõnastus ei taga ka ühe ühise lahenduse kasutamist ega välista samade kulude kajastamist mõlema kulukirje alusel.

Ettepanek: ühendada mõlemas eelnõus kavandatud andmevahetusplatvormi regulatsioon üheks üldiseks sätteks või piiritleda selgelt kummagi sätte isikuline ja esemeline kohaldamisala. Seletuskirjas tuleb täpsustada: 1. kas kavandatakse üks ühine tehniline lahendus või mitu eraldi funktsionaalsust; 2. millised arvelduspõhimõtted kohalduvad ELTS § 58³ lõike 4 ja millised § 82² alusel; 3. kuidas lahendatakse olukord, kus sama energiasuutavuse kokkulepe võib kuuluda mõlema sätte kohaldamisalasse; 4. kuidas kujunevad arendus- ja halduskulud ning kuidas välistatakse samade kulude topeltarvestus ELTS § 59² lõike 1 alusel. 4. ELTS § 58³ lõige 4 ja eelnõu § 82² lõige 10 reguleerivad sama tegevust vastupidise ulatusega Kehtiv ELTS § 58³ lõige 4 sätestab: „Oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijad, kes asuvad samas hoones, sealhulgas kortermajades, võivad osaleda ühiselt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tegevustes ja neil on lubatud nende tootmiskohas või tootmiskohtades toodetud taastuvenergiat omavahel jagada tarbija elektripaigaldise siseselt.” Käesoleva eelnõu § 82² lõige 10 sätestab: „Taastuvenergia tootjad ja oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbijad võivad osaleda ühiselt käesolevas paragrahvis kirjeldatud energiasuutavuses ja neil on lubatud oma tootmiskohas toodetud taastuvenergiat omavahel jagada liitumis- või mõõtepunktide üleselt.” Sätted reguleerivad osaliselt kattuvat tegevust, kuid erinevad nii isikute ringi, ruumilise kohaldamisala, viidatud õiguste kui ka liitumis- ja mõõtepunktide ülese jagamise poolest. Nende normide omavaheline suhe ei ole eelnõudes selgelt määratud. Samal ajal kitsendab eelnõu 892 SE punkt 21 § 58³ lõike 4 ulatust veelgi, lisades tingimuse „samal kinnistul ja sama liitumispunktiga seotud kodutarbijate või korteriühistu elektripaigaldise piires”. Alates 1. aprillist 2028 kohalduks samale isikute ringile korraga kaks sätet: üks, mis lubab jagamist üksnes ühe liitumispunkti piires, ja teine, mis lubab seda liitumispunktide üleselt. Eelnõu § 82² lõikes 10 on lisaks kolm normitehnilist puudust võrreldes § 58³ lõikega 4: sõna „tootmiskohas” on ainsuses, kuigi seletuskiri selgitab sätet mitme tootja mitme tootmiskoha koondamisena; viide § 58³ lõikes 2 loetletud tegevustele ja õigustele

on asendatud viitega „käesolevas paragrahvis kirjeldatud energiaajagamisele”, mistõttu § 58³ lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud kaitse üle ei kandu; ning tingimus „kes asuvad samas hoones” on ära jäetud üksnes lõike esimeses pooles. Lõike 10 praktiline ulatus jääb seetõttu ebaselgeks. Sõnastus võib tähendada nii ühe kuni 1 MW tootmiseseadme ümber moodustatud jagamisrühma kui ka mudelit, milles sama tootja koondab mitu eraldi kuni 1 MW päikeseparki ja jagab nende toodangut eri tarbijarühmadele. Näiteks ei ole välistatud, et kolme 1 MW pargiga tootja sõlmib kokkulepped kuue korteriühistuga. Eelnõust ei selgu, kas 1 MW piir kehtib seadme, mõõtepunkti, liitumispunkti, tootja, jagamisrühma või kõigi seotud kokkulepete kogumi kohta. Seletuskirjas tuleb esitada konkreetsed arvulised näited vähemalt mudelite 1 MW, 1 + 1 + 1 MW ning ühe tootja ja mitme tarbijarühma kohta ning sätte tekst peab lubatud mudeli üheselt fikseerima.

Ettepanek: piiritleda eelnõu tekstis § 82² ja § 58³ lõike 4 kohaldamisala või liita mõlemad sätted üheks. Kohaldamisala piiritlemine üksnes seletuskirjas ei ole piisav.

5. Saldeerimise ajaühik on eelnõudes erinev Eelnõuga 892 SE lisatav ELTS § 67 lõige 10 sätestab saldeerimise kauplemisperioodil; käesolev eelnõu kasutab väljendit „ühe mõõteperioodi sees”. Vt käesoleva kirja I peatüki punkt 3.

6. Eelnõu 892 SE jõustumissätte ristviited Juhime tähelepanu, et eelnõu 892 SE § 5 lõige 1 viitab „§ 1 punktidele 21, 25 ja 56”, samal ajal kui selle eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekutega lisatakse §-i 1 hulgaliselt uusi punkte ja muudetakse järgnevate punktide numeratsiooni. Meie arvestuse kohaselt nihkuksid nimetatud punktid numbriteni 34, 42 ja 80. Kuna tegemist on täpselt nende kolme punktiga, mis käesoleva eelnõuga kattuvad, palume kontrollida, kas jõustumissätte ristviited on parandatud. Vastasel juhul jõustuksid nimetatud sätted üldkorras, ligikaudu kaks aastat enne käesolevat eelnõu.

7. Mitme mõõtepunkti õigus ei ole piiratud energiaajagamisega Eelnõu punktiga 2 lisatav ELTS § 44 lõige 1^a ei kohaldu üksnes energiaajagamise kokkuleppe osalistele. Säte annab igale turuosalisele üldise õiguse omada ühe liitumispunktiga seotud mitut mõõtepunkti ning sõlmida iga mõõtepunkti kohta eraldi avatud tarne leping või energiaajagamise kokkulepe. Seega muudab eelnõu kogu avatud tarne mudelit ka juhul, kui energiaajagamise kokkulepet ei sõlmita. Selline õigus võimaldab jagada seni ühe fikseeritud hinnaga lepingu alusel teenindatud tarbimise mitme mõõtepunkti ja tarnija vahel või suunata hinnast sõltuv tarbimine eraldi lepingusse. Kui olemasoleva tähtajalise lepingu maht ja profiil on müüja poolt ette maandatud, võib lepingu majanduslik sisu sel viisil muutuda ilma lepingu lõpetamise ja sellega seotud kulude hüvitamiseta. Sama mõju tekib tootmise poolel: avatud tarnija võib olla tootmismahu ette hinnastanud või selle edasi müünud, kuid tootja saab suunata sama

	<p>toodangu uue mõõtepunkti või energiaajagamise kokkuleppe kaudu kolmandale isikule. Ettepanek: siduda mitme mõõtepunkti õigus sõnaselgelt energiaajagamise tehnilise vajadusega või sätestada, et uue mõõtepunkti või lepingu kasutuselevõtt ei muuda tagasiulatuvalt olemasoleva avatud tarne lepingu kokkulepitud mahu- ja profiilikohustusi. Samuti näha ette, et fikseeritud hinnaga lepingute sõlmimisel ei ole energiaajagamise kokkulepete sõlmimine samas liitumispunktis olevate mõõtepunktide suhtes lubatud. Seletuskirjas tuleb eraldi hinnata ka muudatuse mõju turuosalistele, kes energiaajagamises ei osale.</p>	
	<p>IV. Eelnõu 892 SE muudatusettepanekutest tulenevad täiendavad küsimused</p> <p>1. Bilansihalduri garantii Muudatusettepanekutega asendatakse ELTS § 20 lg 1 "pangagarantii" laiemas mõistega "garantii" ning tunnistatakse kehtetuks lõiked 3-8, millega praegu paiknevad garantii sisulised reeglid ning viiakse garantii suuruse ja määramise sisuline regulatsioon elektrituru toimimise võrgueeskirja. Alexela on nii Eleringilt kui ka Kliimaministeeriumilt korduvalt küsinud, mitmel korral ja millises rahalises ulatuses on süsteemihaldur pidanud bilansihaldurite kohustuste täitmata jätmise tõttu garantiisid realiseerima. Neid andmeid ei ole seni esitatud. Muudatusettepaneku selgitus piirdub üldise väitega, et kehtiv 31 955 euro suurune püsigarantii ei kata süsteemihalduri krediidiriski, kuid puuduvad andmed selle kohta, kas ja millises ulatuses on selline risk praktikas realiseerunud. Ilma realiseeritud krediidikahjude, kasutatud garantiide ja katmata nõuete kohta käiva teabeta ei ole võimalik hinnata, kas garantiisüsteemi muutmine on vajalik ega kas kavandatav tagatis on tuvastatud riskiga proportsionaalne. Garantii suurendamine seob bilansihalduri kapitali ja suurendab turule sisenemise ning turul tegutsemise kulu. Seetõttu peab muudatuse põhjendus tuginema tegeliku riski ja seniste kahjude analüüsile, mitte üksnes elektrituru mahu ja hinnataseme üldisele kasvule. Samuti ei ole turuosalistele esitatud elektrituru toimimise võrgueeskirja muudatuse eelnõu, milles peaksid edaspidi sisalduma garantii liigid, arvutusmetoodika, muutmise sagedus, süsteemihalduri kaalutlusruum, tagatise vähendamise võimalused ning vaidlustamise kord. Seadusest jäetakse sisulised garantiireeglid välja olukorras, kus neid asendava regulatsiooni sisu ei ole teada. Kliimaministeerium teatas 9. septembri 2026. aasta kohtumisel, et uut garantiisüsteemi on kavas rakendada juba 1. aprillist 2027. Selline rakendustähtaeg ei ole põhjendatud enne, kui võrgueeskirja eelnõu ja mõjuanalüüs on avaldatud, turuosalistega läbi arutatud ning jäetud on piisav aeg finantseerimise ja garantiide korraldamiseks. Ettepanekud:</p>	<p>Punkt 1 Ei toeta</p> <p>Eelnõu tunnistab kehtetuks ELTS § 20 lg 3-6. Elektri kaubandus on viimase 20 aasta jooksul muutunud märkimisväärselt. Lisandub uusi ettevõtteid, riskitase on tõusnud, turumahud on kasvanud. Sellega seoses on hetkel kehtiv bilansihaldurite tagatis muutunud ebapiisavaks. Bilansihalduri maksejõuetuse korral peavad tekkinud kahju kinni maksma tarbijad. Väide, et ükski bilansihaldur ei ole maksejõuetuks seni osutunud, ei ole piisav, et tagatise süsteemi mitte muuta. Elektrituru toimimise võrgueeskirja eelnõu esitame majanduskomisjonile.</p> <p>Punkt 2 Ei toeta</p> <p>Tarbimise juhtimise kulude kogumise volitusnorm ei takista referentshinna metoodika väljatöötamist. Esitatud ettepanekuid arvestame elektrituru toimimise võrgueeskirja eelnõu</p>

<p>1. avaldada andmed selle kohta, mitmel korral, millises summas ja millistel asjaoludel on süsteemihaldur pidanud bilansihalduri garantiid realiseerima ning kui suur osa süsteemihalduri nõuetest on jäänud garantiiga katmata;</p> <p>2. esitada koos eelnõuga elektrituru toimimise võrgueeskirja muudatuse terviktekst ja garantii arvutamise näited erineva suuruse ning riskiprofiiliga bilansihaldurite kohta;</p> <p>3. sätestada vähemalt garantii arvutamise põhialused, ülempiir, muutmise sagedus ja bilansihalduri menetluslikud õigused seaduses;</p> <p>4. näha ette vähemalt kuuekuuline rakendusaeg alates võrgueeskirja lõpliku redaktsiooni avaldamisest;</p> <p>5. hinnata muudatuse mõju konkurentsile, väiksematele bilansihalduritele, kapitalivajadusele ja lõpptarbijate elektri hinnale.</p> <p>2. Tarbimise juhtimise kulude panemine bilansihaldurile</p> <p>Muudatusettepanekuga lisatav ELTS § 21⁴ lõige 3¹ näeb ette, et süsteemihaldur korraldab tarbimise juhtimise osalemisega järgmise päeva elektriturul seotud kulude kogumise. Muudatusettepaneku selgituse kohaselt võib süsteemihaldur koguda tasu bilansihaldurilt või iseseisvalt agregatorilt. Kui referentshind on järgmise päeva turuhinnast madalam, jagatakse kulu selgituse kohaselt tarbijate vahel bilansihaldurite kaudu põhjusel, et turuhinna langusest saavad kasu kõik tarbijad. Kavandatav säte ei määra, millise õigusliku suhte alusel pannakse bilansihaldurile kohustus koguda süsteemihalduri määratud tasu. Bilansihaldur ei ole tingimata tarbija avatud tarnija, tal ei pruugi olla tarbijaga arveldussuhet ning tema ülesanne on bilansi hoidmine, mitte üldise turukorraldusliku tasu kogumine lõpptarbijatelt. Eelnõust ja muudatusettepaneku selgitusest ei selgu: 1. millised kulud kuuluvad kogumisele ja kes kontrollib nende põhjendatust; 2. kuidas määratakse igal kauplemisperioodil kogutav summa; 3. milliste bilansihaldurite ja tarbijate vahel kulu jaotatakse; 4. kas kulu jaotatakse tarbimise, mõõtepunktide arvu, turuosa või muu näitaja alusel; 5. kuidas saab bilansihaldur selle summa avatud tarnijale või tarbijale edasi anda; 6. kuidas käsitletakse andmete hilisemat korrigeerimist, võlgnevusi, krediidiriski ja maksustamist; 7. kas bilansihaldurile hüvitatakse tasu kogumisega seotud arendus-, arveldus- ja finantseerimiskulud; 8. kuidas välditakse olukorda, kus tarbimiskajas mitteosalev või fikseeritud hinnaga lepingu sõlminud tarbija kannab kontrollimatu suurusega lisakulu.</p> <p>Kliimaministeerium teatas 9. septembri 2026. aasta kohtumisel, et lahendust on kavas rakendada alates 2028. aastast. Rakendamine eeldab aga referentshinna meetodika, rahastusmudeli,</p>	<p>koostamisel ja edastame need ka Eleringile, sest need on vajalik sisend referentshinna meetodika väljatöötamisel.</p> <p>Punkt 3 Toetame</p> <p>Riist- ja tarkvara julgeolekunõudeid puudutavad sätted on eelnõus välja jäetud ning menetleme teemat edasi energiaajagamise eelnõu raames.</p> <p>Punkt 4 Toetame</p> <p>Punktid 5-11 - Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiaajagamise eelnõu raames.</p>
--	--

<p>andmevahetuse, arveldusahela ja tarbijale esitatava arve nõuete valmimist piisavalt enne rakendamise algust.</p> <p>Ettepanek: mitte kehtestada bilansihaldurile tasu kogumise kohustust enne, kui koos eelnõuga on esitatud Konkurentsiametiga kooskõlastatav referentshinna meetoodika, rahastusmudel ning võrgueeskirja muudatus, millest nähtub kogu arveldusahel süsteemihaldurist lõpptarbijani. Seaduses tuleb sätestada kulukandjate ring, jaotusalus, bilansihalduri kulude hüvitamine, korrigeerimise kord ja tarbija teavitamise nõuded. Samuti tuleb hinnata, kas tasu peaks koguma bilansihalduri asemel võrguettevõtja või süsteemihaldur, kellel on tarbimismahupõhise tasu kogumiseks sobivam ja ühtsem arveldusahel.</p> <p>3. Riist- ja tarkvara kasutusloa regulatsioon ei ole rakendamiseks piisavalt valmis Muudatusettepanekutega kavandatakse alates 1. septembrist 2027 kohustus taotleda TTJA-lt kasutusloa võrguteenuse osutamiseks või kasutamiseks tarvitatavale riist- ja tarkvarale, mis on seotud vähemalt 1 MW elektrilise võimsusega elektripaigaldise või elektrisüsteemi osa käitamisega või mõjutab selle juhtimist. Kohustus hõlmab muu hulgas elektrienergia tootmist, salvestamist, agregeerimist ja tarbimise juhtimist. Alexela toetab elektrisüsteemis kasutatava tehnoloogia julgeoleku- ja küberturvalisuse riskide maandamist. Kavandatud regulatsioon ei ole siiski piisavalt küps, et selle rakendamise kuupäeva saaks seaduses praegu fikseerida. Ka 9. septembri 2026. aasta kohtumisel jäi vastuseta rida küsimusi, millest sõltuvad elektriettevõtjate investeerimisotsused ja projektide finantseeritavus. Esiteks ei ole põhjendatud 1 MW piirmäära tegelik haldus- ja majanduslik mõju. Viide Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2016/631 B-tüüpi tootmismooduli piirile ei tõenda, et sama piir oleks sobiv riist- ja tarkvara tootja, tarneahela ning julgeolekuriski kontrollimiseks. Võrgu tehnilise mõju künnis ja seadme julgeolekurisk ei ole sama nähtus. Eelnõule tuleb lisada andmed selle kohta, kui palju elektripaigaldisi, seadmeid, tarkvaralahendusi ja loataotlusi 1 MW piiri korral menetlusse satub ning milline on nende riskipõhine jaotus. Teiseks ei ole selge, millises projekti etapis tuleb kasutusloa taotleda. Elektriijaama või salvestusprojekti arendaja peab enne seadmete kasutuselevõttu sõlmima seadmete tarne- ja ehituslepingud, lahendama projekteerimise, finantseerimise, liitumise ning maakasutusõigused. Kui kasutusloa otsus tehakse alles pärast nende kohustuste võtmist, võib seadme tootjast või tarneahelast tulenev negatiivne hinnang muuta kogu projekti kasutuks ning põhjustada arendajale väga suure kahju. Kasutusloa süsteem peab võimaldama siduvat eelhinnangut enne seadme ostu- ja ehituslepingute sõlmimist. Samuti tuleb määrata, kas luba antakse konkreetsele seadmemudelile, tarkvaraversioonile, tootjale,</p>	
--	--

tarneahelale, elektripaigaldisele või nende kombinatsioonile ning millal eeldab tarkvarauuendus või komponendi vahetamine uut luba. Kolmandaks jäetakse menetlustähtaeg ja loa taotlemise täpne kord võrgueeskirja, mille eelnõu ei ole esitatud. Seetõttu ei ole teada, kui kaua võib loamenetlus kesta ega kuidas suhestub see liitumis-, ehitus- ja kasutuselevõtu protsessiga. Rakendamise kuupäeva ei saa lugeda piisavalt ettevalmistatuks enne tervikliku võrgueeskirja vastuvõtmist ja asutuste tegeliku menetlusvõimekuse loomist. Neljandaks antakse kasutusluba üldjuhul kaheksaks aastaks, kuid eelnõu ei reguleeri loa pikendamist, uut taotlust, olemasoleva seadme käitamist loa lõppemise ja uue otsuse vahel ega loa lõppemise mõju pika kasutuseaga elektripaigaldisele. Samuti ei ole sätestatud, kes kannab seadme väljavahetamise või projekti seiskumise kulu, kui pärast kaheksa aasta möödumist uut luba ei anta. Viiendaks ei sätesta eelnõu piisavalt selgelt kasutusloa kehtivuse ajal loa muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise aluseid. Seletuskiri märgib üksnes, et loa kehtivuse ajal ilmneva riski korral TTJA teavitab elektriettevõtjat ja risk tuleb maandada. Samal ajal antakse TTJA-le ulatuslikud riikliku järelevalve meetmed, sealhulgas seadme hoiulevõtmise, müümise või hävitamise võimalus. Investeeringute ulatust arvestades peavad sekkumise alused, menetlus, tähtajad, riskide maandamise võimalus ja ettevõtja õiguskaitse tulenema selgelt seadusest.

Ettepanekud: 1. esitada enne eelnõu vastuvõtmist elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja terviklik eelnõu; 2. hinnata 1 MW piiri proportsionaalsust tegeliku taotluste arvu, halduskoormuse ja riskitaseme põhjal ning kaaluda riskipõhist või kõrgemat lävendit; 3. võimaldada seadme, tootja ja tarneahela siduvat eelhindamist enne pöördumatute investeerimiskohustuste võtmist; 4. määrata seaduses loa ese, taotlemise hetk, menetluse maksimaalne tähtaeg, loa pikendamine ning tarkvara- ja seadmeuuenduste käsitlemine; 5. sätestada ammendavalt kasutusloa muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise alused ning anda enne tegevuse peatamist võimalus risk maandada, välja arvatud vahetu ja raske julgeolekuohu korral; 6. reguleerida õiguspärase ootuse, üleminekuaja, tekkinud kulude ja enne regulatsiooni tehtud investeeringute kaitse; 7. lükata rakendamine edasi vähemalt ajani, mil rakendusaktid on vastu võetud, menetlevatel asutustel on piisav võimekus ja ettevõtjatele on jäetud vähemalt 12 kuud nõuetega kohanemiseks.

4. Sunniraha ülemmäär on ebaselge

Muudatusettepaneku punktiga 47 kavandatava ELTS § 95 lõike 6 kohaselt on juriidilise isiku suhtes rakendatava sunniraha ülemmäär „100 000 eurot või 15 protsenti tema aastasest kogukäibest”. Muudatusettepaneku selgituses kasutatakse seevastu sõnastust „kuni 100 000 eurot või kuni 15 protsenti”. Palume normiteksti ja selgituse vastuolu kõrvaldada ning lisada normiteksti sõna „kuni”

	<p>mõlema alternatiivi ette. Ühtlasi tuleb sätestada, millistel alustel valitakse 100 000 euro suurune või käibepõhine ülemmäär ning kas kohaldatakse neist suuremat või väiksemat. Praegune sõnastus jätab järelevalveasutusele ettenägematult ulatusliku kaalutlusruumi. Kuna sunniraha on võimalik rakendada korduvalt, tuleb seaduses või seletuskirjas käsitleda ka sunniraha korduva määramise sagedust, kumulatiivset ülemmäära ja proportsionaalsuse hindamist. Kuni 15 protsenti aastasest kogukäibest võib olla märkimisväärselt suurem kui 100 000 eurot ning selle rakendamise tingimused peavad tulenema üheselt seadusest.</p> <p>Ettepanek korrigeeritud sõnastuseks: „(6) Käesoleva seaduse §-s 65¹ nimetatud kohustuse täitmise tagamiseks on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil õigus teha võrguettevõtjale või võrguteenuse kasutajale ettekirjutus. Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär füüsilise isiku puhul kuni 5000 eurot ning juriidilise isiku puhul kuni 100 000 eurot või, kui see on rikkumise raskust ja isiku majanduslikku olukorda arvestades vajalik ning proportsionaalne, kuni 15 protsenti tema aastasest kogukäibest vastavalt viimasele kättesaadavale juhtorgani kinnitatud raamatupidamise aastaaruandele.”</p>	
	<p>V. Seletuskirja punktis 8 esitatud hinnang rakendusaktide vajadusele vajab parandamist</p> <p>1. Kehtiva võrgueeskirja sätete muutmine Seletuskirja punkt 8 sätestab: „Eelnõu seadusena vastuvõtmise korral ei ole vaja kehtestada, muuta ega tunnistada kehtetuks rakendusakte.” See väide ei ole õige. ELTS § 42¹ lõige 4 sätestab, et andmete esitamise kord kehtestatakse elektrituru toimimise võrgueeskirjas. ELTS § 44 lõige 4 sätestab, et avatud tarne sõlmimise, lõpetamise ja nendest teavitamise tähtajad kehtestatakse võrgueeskirjas. Energiajagamise rakendamiseks on vaja muuta vähemalt järgmisi võrgueeskirja sätteid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 5 — mõõtepunkti tehnilised andmed (energiajagamise staatuse andmeväli); • § 7 ja § 8 — andmete esitamine platvormile ja saamine platvormilt; • § 21–24 — mõõteandmete korrigeerimine ja korrigeeritud koguste tasaarvestamine; • § 28–30 — lepingute registreerimine ja teavitamine. Ilma nende muudatusteta ei ole eelnõu 1. aprillil 2028 tehniliselt rakendatav. Palume rakendusaktide kavandid esitada koos eelnõuga või vähemalt näidata seletuskirjas nende kavandatav sisu ja ajakava. Sama küsimus tekib eelnõu 892 SE puhul, mille punktiga 25 lisatav ELTS § 67 lõige 10 viitab „süsteemihalduri arvelduspõhimõtetele”, mida ei kehtestata ei seaduse ega võrgueeskirja tasandil. Palume mõlema eelnõu rakendusaktide vajadus hinnata koos. 	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiajagamise eelnõu raames.</p>

2. Energiajagamise andmevoog ei haaku võrgueeskirja tähtaegadega Elektrituru toimimise võrgueeskiri sätestab andmevahetusele täpsed tähtajad. Paragrahvi 6 lõike 3 kohaselt esitatakse esialgsed mõõteandmed AVP-le iga päeva kella 10.00-ks eelmise päeva kohta ning kontrollitud mõõteandmed eelmise kalendrikuu kohta iga kalendrikuu viiendaks kuupäevaks; § 6 lõike 5 kohaselt teeb AVP mõõteandmed kättesaadavaks viivitamatult. Paragrahvi 25 lõike 1 kohaselt esitab süsteemihaldur bilansiaruande 15 päeva jooksul arvestusperioodi lõppemisest, esmaste andmete alusel, ning § 25 lõike 3 kohaselt esitatakse lõpliku bilansiselgituse muutumisel täiendav arve seitsme päeva jooksul. Paragrahvi 23 lõike 1 kohaselt võib mõõteandmeid korrigeerida kuni 12 kuud tagasiulatuvalt. Eelnõu ei aseta energiajagamise andmevoogu sellesse ahelasse. Ainus eelnõus sätestatud tähtaeg on § 82² lõikes 8 energiajagamise korraldajale pandud kohustus esitada kokkuleppe pooltele raport vähemalt kord kuus. See on teavitustlik dokument kokkuleppe pooltele, mitte arveldamise alus: avatud tarnija ei ole selle saaja ja bilansiselgituses seda ei kasutata. Arveldamise aluseks olevate energiajagamise proportsioonide kohta ei sätesta eelnõu tähtaega, sagedust ega vormi. Eelnõu § 82² lõige 7 ütleb üksnes, et süsteemihaldur teeb andmed „kättesaadavaks”. Võrgueeskirja § 3 lõige 1 defineerib andmete kättesaadavaks tegemise andmete esitamisenä ja § 6 lõige 5 seob selle kohustusega teha seda viivitamatult; eelnõu kumbagi sätet ei kasuta ega neile ei viita. Samuti ei ole öeldud, kas proportsioonid arvutatakse esialgsete või kontrollitud mõõteandmete alusel. Esimesel juhul muutub iga arvutatud proportsioon kuu viiendal kuupäeval; teisel juhul ei saa avatud tarnija kuu arvet enne seda kuupäeva koostada. Kumbki lahendus ei ole eelnõust tuletatav. Eraldi jääb katmata alusandmete korrigeerimine. Võrgueeskirja §-des 23 ja 24 sätestatud ahel on üles ehitatud kahe osapoole — võrguettevõtja ja müüja — ning ühe objekti, korrigeeritud tarbimiskoguse vahele, kusjuures § 24 lõike 3 kohaselt arvutatakse maksumus elektrikõrsi Eesti hinnapiirkonna hinna alusel. Energiajagamise proportsioon on kolmas objekt, mille arvutab kolmas osapool mõõteandmete pealt. Selle ümberarvutamiseks ja sellest tulenevate arvete korrigeerimiseks, mis puudutaks korrigeeritud mõõtepunkti ja mitut müüjat, ei ole määruks ei osapoolt, hinnaalust, tähtaega ega lõplikkuse piiri. Ettepanek: paigutada eelnõu punktis 6 kavandatav säte ELTS §-i 42¹, mille lõige 4 delegerib andmete esitamise korra võrgueeskirja, ning sätestada võrgueeskirjas, et (i) energiajagamise proportsioonid arvutatakse ja tehakse AVP kaudu kättesaadavaks samas rütmis mõõteandmete esitamisega § 6 lõike 3 tähenduses; (ii) proportsioonid arvutatakse ümber kontrollitud mõõteandmete laekumisel ning § 23 lõike 1 kohase korrigeerimise korral, ning sätestatakse sellest tuleneva tasaarvestuse kord ja hinnaalus; (iii) sätestatakse tähtaeg, millest alates energiajagamise arveldust enam ümber ei arvutata.

	<p>VI. Avatud tarnija ei näe enne lepingu sõlmimist andmeid, mis on arveldamiseks ja riskimaanduseks hädavajalikud</p> <p>Probleem Elektrituru toimimise võrgueeskirja § 5 loetleb mõõtepunkti tehnilised andmed, sealhulgas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • punkt 2 — kas mõõtepunkt on reaalne või virtuaalne ja mõõtmise resolutsiooni kestus; • punkt 3 — märke kliendi tüübi kohta; • punkt 8 — kas liitumispunktiga on ühendatud elektritootmiseseade ning tootmise päritolu; • punkt 10 — tootmiseseadme maksimaalne võimsus ning energiasalvestusseadme võimsus ja energiamahtuvus. Võrgueeskirja § 8 lõige 8 lubab uuel avatud tarnijal saada enne lepingu sõlmimist üksnes turuosalise ja mõõtepunktide EIC-koodid ning teabe olemasoleva avatud tarne ja võrgulepingu kehtivusaja ja tingimuste kohta. Paragrahvis 5 nimetatud tehnilisi andmeid see loetelu ei sisalda. Kui tarbija ei ole andnud AVP-s ligipääsuõigust (§ 8 lõige 2), ei näe avatud tarnija enne lepingu sõlmimist: • kas mõõtepunktis mõõdetakse aktiivenergiat kahesuunaliselt või ühesuunaliselt; • kas liitumispunktiga on ühendatud tootmiseseade ja kui suur see on; • kas mõõtepunkt on tootja tüüpi. Võrgueeskirja § 8 lõige 13 seda ei lahenda: see annab õiguse § 5 andmetele üks kuu enne lepingu jõustumist, samal ajal kui leping registreeritakse § 28 lõike 5 kohaselt vähemalt 14 päeva enne jõustumist. Andmed muutuvad kättesaadavaks alles pärast seda, kui hinnapakkumine on antud ja leping sõlmitud. Miks see on vastuolus juba kehtivate kohustustega ELTS § 75¹ lõige 1², mis jõustus 1. augustil 2026, kohustab elektrimüüjat arveldama kauplemisperioodidel netomõõdetud koguste eest. See, kas mõõtepunkt üldse on netomõõdetav, tuleneb sellest, kas mõõtmine on kahesuunaline (võrgueeskirja § 6 lõige 1), mis omakorda tuleneb § 5 punktist 8. Arveldamiskohustus on kehtestatud, kuid selle eelduseks olev andmeväli ei ole müüjale enne lepingu sõlmimist nähtav. <p>Kuidas eelnõu olukorda halvendab</p> <p>a) Eelnõu § 82² lõige 2 seab energiaajagamises osalemise tingimuseks netovõimsuse kuni 1 MW. Ainus allikas selle kontrollimiseks on võrgueeskirja § 5 punkt 10, mida avatud tarnija enne lepingu sõlmimist ei näe.</p> <p>b) Eelnõu § 82² lõige 7 teeb energiaajagamise andmed avatud tarnijale kättesaadavaks alles „kokkuleppe jõustumisest alates”. Enne lepingu sõlmimist puudub kanal, mille kaudu näha, kas mõõtepunkt on juba seotud kehtiva energiaajagamise kokkuleppega.</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiaajagamise eelnõu raames.</p>
--	---	--

<p>c) Kuna eelnõu võrgueeskirja ei muuda, ei teki ei § 5 loetellu energiasuutavuse andmevälja ega § 8 lõikesse 8 vastavat päringuõigust. rakendada</p> <p>d) Riigikogu menetluses oleva eelnõuga 892 SE kavandatud ELTS § 43¹ paneb avatud tarnijale kohustuse fikseeritud hinnaga tähtajaliste lepingute pakkumisel riskimaandusstrateegiat. Nõuda riskimaandust portfelli suhtes, mille koosseisu müüjal ei võimaldata enne hinnastamist näha ja mida kolmandast isikust energiasuutavuse korraldaja võib seitsmepäevase etteatamisega vähendada, ei ole sisemiselt kooskõlaline.</p> <p>e) Eelnõu punktiga 2 lisatud ELTS § 44 lõige 1¹ lubab omada ühe liitumispunktiga seotud mitut mõõtepunkti ja sõlmida iga mõõtepunkti kohta eraldi avatud tarne lepingu või energiasuutavuse kokkuleppe. Sellest tuleneb, et müüjal on enne hinnastamist vaja teada mitte üksnes seda, kas mõõtepunkt on energiasuutavusega seotud, vaid ka seda, mitme kehtiva kokkuleppega ja millise osakaalude summaga. Ühtegi neist andmetest ei ole võrgueeskirja § 8 lõikes 8 ette nähtud.</p> <p>f) Sama säte kasutab sõna „või”: „sõlmida iga mõõtepunkti kohta eraldi avatud tarne leping või energiasuutavuse kokkulepe”. Eelnõu § 82² lõige 1 seevastu eeldab, et mahaarvamine tehakse „enda tarbitud elektri kogusest”, ning lõige 3 sätestab, et osalejale säilivad lõpptarbijate õigused ja kohustused — mõlemad eeldavad kehtivat avatud tarne lepingut. Jäeb lahtiseks, kas energiasuutavuse kokkulepe on avatud tarne lepingu alternatiiv või sellega koos eksisteeriv leping. Esimesel juhul jääks mõõtepunkti jääktarbimine katmata. Ettepanek: asendada „või” sõnaga „ning” või sätestada sõnaselgelt, et energiasuutavuse kokkulepe ei asenda avatud tarne lepingut. Ettepanekud:</p> <p>Võrgueeskirja § 8 lõige 8 lubab juba täna volituseta näha olemasoleva avatud tarne ja võrgulepingu kehtivusaega ja tingimusi. Seadusandja on seega asunud seisukohale, et lepingu olemasolu ja tingimuste nähtavus ei nõua tarbija eraldi volitust. Tarbimisandmed on õigustatult § 8 lõike 2 all volituse taga. Meie ettepanekud järgivad sama loogikat ega puuduta tarbimisandmeid.</p> <p>1. Täiendada võrgueeskirja § 5 uue punktiga: teave selle kohta, kas mõõtepunkt on seotud kehtivate energiasuutavuse kokkulepetega, nende arv, kehtivusaegad ning jagatavate osakaalude summa.</p> <p>2. Täiendada võrgueeskirja § 8 lõiget 8 järgmiselt: Paragrahvi 28 lõikes 4 nimetatud uuel avatud tarnijal on õigus AVP kaudu saada uue avatud tarne lepingu sõlmimise eesmärgil andmed turuosalise ja temaga seotud uue avatud tarne lepingu mõõtepunktide EIC-koodide kohta, infot olemasoleva avatud tarne ja võrgulepingu kehtivusaaja ja tingimuste kohta ning käesoleva määruse § 5 punktides 2, 3, 8 ja 10 nimetatud andmeid ja teavet mõõtepunktiga seotud energiasuutavuse kokkulepete kohta. Nimetatud andmed on seadme- ja konfiguratsioonandmed, mitte tarbimisandmed. Need ei võimalda</p>	
--	--

	järeldada, kui palju ega millal tarbija elektrit tarbib. Need näitavad üksnes, millise arvestusrežiimi järgi tuleb mõõtepunkti arveldada.	
	<p>VII. Energiaajagamine üle bilansipiiride ja ühise bilansihalduri puudumine</p> <p>Seletuskiri märgib § 82² lõike 1 selgituses, et sätte üks eeltingimus on „ühise bilansihalduri olemasolu”. Eelnõu tekst sellist nõuet ei sisalda. Eelnõu sõnastuse kohaselt võib energiaajagamises osalev tootja kuuluda ühe bilansihalduri portfelli ja tarbija teise. Sellisel juhul väheneb ühe avatud tarnija müügimaht koguse võrra, mis anti võrku teise bilansihalduri portfellis. Eelnõu ega seletuskiri ei kirjelda, kuidas see kahe portfelli vahel tasaarveldatakse. Lisaks paneb eelnõu § 82² lõige 4 bilansivastutuse „energiaajagamises osalejale”. Selle isikute ringi ja ELTS § 12¹ lõikega 4 antud bilansihalduri staatuse vahel on lünk, mille ulatus sõltub eelnõu 892 SE saatusest. Eelnõu 892 SE punktiga 2 muudetakse ELTS § 3 punkti 1⁴ nii, et aktiivne võrguteenuse kasutaja on tarbija või tarbijate rühm, kes „toodab, tarbib, salvestab, jagab või müüb elektrienergiat” — kehtiva sõnastuse „tarbib, salvestab või müüb elektrienergiat, mis on toodetud tema omandis oleval kinnistul” asemel. Selle muudatuse jõustumisel muutub energiat jagav osaleja aktiivseks võrguteenuse kasutajaks ning talle laieneb ELTS § 12¹ lõige 4, mis annab bilansihalduri staatuse ja bilansikohustuse delegeerimise õiguse. Muudetud definitsioon ei kata siiski osalejat, kes jagatud energiat üksnes vastu võtab, ilma ise tootmata, salvestamata või jagamata. Eelnõu § 82² lõike 3 kohaselt võib tarbija osaleda energiaajagamises ka kolmanda isiku kaudu. Sellisele osalejale paneb § 82² lõige 4 bilansivastutuse, kuid ELTS § 12¹ lõige 4 talle ei laiene ja teda ei kata ka eelnõu § 82² lõige 5, mis räägib üksnes aktiivsest võrguteenuse kasutajast. Tulemuseks on isikute ring, kellel on bilansivastutus ilma bilansihalduri staatuse ja delegeerimisteeta. Elektriturseaduses on selle lünga sulgemiseks olemas valmis normitehniline mudel. ELTS § 58³ lõige 3 lõpetab sõnadega: „Selline kolmas isik ei ole oma tarbeks toodetud taastuvelektrienergia tarbijaks.” Just sellise piiritleva lause puudumine § 82²-st tekitabki kirjeldatud lünga. Lünk süveneb, kui arvestada, et eelnõu ei piira kokkulepete arvu. Tarbija, kes osaleb mitmes energiaajagamise kokkuleppes, on § 82² lõike 4 tähenduses osaleja mitmes suhtes korraga, vastaspooltega, kes võivad kuuluda eri bilansihaldurite portfellidesse. Portfellidevahelise tasaarvestuse kord on seetõttu vajalik mitte kahe, vaid määramata arvu portfellide vahel. Kuna eelnõu 892 SE on Riigikogu menetluses ja muudatusettepanekute tähtaeg on möödunud, ei ole käesoleva eelnõu koostamisel võimalik eeldada selle vastuvõtmist muutmata kujul. Käesolev eelnõu peaks olema sisemiselt terviklik sõltumata 892 SE saatusest.</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiaajagamise eelnõu raames.</p>

	<p>Ettepanek: täpsustada eelnõus, kas energiaajagamine on lubatud üle bilansipiiride, mida Alexela ei toeta, kuid kui on, siis sätestada portfelli vahelise tasarovestuse kord. Ühtlasi piiritleda § 82² lõikes 4 bilansivastutuse kandjate ring nii, et see kattuks isikutega, kellel on ELTS § 12¹ lõike 4 kohane bilansihalduri staatus ja delegeerimisõigus, ning sätestada ELTS § 58³ lõike 3 eeskujul, et energiaajagamise korraldaja ei ole energiaajagamises osaleja. Viidata tuleks sõnaselgelt eelnõu 892 SE-ga kavandatavale ELTS § 3 punkti 1⁴ muudatusele.</p>	
	<p>VIII. Etteteatamistähtajad ja teavituskord</p> <p>Energiaajagamise kokkuleppe mõju avatud tarnija mahule on võrreldav tarnija vahetusega. Kehtivad tähtajad on aga järgmised: Toiming Uue avatud tarne lepingu registreerimine (võrgueeskirja § 28 lg 5) Etteteatamine Avatud tarne lepingu ülesütlemine (§ 28 lg 3) 14 päeva 1 päev Bilansihalduri vahetus (§ 31 lg 2) 7 päeva 7 päeva Energiaajagamise kokkuleppe (eelnõu § 82² lg 7) Energiaajagamise kokkuleppe lõpetamine ei ole sätestatud</p> <p>Ettepanekud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pikendada eelnõu § 82² lõikes 7 sätestatud registreerimise etteteatamistähtaega 14 päevani, analoogselt võrgueeskirja § 28 lõikega 5. • Sätestada energiaajagamise kokkuleppe lõpetamise registreerimise ja sellest teavitamise kord. Praegu taastub tarbija täismaht avatud tarnija portfellis ilma igasuguse etteteatamiseta. • Asendada eelnõu § 82² lõikes 7 sõnastus „teeb kättesaadavaks” aktiivse teavituskohustusega võrgueeskirja § 29 lõike 2 eeskujul, mis sätestab, et AVP edastab lepingumuudatuste info „viivitamata, kuid mitte hiljem kui 24 tunni jooksul registreerimisest arvates”. • Sätestada, mis saab kehtivast energiaajagamise kokkuleppest avatud tarnija vahetumisel ja kes uut avatud tarnijat sellest teavitab. • Sätestada energiaajagamise proportsioonide tagantjärele ümberarvutamise kord. Kehtiv korrigeerimisahel (võrgueeskirja §-d 21–24, ELTS § 75¹ lõige 1¹) on üles ehitatud võrguettevõtja korrigeeritud mõõteandmetele ega hõlma süsteemihalduri arvutatud energiaajagamise proportsioone, mis on eelnõuga loodav uus andmeobjekt. • Sätestada, et sama seadme või mõõtepunktiga seotud uue energiaajagamise kokkuleppe registreerimine, mis vähendab varem registreeritud kokkulepete osakaale, eeldab nende kokkulepete poolte nõusolekut. Praeguse sõnastuse kohaselt saab tootja iga seitsme päeva järel lisada uusi osalisi, muutes varasema kokkuleppe jagatavat osakaalu ilma selle poolte teadmata ja avatud tarnija jaoks ette nähtamatult. 	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiaajagamise eelnõu raames.</p>

	<p>IX. Mahaarvatava koguse määratlus on ebaselge</p> <p>Eelnõu § 82² lõige 1 annab tarbijale õiguse „arvata enda tarbitud elektri kogusest maha” energiajagamise kokkuleppe alusel saadud koguse. Just see kogus on avatud tarnija arveldamise alus. Eelnõu ei määratle, kuidas mahaarvamine suhestub juba kehtivate saldeerimisreeglitega.</p> <p>1. Mahaarvatava koguse ülempiir ei tulene seadusest Eelnõu § 82² lõige 1 määratleb mahaarvatava suuruse kui „tootja liitumis- või mõõtepunktis toodetud taastuvenergia koguse või energiasalvestusüksusest võrku antud koguse”. Säte ei sätesta, kas ja kuidas see kogus jaguneb, kui sama mõõtepunkt või seade on seotud mitme energiajagamise kokkuleppega, ega piira kokkulepete jagatavate osakaalude summat. Eelnõu ei piira, mitmes kokkuleppes võib üks seade või mõõtepunkt osaleda. Mõiste „energiajagamise proportsioonid” esineb eelnõus üksnes § 111³ lõikes 3¹¹, rakendussättes, mis paneb süsteemihaldurile kohustuse need arvutada, ilma arvutusreegli ja ilma volitusnormita võrgueeskirja. Seletuskirjas kirjeldatud süsteemihalduri kontroll kokkulepete kattuvuse üle ei oma eelnõu tekstis õiguslikku alust, kuna § 82² lõige 7 näeb ette kokkuleppe registreerimise, mitte loamenetluse, ning süsteemihalduril puudub keeldumisõigus. Avatud tarnija peab seega arveldama koguse alusel, mille ülempiir ei tulene seadusest, vaid avaldamata metoodikast. Ettepanek: täiendada § 82² uue lõikega järgmises sõnastuses: „Ühe mõõtepunkti või seadme kohta sõlmitud kehtivate energiajagamise kokkulepete alusel maha arvatavate koguste summa ei või kauplemisperioodil ületada selles mõõtepunktis või seadmes samal kauplemisperioodil toodetud või võrku antud kogust. Kokkuleppes fikseeritakse jagatav osakaal, mille summa kõigi sama mõõtepunkti või seadmega seotud kokkulepete lõikes ei või ületada 100 protsenti.”</p> <p>2. Mahaarvamise ja kauplemisperioodi netomõõtmise järjekord</p> <p>ELTS § 3 punkt 4¹ määratleb kauplemisperioodil netomõõtmise kui „kauplemisperioodil mõõtepunkti läbinud tootmis- ja tarbimissuunalise elektrienergia saldeerimise”. ELTS § 75¹ lõige 1², mis jõustus 1. augustil 2026, kohustab elektriküüjat arveldama kauplemisperioodidel netomõõdetud koguste eest. Kui energiajagamises osaleval tarbijal on oma mõõtepunktis ka tootmine, tekib kaks järjestikust saldeerimist ja eelnõu ei ütle, kummas järjekorras neid teha. Tulemus on erinev sõltuvalt sellest, kas energiajagamise mahaarvamine tehakse enne või pärast mõõtepunkti enda netomõõtmist. Kuna eelnõu ei piira kokkulepete arvu ühe tarbija kohta ning eelnõu punktiga 2 lisatav ELTS § 44 lõige 1¹ lubab sõlmida kokkuleppe iga mõõtepunkti kohta eraldi, ei ole tehteid kaks, vaid määramata arv. Eelnõu ei sätesta ka seda, millises järjekorras rakendatakse mitme kokkuleppe alusel tehtavaid mahaarvamisi. Kui kokkulepete hinnad erinevad, mõjutab järjekord otseselt nii tarbija kulu kui ka</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiajagamise eelnõu raames.</p>
--	--	---

avatud tarnijale jääva mahu suurust. Ettepanek: sätestada eelnõu §-s 82² üheselt, et energiajagamise mahaarvamine tehakse pärast kauplemisperioodil netomõõtmist, ning et mitme kokkuleppe korral rakendatakse mahaarvamisi kokkulepetes fikseeritud ja andmevahetusplatvormil registreeritud järjekorras, mis tehakse avatud tarnijale teatavaks koos kokkuleppega.

3. Negatiivne arveldatav kogus

Eelnõu ei sätesta, mis juhtub, kui mahaarvatav kogus ületab tarbija kauplemisperioodi tarbimise. Kas arveldatav kogus muutub negatiivseks, kas ülejääk kantakse üle järgmisse kauplemisperioodi või kas mahaarvamine piirdub tegeliku tarbimisega? Avatud tarnija jaoks on see vahe põhimõtteline: negatiivse koguse korral muutuks müügitehing ostutehinguks hinnaga, milles avatud tarnija ei ole osaline ja mida ta ei ole hinnastanud. Mitme kokkuleppe korral ei ole tegemist servajuhtumiga, vaid ootuspärase tulemusega. Tarbija, kes on seotud mitme päikeseelektri tootjaga, saab suvisel keskpäeval mahaarvamisi mitmest sõltumatust allikast korraga, kusjuures kõik osalevad seadmed sõltuvad samast ilmastikust ja nende toodang tipneb samal ajal. Mahaarvamiste summa ületab tarbimise sellises olukorras regulaarselt. Ettepanek: sätestada, et ühe tarbija suhtes kauplemisperioodil tehtavate mahaarvamiste summa ei või ületada tema sama kauplemisperioodi tarbimist, ning määrata, kuidas käsitletakse jagamata jäänud kogust.

4. Proportsioonide arvutamise reegel puudub Eelnõu § 111³ lõige 3¹¹ paneb süsteemihaldurile kohustuse „arvutada energiajagamise proportsioonid”, kuid ei sätesta ega delegeeri arvutusreeglit. Kui üks tootja jagab energiat mitme tarbijaga ja toodang jääb mõnel kauplemisperioodil kokkulepitust väiksemaks, ei ole määratud, kas jaotus toimub proportsionaalselt, prioriteedijärjekorras või kokkuleppes fikseeritud osakaalude alusel. Avatud tarnija peab selle tulemuse arvel kajastama, ilma et tal oleks võimalik selle õigsust kontrollida ega kliendile põhjendada. Ettepanek: delegeerida arvutuspõhimõtete kehtestamine sõnaselgelt elektrituru toimimise võrgueeskirja ning sätestada, et süsteemihaldur avaldab kasutatava metoodika ja esitab selle enne kehtestamist turuosalistele avalikule konsultatsioonile. Juhime tähelepanu, et eelnõu 892 SE punktiga 8 kehtestatakse süsteemihaldurile avaliku konsultatsiooni kohustus võimsuse piiramise hüvitamise metoodika osas. Kahe metoodika erinev kohtlemine ei ole põhjendatud.

5. Tarbija ei saa mitme kokkuleppe korral oma arvet kontrollida Eelnõu § 82² lõige 8 kohustab iga energiajagamise korraldajat esitama kokkuleppe pooltele tootmise ja tarbimise raporti vähemalt kord kuus. Seletuskiri põhjendab seda sellega, et „tarbijal on võimalus kontrollida, kas tema arvel kajastatud jagatud kogused vastavad tegelikkusele”. Mitmes kokkuleppes osalev tarbija saab mitu osalist raportit, millest igaüks kajastab üksnes oma kokkuleppe osa. Ühestki raportist ega nende

	<p>summast ei nähtu kauplemisperioodi lõikes see kogus, mille alusel avatud tarnija arve koostab. Eelnõu ei sätesta ka raporti vormi ega ajaühikut. Seletuskirjas kirjeldatud kontrollivõimalus ei ole seetõttu praktikas olemas. Ettepanek: sätestada, et süsteemihaldur teeb tarbijale ja tema avatud tarnijale kättesaadavaks kauplemisperioodide lõikes koondülevaate kõigist tarbija mõõtepunkti puudutavatest mahaarvamistest, sõltumata kokkulepete ja korraldajate arvust.</p> <p>6. Märkus võrgutasude ja riiklike maksude kohta</p> <p>Võrgutasu ja elektriaktsiisi arvestamine ei kuulu avatud tarnija pädevusse ning me ei esita selles osas nõudeid. Juhime siiski normitehnilise puudusena tähelepanu, et seletuskirja § 82² lõike 1 selgituses esitatud väide korteriühistute erandi kohta, mille kohaselt mahaarvamine puudutaks ka võrgutasu ja riiklike makse, ei tugine ühelegi eelnõu sättele. Eelnõu ei sisalda korteriühistuid käsitlevaid sätteid ega muuda aktsiisiregulatsiooni. Samuti kasutab seletuskiri samas lauses läbisegi väljendeid „korteriühistute vaheline” ja „ühistusiselt”, millel on erinev tähendus. Samas tekib võrgutasude ja riiklike maksude osas küsimus energiajagamise üldise lahenduse seisukohast. Kui on viidatud, et arveid esitab energiajagamise korraldaja, siis kuidas toimub maksustamine ja kaasuvate tasude, nt tasakaalustamisvõimsuse kulu, arveldamine.</p>	
	<p>X. Energiajagamise korraldaja</p> <p>1. Korraldajale ei kehtestata turule sisenemise tingimusi Eelnõu § 3 punkti 8⁸ kohaselt võib energiajagamise korraldaja olla kolmas isik, kes sõlmib lepingud ja arveldab. Korraldajale ei kehtestata registreerimis- ega teavitamiskohustust, finantstagatise nõuet, aruandluskohustust ega tegevusloa nõuet. Elektriturseadus reguleerib sisult sama funktsiooni juba täna ja seda rangemalt. ELTS § 58³ lõige 2¹ sätestab, et vastastikune kauplemine — taastuenergia müük turuosaliste vahel — toimub „kas turuosaliste vahel otse või sertifitseeritud turuosalise kaudu, kelleks on kolmas isik”. Sama lõige rõhutab, et see õigus „ei piira tehinguosalise õigusi ega kohustusi lõpptarbija, tootja, tarnija või energiavahendajana”. Eelnõu loob sama majandusliku funktsiooni jaoks teise, sertifitseerimata režiimi: energiajagamise korraldaja sõlmib lepingud, arveldab ja esitab arveid ilma sertifitseerimise, registreerimise, tagatise või järelevalveta. Tegemist ei ole seega üksnes puuduva regulatsiooniga, vaid elektriturseaduse sisemise ebakõlaga. Samal ajal kohustab eelnõu 892 SE avatud tarnijat rakendama fikseeritud hinnaga lepingute puhul riskimaandusstrateegiat, ning seletuskiri märgib, et jagatud energia hind on „sageli fikseeritud või põhineb tootmise omahinnal”. Seletuskirja riskitabel käsitleb seda riski ja pakub leevendusmeetmena, et „elektrimüüjatel on õigus hakata energiajagamise korraldajaks”. Leevendusmeede, mis seisneb ettepanekus tegutseda</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiajagamise eelnõu raames.</p>

reguleerimata rollis, ei maanda tuvastatud riski. Ettepanek: sätestada energiaajagamise korraldajale teavitamis- või registreerimiskohustus ELTS § 58³ lõike 2¹ eeskujul, määrata selgelt järelevalveasutus ja selle pädevus ning sätestada ELTS § 58³ lõike 3 eeskujul, et energiaajagamise korraldaja ei ole ise energiaajagamises osaleja. 2. Aktiivse võrguteenuse kasutaja ja energiaajagamises osaleja mõisted ning järelevalve Eelnõu kasutab läbisegi mõisteid „aktiivne võrguteenuse kasutaja”, „energiaajagamises osaleja”, „energiaajagamise osapool” ja „energiaajagamise korraldaja”, kuid ei määra nende omavahelist suhet. Eelnõu 892 SE-ga kavandatud aktiivse võrguteenuse kasutaja määratlus hõlmab isikut, kes toodab, tarbib, salvestab, jagab või müüb elektrienergiat. Käesoleva eelnõu § 82² lõige 3 lubab tarbijal osaleda ka kolmanda isiku kaudu, samas kui lõige 4 omistab õigused ja bilansivastutuse määratlemata „energiaajagamises osalejale”. Ei ole selge, kas korraldaja, üksnes energiat vastu võttev tarbija ja tootja kuuluvad kõik mõlema mõiste alla. Samuti ei ole eelnõus sätestatud, kes ja milliste objektivsete kriteeriumide alusel kontrollib, et energiaajamine ei ole aktiivse võrguteenuse kasutaja peamine äri- või kutsetegevus. Seletuskiri osutab TTJA üldisele tarbijakaitselisele pädevusele ja peamise tulu testile, kuid seaduse tekst ei anna TTJA-le selle tingimuse üle otsest järelevalvepädevust ega määra, kas hinnatakse käivet, kasumit, tegevusala, töömahtu, tootmisvõimsust või tehingute arvu. See on eriti oluline mitme kuni 1 MW pargiga tootja puhul. Ettepanek: defineerida „energiaajagamises osaleja”, piiritleda see aktiivse võrguteenuse kasutaja ja korraldaja mõistetest, määrata järelevalveasutus ning kehtestada kontrollitavad kriteeriumid peamise äri- või kutsetegevuse hindamiseks.

3. Korraldajal puudub õiguslik alus andmete saamiseks ELTS § 42¹ lõige 5 loetleb ammendavalt isikud, kellele tohib andmevahetusplatvormi kaudu edastada isikustatud andmeid füüsilisest isikust tarbija kohta, kellega neil lepingut ei ole: müüja, agregator ja energiateenuse osutaja. Energiaajagamise korraldajat selles loetelus ei ole ning eelnõu seda ei lisa. Võrgueeskirja § 8 lõige 9 annab AVP ligipääsu energiateenuse osutajale, mitte korraldajale. Samal ajal kohustab eelnõu § 82² lõige 8 korraldajat esitama osalistele vähemalt kord kuus tootmise ja tarbimise raporti, mis eeldab ligipääsu mõõteandmetele. Sama vastuolu kordub eelnõu punktis 4, millega muudetakse ELTS § 65 lõige 1¹ paneb jaotusvõrguettevõtjale kohustuse teha koostööd energiaajagamise korraldajaga, kellel puudub andmevahetusplatvormile ligipääsu õiguslik alus. Ettepanek: täiendada ELTS § 42¹ lõiget 5 ja võrgueeskirja § 8 nii, et energiaajagamise korraldaja andmetele ligipääsu alus ja ulatus oleks õiguslikult määratletud.

4. Energiaajagamise kokkuleppe mõju olemasolevale lepingule Eelnõu ei reguleeri energiaajagamise kokkuleppe ja varem sõlmitud avatud tarne lepingu omavahelist suhet. Energiaajagamise kokkuleppe

ei muuda formaalselt avatud tarnija ja kliendi vahel sõlmitud lepingut, sest avatud tarnija ei ole energiaajagamise kokkuleppe pool. Eelnõus kavandatud arveldusloogika võib siiski otseselt mõjutada avatud tarne lepingu alusel arveldatavat kogust ja seeläbi lepingu majanduslikku tasakaalu. Eelnõu § 82² lõike 1 kohaselt arvatakse energiaajagamise alusel saadud elektrienergia kogus maha energiaajagamises osaleja avatud tarnijalt ostetud elektrienergia kogusest. Selle tulemusena võib pärast avatud tarne lepingu sõlmimist sõlmitud energiaajagamise kokkuleppe vähendada avatud tarnija kaudu arveldatavat tarbimis- või tootmismahtu, kuigi avatud tarnija ei ole energiaajagamise kokkuleppe sõlmimises osalenud ega saa selle mahtu või ajastust mõjutada. Mõju sõltub konkreetse avatud tarne lepingu tingimustest. Tähtajalise fikseeritud hinnaga leping võib fikseerida üksnes elektrienergia ühikuhinna ega pruugi sisaldada tarbija siduvat ostumahu või tarbimisprofiili kohustust. Sellisel juhul ei tähenda energiaajagamise alustamine iseenesest avatud tarne lepingu rikkumist ega selle ühepoolset muutmist. Olukord on erinev juhul, kui pooled on lepingus kokku leppinud minimaalse ostu- või müügitarbi, tarbimis- või tootmisprofiili, eksklusiivsuse, take-or-pay-kohustuse või nende eelduste muutumise tagajärjed. Võlaõigusseaduse § 13 kohaselt võib lepingut muuta või selle lõpetada poolte kokkuleppel või muul lepingus või seaduses ette nähtud alusel. Energiaajagamise kokkuleppe ei muuda iseenesest avatud tarne lepingut, kuid eelnõu looks seadusest tuleneva arveldusmehhanismi, mis võib mõjutada selle lepingu alusel arveldatavat kogust. Eelnõu ei sätesta, kuidas suhestub selline arvestuslik muudatus olemasolevate mahu-, profiili- või eksklusiivskohustustega ega millised õigused on avatud tarnijal juhul, kui energiaajamine muudab lepingu sõlmimisel aluseks olnud eeldusi oluliselt. Näiteks võib avatud tarnija olla tähtajalise fikseeritud hinnaga lepingu sõlmimisel lähtunud prognoositud tarbimismahust ja -profiilist ning ostnud selle katmiseks ette elektrienergiat või finantsinstrumente. Kui tarbija alustab pärast lepingu sõlmimist energiaajagamist, võib avatud tarnija kaudu arveldatav maht väheneda, kuid tarnijale jäävad alles varem võetud riskimaanduspositsioonid ja nendega seotud kulud. Majanduslik mõju võib hõlmata positsiooni sulgemise, ümberkujundamise, asendusenergia ja eabilansi kulu. Eelnõu ei määra, kes neid kulusid kannab ega millistel tingimustel võib avatud tarnija lepingut kohandada. Energiaajagamise võimaldamine tuleneb direktiivist (EL) 2024/1711 ning energiaajagamise õigust ei saa üldiselt välistada üksnes põhjusel, et osalejal on tähtajaline fikseeritud hinnaga leping. Direktiivist ei tulene siiski nõuet jätta tähelepanuta enne energiaajagamise alustamist kehtival võetud lepingulised kohustused. Energiaajagamises osalejale säilivad lõpptarbi õigused ja kohustused ning energiaajagamise regulatsioon peab olema kooskõlas tarnijate õiguste, bilansivastutuse, teavitamiskohustuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Eelnõus puuduvad üleminekusätted juba

	<p>sõlmitud lepingute kohta. Samuti ei reguleerita avatud tarnija õigust kohandada lepingu tingimusi või nõuda energiasaajamise tõttu tekkinud tegeliku ja mõistlikult tõendatud riskimaanduse lõpetamise või ümberkujundamise kulu hüvitamist. Sellise regulatsiooni puudumine võib suurendada fikseeritud hinnaga lepingute riski ning kanduda kõrgema hinnana üle ka klientidele, kes energiasaajamises ei osale. Ettepanek: sätestada eelnõus sõnaselgelt, et energiasaajamise kokkulepe ei muuda ega lõpeta energiasaajamises osaleja olemasolevast avatud tarne lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi. Kui olemasolev leping sisaldab siduvat mahu-, profiili-, eksklusiivsuse- või muud võrreldavat kohustust ning energiasaajamise alustamine või selle mahu oluline muutmine mõjutab selle kohustuse täitmist, peab avatud tarnijal olema õigus leppida kliendiga kokku lepingu proportsionaalses kohandamises, nõuda energiasaajamisest tingitud tegeliku ja mõistlikult tõendatud riskimaanduse lõpetamise või ümberkujundamise kulu hüvitamist või kasutada muid lepingus läbipaistvalt ja proportsionaalselt kokku lepitud õiguskaitsevahendeid. Samaväärne küsimus tekib tootmise poolel. Kui avatud tarnija või elektrienergia ostja on tootjaga sõlmitud lepingu alusel arvestanud kindla tootmismahu või -profiiliga, võib tootja energiasaajamise kokkuleppe kaudu suunata osa toodangust teisele isikule. Energiasaajamise kokkulepe ei tohiks vabastada tootjat varem sõlmitud tootmise müügi- või avatud tarne lepingust tulenevate mahu-, profiili- või eksklusiivsuskohustuste täitmisest. Ettepanek: hinnata eelnõu mõju eraldi nii tarbimis- kui ka tootmisportfellile ning sätestada, et energiasaajamise alustamine ei piira olemasolevast tootmise müügi- või avatud tarne lepingust tulenevaid kohustusi. Andmevahetusplatvorm peab tegema energiasaajamisse suunatava tootmismahu, osakaalu ja muudatuse jõustumisaja asjaomasele avatud tarnijale teatavaks piisava aja jooksul enne muudatuse jõustumist.</p>	
	<p>XI. Mõjuanalüüsi lüngad</p> <p>1. Avatud tarnija IT- ja halduskulu ei ole hinnatud Seletuskirja majandusliku mõju koondtabelis on eraldi rida võrguettevõtja IT-kulu kohta. Elektrimüüja IT-kulu rida ei ole. Elektrimüüja rida sisaldab üksnes märkust „vähenev müügimaht ja vajadus muuta ärimudelit”. Võrguettevõtja rida ise on lisaks ebatäpne. See märgib, et IT- ja süsteemihalduskulu tekib „vaid korteriühistutes ja selle sätestas juba jõustunud seadusemuudatus”. Meile teadaolevalt on silmas peetud eelnõu 892 SE punktiga 56 lisatavat ELTS § 111³ lõiget 3¹, mis ei ole vastu võetud ning mille kavandatav jõustumisaeg on 31. märts 2028. Käesoleva eelnõu punktiga 6 lisatav lõige 3¹¹ on sellest oluliselt laiem ega piirdu korteriühistutega. Palume koondtabeli vastav rida parandada. Samal ajal eeldab eelnõu seletuskirja enda kirjelduse kohaselt, et süsteemihaldur kehtestab „standardiseeritud sõnumivahetuse ja</p>	<p>Ei toeta</p> <p>Teema ei ole seotud käesoleva seaduseelnõuga ning menetleme arvamust ja ettepanekuid ministeeriumi töövoos oleva energiasaajamise eelnõu raames.</p>

<p>andmeformaadid, mida elektrimüüjad saavad kasutada energiasalgamise tulemuste kajastamiseks kliendi elektriarvel”. See tähendab müüja poolel uut liidest, uut arveldusloogikat ja muudetud arvevormi. Seletuskirja sisukokkuvõtte märgib, et „eelnõus sisalduvad muudatused ei suurenda halduskoormust lõppkasutajatest ettevõtetele ja korteriühistutele” — elektrimüüjaid ei mainita. Ettepanek: hinnata eelnõu mõju elektrimüüjate halduskoormusele ja IT-kuludele ning kajastada see koondtabelis.</p> <p>2. Müügi mahu vähenemise hinnang ei ole sisemiselt kooskõlas Seletuskirja märgib kahes kohas sõnasõnalt, et „negatiivne mõju avaldub avatud tarnijatele, kelle müügi maht tarbijatele väheneb veidi”. Sama seletuskirja koondtabel prognoosib kodutarbijale 5-20% suurust säästu elektriarvelt. See sääst tuleb valdavalt osas müüja energiakomponendi käibest. Koondtabelis on elektrimüüja mõju hinnatud sõnaga „neutraalne/negatiivne”. Kuna sama tabel hindab kodutarbija mõju üheselt positiivseks ja kvantifitseerib selle, ei ole müüja rea kvalifitseerimata hinnang põhjendatud. Ettepanek: kvantifitseerida müügi mahu prognoositav vähenemine või kõrvaldada kvalifikatsioon „veidi”.</p> <p>3. Mõju fikseeritud hinnaga lepingute hinnatasemele</p> <p>Eelnõu mõjuanalüüs käsitleb müügi mahu vähenemist, kuid ei käsitle selle mõju hinnakujundusele. Fikseeritud hinnaga tähtajalise lepingu majandus põhineb sellel, et müüja katab kliendile müüdava mahu ette ostetud tuletistehinguga. Energiasalgamine mõjutab seda mitmel viisil, mis kõik kanduvad edasi lõpphinda. Vähenev maht on ajaliselt kontsentreeritud. Päikeseelektrist pärinev jagatav energia vähendab müügi mahtu just neil kauplemiss perioodidel, mil turuhind on madalaim, samal ajal kui müüja kate on ostetud ühtlase hinnaga. Müüja jääb kandma vahet ostuhinna ja tagasimüügi hinna vahel, mitte üksnes saamata jäänud marginaali. Tavapärase kliendilahkumise korral seda mõju ei teki. Salvestusüksuse puhul on mõju vastupidine ja suurem. Eelnõu § 82² lõige 1 lubab maha arvata ka „energiasalvestusüksusest võrku antud koguse”. Erinevalt päikeseelektrist on salvesti tühjendamine juhitav ja seda optimeeritakse kõrgeima hinnaga kauplemiss perioodidele. Maht kaob müüja portfelist seega täpselt neil perioodidel, mil asenduse energia on kõigist kallim, ning ajastuse valib vastaspool, kellega müüjal ei ole lepingulist suhet ega kelle positsiooni ta näe. Tegemist ei ole ilmastikust tuleneva, vaid hinnast tuleneva korrelatsiooniga, mis on müüja suhtes süstemaatiliselt ebasoodne. Lisaks ei nõua lõige 1, et salvestatud energia oleks taastuvpäritolu. Järelejääv tarbimisprofiil muutub kallimaks. Pärast energiasalgamist ostab tarbija müüjalt eelkõige hommiku-, õhtu- ja talveperioodidel. Kate on ostetud profiilile, mida enam ei teenindata. Profiilikulu ühiku kohta kasvab ka siis, kui absoluutmaht väheneb. Risk on portfelliülevalt korreleeritud. Kõik päikeseelektril põhinevad energiasalgamise kokkulepped sõltuvad samast ilmastikust. Prognoosiviga realiseerub kõigis</p>	
---	--

osalevates mõõtepunktides korruga ja samas suunas, mistõttu see portfellis ei hajune. Tasakaaluhalduri rollis realiseerub sama viga eabilansina hetkel, mil eabilansi hind on süsteemi seisukohast ebasoodsaim. Mõju ei piirdu kodutarbijatega. Kuna eelnõu ei piira kokkulepete arvu ega kehtesta tarbija poolel mahupiirangut (vt käesoleva kirja II peatüki punkt 5a), võib ka suur äri- või tööstustarbija katta olulise osa oma tarbimisest energiajagamise kokkulepetega, säilitades samal ajal avatud tarne lepingu jääkmahu ja bilansiteenuse jaoks. Seletuskiri seda stsenaariumi ei käsitle. Ärikliendi mahu vähenemine seitsmepäevase etteteatamisega, ilma tarnija vahetuse menetluseta, on avatud tarnija jaoks oluliselt suurema mõjuga kui koondtabelis kirjeldatud kodutarbija sääst. Need mõjud on maandatavad, kui jagatav osakaal on teada enne tarneperioodi. Kui osakaal selgub tagantjärele ja kokkuleppest teatatakse seitse päeva ette, ei ole positsiooni võimalik maandada ning risk kajastub hinnas. Kuna võrgueeskirja § 8 lõige 8 ei võimalda müüjal enne lepingu sõlmimist tuvastada, millises mõõtepunktis risk esineb, ei ole võimalik seda riski sihitult hinnastada. Sellest järeldub, et riskipreemia tuleb lisada kõigi tarbijate fikseeritud hinnaga lepingutele, sealhulgas nende tarbijate lepingutele, kes energiajagamises kunagi ei osale. Teabe kättesaadavus ei ole seega üksnes müüja huvi: teabe puudumine tõstab fikseeritud hinnaga toote hinda kogu tarbijaskonnale ja vähendab selle toote kättesaadavust just nendes segmentides, mida regulatsioon kaitsta soovib. Ettepanek: käsitleda seletuskirja mõjuanalüüsis eraldi energiajagamise mõju fikseeritud hinnaga lepingute hinnatasemele ja kättesaadavusele ning arvestada seda ka direktiivi artikli 18a ülevõtmise hindamisel.

4. Olemasolevate fikseeritud hinnaga lepingute kaitse Seadus peaks sätestama, et energiajagamise alustamine või mahu oluline muutmine ei vabasta tarbijat ega tootjat varem võetud mahu- ja profiilikohustustest ning avatud tarnijal on õigus kohandada lepingut või nõuda tegeliku, mõistlikult tõendatud riskimaanduse lõpetamise või ümberkujundamise kulu hüvitamist. Seda ei tuleks käsitada karistusliku leppetrahvina, vaid lepingu muutmisega põhjuslikus seoses oleva kulu hüvitisena, mille arvutusmeetod on tarbijale enne lepingu sõlmimist läbipaistvalt teatavaks tehtud. Alternatiivina võib seadus lubada energiajagamise aktiveerida alles fikseeritud hinnaga lepingu lõppemisel, kui osaline ei saavuta avatud tarnijaga varasemat kokkulepet. Mõlemal juhul tuleb eristada kodutarbijat ja äriklienti ning tagada, et mehhanism oleks proportsionaalne.

5. Mõju tootmise ostulepingutele ja tootmisportfellile Mõjuanalüüs käsitleb üksnes avatud tarnija müügitarbijate vähenemist tarbimise poolel. Samaväärne risk tekib tootmise poolel. Kui avatud tarnija on tootjaga sõlmitud lepingu alusel arvestanud kindla tootmismahu ja hinnaga, võib tootja energiajagamise kokkuleppes suunata osa toodangust teisele isikule. Avatud tarnija jääb siis ilma

<p>ette prognoositud tootmismahust, millega ta võis olla katnud tarbimisportfelli või sõlminud edasitehinguid. Kahju ei piirdu saamata jäänud marginaaliga, vaid võib hõlmata asendusenergia, positsiooni sulgemise ja eabilansi kulu. Ettepanek: hinnata mõju eraldi nii tarbimis- kui tootmisportfellile ning sätestada, et energiaajagamise kokkulepe ei piira tootja olemasolevast tootmise müügi- või avatud tarne lepingust tulenevaid kohustusi. Andmevahetusplatvorm peab tegema tootmise energiaajagamisse suunamise mahu ja jõustumisaja asjaomasele avatud tarnijale teatavaks enne muudatuse jõustumist.</p> <p>6. Koosmõju FTR-ide vähendamise menetlusega Mõju ei saa hinnata eraldi teistest samal ajal kavandatavatest riskimaandamise võimalusi vähendavatest muudatustest. Menetluses oleva FTR-ide vähendamise taotluse korral väheneksid avatud tarnijate ja bilansihaldurite võimalused piiriülest hinnariskipositsiooni maandada samal ajal, kui eelnõu 892 SE paneb tarnijatele rangema riskimaandusstrateegia kohustuse ning energiaajagamise eelnõu muudab portfelli mahtu ja profiili kolmandate isikute otsustega. Nende meetmete kumulatiivset mõju ei ole seletuskirjades hinnatud. Ettepanek: esitada FTR-ide vähendamise vajaduse ja proportsionaalsuse sisuline põhjendus ning hinnata koos energiaajagamise ja riskimaanduskohustusega mõju fikseeritud hinnaga toodete hinnale, kättesaadavusele, bilansikulule ja konkurentsile. Enne sellise koondanalüüsi valmimist ei ole põhjendatud käsitada ühe meetme mõju eraldiseisvalt või vähesena.</p> <p>7. Arve sisu nõue puudub Seletuskiri märgib tarbijakaitse peatükis, et „arved peavad olema arusaadavad: eraldi peab olema välja toodud võrgust ostetud elekter ja jagamise teel saadud elekter”. ELTS § 75¹ lõige 2¹ nõuab arvel eristada elektrienergia hinda, võrgutasusid ning lisanduvaid tasusid, makse ja lõive — jagatud ja ostetud energia eristamise nõuet ei sisalda ükski kehtiv säte ning eelnõu § 75¹ ei muuda. Ettepanek: kui nõue on kavandatud, sätestada see ELTS §-s 75¹. Vastasel juhul palume seletuskirjast vastav väide eemaldada. XII. Jõustumine ja turuosaliste rakendusvalmidus Eelnõu § 2 kohaselt jõustub seadus 1. aprillil 2028. Seletuskirja punkt 9 põhjendab tähtaega üksnes süsteemihalduri IT-valmiduse kaudu, märkides, et „1,5 aastane periood alates seaduse vastuvõtmisest on muudatuste elluviimiseks piisav”. Sama tähtaeg kehtib ka turuosalistele, sealhulgas avatud tarnijatele, kelle jaoks eelnõu tähendab uut liidest andmevahetusplatvormiga, muudetud arveldusloogikat ja muudetud arvevorme. Turuosaline ei saa neid arendusi alustada seaduse teksti põhjal. Arenduse eelduseks on väga selge ja detailne arusaam sellest, kuidas andmed protsessis liiguvad: millised andmeväljad tekivad, kes need loob, millises formaadis ja millise ajastusega need edastatakse, kuidas käsitletakse korrigeerimisi ja millise loogika alusel arvutatakse energiaajagamise proportsioonid. Kuni see kirjeldus puudub, ei ole turuosalisel võimalik arendust ei kavandada,</p>	
--	--

eelarvestada ega tellida. Sama muster kordub eelnõus 892 SE. Selle seletuskirja kohaselt jõustuvad energiasüsteemide puudutavad punktid 21, 25 ja 56 hiljem selleks, „et anda Konkurentsiametile ja võrguettevõtjatele pikem aeg korteriühistutes energiasüsteemidega seoses vajalikeks ettevalmistusteks”. Elektrimüüjaid ei ole ka seal nimetatud, kuigi arveldusloogika muutub just müüja poolel. Seaduse jõustumise ja turuosalise valmisoleku vahel on seega vaheetapp, mida eelnõu ei kajasta: detailse andmevahetusprotsessi kirjelduse valmimine ja kokkuleppimine. Rakendusaeg tuleb arvestada sellest hetkest, mitte seaduse vastuvõtmisest. Juhime tähelepanu, et see ei ole teoreetiline mure. Elektrituruseaduse § 75¹ lõige 1², mis kohustab võrguettevõtjat ja elektrimüüjat arveldama kauplemisperioodidel netomõõdetud elektrienergia koguste eest, jõustus 1. augustil 2026. Selle muudatuse maksustamisega seotud küsimused olid turuosaliste jaoks lahendamata veel vähem kui 30 päeva enne jõustumist. Tulemuseks oli olukord, kus seaduse nõue oli jõus, kuid arveldusloogika lõplik kuju selgus alles jõustumise vahetus läheduses. Energiasüsteemide arendamine on sellest oluliselt keerukam, sest see puudutab mitut mõõtepunkti, mitut turuosalist ja süsteemihalduri arvutatud vahetulemust. Ettepanekud:

- Sätestada rakendussättena, et süsteemihaldur avaldab energiasüsteemide arendamise detailse protsessikirjelduse, sõnumivahetuse ja andmeformaadid ning proportsioonide arvutusmeetodika aegsasti, vähemalt kuus kuud enne seaduse jõustumist, jättes turuosalistele piisava aja infosüsteemide kohandamiseks. Nõue tuleks siduda elektrituru toimimise võrgueeskirja § 3 lõikes 2 nimetatud AVP tehnilise juhendi muutmisega. Sama paragrahvi lõige 3 annab süsteemihaldurile õiguse muuta AVP äriprotsesse ja „nõuda AVP kasutajalt valmisolekut vastavate muudatuste arenduseks ja täitmiseks”, sätestamata seejuures turuosalisele etteteatamistähtaega ega konsultatsioonikohustust.
- Põhjendada seletuskirja punktis 9 rakendusaega eraldi ka turuosaliste, mitte üksnes süsteemihalduri seisukohast, ning näidata, millal detailne protsessikirjeldus kavandatavalt valmib.
- Kaasata turuosalised protsessikirjelduse koostamisse enne selle lõplikku kinnitamist, et vältida olukorda, kus arvelduse ja maksustamise küsimused jäävad lahtiseks kuni jõustumiseni.
- Kooskõlastada käesoleva eelnõu ja eelnõu 892 SE energiasüsteemide puudutavate sätete jõustumine ning tehnilised nõuded nii, et turuosalised saaksid mõlema eelnõu nõuded ellu viia ühe koordineeritud arendustsükliga. Eelnõu 892 SE esitatud redaktsiooni § 5 lõike 1 kohaselt on asjaomaste sätete kavandatud jõustumisaeg 31. märts 2028, samal ajal kui käesolev eelnõu on kavandatud jõustuma 1. aprillil 2028. Kuna 892 SE kohta esitatud muudatusettepanekud muudavad numeratsiooni, tuleb kontrollida ja vajaduse korral parandada ka jõustumissätte ristviited ning esitada mõlema eelnõu konsolideeritud jõustumis- ja rakendusplaan. Palume kaaluda ka, kas jõustumine 1. aprillil 2028 on

kooskõlas direktiivi (EL) 2024/1711 artiklis 3 sätestatud ülevõtmistähtajaga. Direktiivi artikli 3 lõige 1 sätestab: „Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. jaanuariks 2025. Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust jõustavad liikmesriigid artikli 2 punktide 2 ja 5 järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. juuliks 2026.” Artikli 2 punkt 5 on säte, millega lisatakse direktiivi (EL) 2019/944 artikkel 15a (õigus energiaajagamisele), ja punkt 2 on säte, millega asendatakse artikkel 4 (õigus valida tarnija). Nende ülevõtmise tähtaeg oli seega 17. juuli 2026. Artikkel 18a (tarnijate riski juhtimine) lisatakse artikli 2 punktiga 6, mis erandi alla ei kuulu ja mille tähtaeg oli 17. jaanuar 2025. Sellest jäeldub:

- käesoleva eelnõuga üle võetava artikli 15a ülevõtmise tähtaeg on möödunud enne eelnõu kooskõlastusringile esitamist;
- kavandatav jõustumine 1. aprillil 2028 jääb tähtajast ligikaudu 20 kuud hilisemaks;
- eelnõuga 892 SE üle võetava artikli 18a tähtaeg möödus üle 20 kuu tagasi ning see eelnõu on endiselt Riigikogu menetluses. Seletuskirja punktis 9 ei ole ülevõtmistähtaega mainitud ja vastavustabelis on artikli 3 juures märgitud „Ei” ilma kuupäevata. Arvestades, et tähtaja ületamine võib kaasa tuua Euroopa Komisjoni rikkumismenetluse, palume ülevõtmistähtaeg seletuskirjas ja vastavustabelis välja tuua ning põhjendada kavandatavat jõustumisaega selle valguses. Juhime tähelepanu, et ülevõtmistähtaja möödumine ei õigusta rakendusaja lühendamist turuosaliste arvelt. Hilinemine on tekkinud enne käesoleva eelnõu koostamist ega ole turuosaliste põhjustatud. Palume igal juhul säilitada käesolevas peatükis kirjeldatud nõue, et detailne protsessikirjeldus valmib vähemalt kuus kuud enne jõustumist.

Kokkuvõte

Palume enne eelnõu edasist menetlemist:

- parandada I peatükis kirjeldatud normitehnilised vead, eelkõige eelnõu punkti 6 paragrahviide ja mõiste „mõõteperiood”;
- kõrvaldada II peatükis kirjeldatud direktiivi (EL) 2024/1711 ülevõtmise puudused, eelkõige artikli 15a lõike 4 punkti h teavitamiskohustus, lõike 6 punkti a andmete edastamise kohustus ja lõike 4 punkti f diskrimineerimiskeeld;
- piiritleda käesoleva eelnõu ja eelnõu 892 SE kattuvate sätete kohaldamisala ja numeratsioon III peatükis kirjeldatud ulatuses;
- siduda § 82² lõikes 2 sätestatud võimsuspiirang liitumispunktiga ja kokkulepete ülese kogumiga, et piirang täidaks seletuskirjas väljendatud eesmärgi;

- esitada võrgueeskirja muudatuste kavand või ajakava ning parandada seletuskirja punkti 8;
- tagada avatud tarnijale enne lepingu sõlmimist ligipääs mõõtepunkti konfiguratsiooniandmetele ning energiajagamise kokkulepete arvule ja osakaalude summale;
- selgitada energiajagamise lubatavust üle bilansipiiride ja sätestada vastav tasaarvestuse kord ning piiritleda korraldaja ja osaleja rollid ELTS § 58³ lõike 3 eeskujul;
- reguleerida energiajagamise kokkuleppe ja olemasoleva avatud tarne lepingu omavaheline suhe, säilitades energiajagamise õiguse, kuid tagades olemasolevate mahu, profiili- ja eksklusiivsuskohustuste täitmise ning avatud tarnija õiguse lepingu proportsionaalseks kohandamiseks või riskimaanduskulu hüvitamiseks;
- pikendada registreerimise etteteatamistähtaega 14 päevani ning sätestada kokkuleppe lõpetamise teavituskord;
- määratleda eelnõu tekstis mahaarvatav kogus: osakaalude summa ülempiir, mahaarvamise ja kauplemisperioodil netomõõtmise järjekord, mahaarvamiste järjekord mitme kokkuleppe korral, mahaarvamise ülempiir tarbija kohta ning proportsioonide arvutamise reegel;
- hinnata eelnõu mõju elektrimüüjate halduskoormusele ja IT-kuludele ning fikseeritud hinnaga lepingute hinnatasemele ja kättesaadavusele, sealhulgas salvestusüksuse ja suurtarbija stsenaariumide osas;
- piirata ELTS § 44 lõikes 1¹ kavandatav mitme mõõtepunkti õigus energiajagamise tehnilise vajadusega või kaitsta olemasolevate avatud tarne lepingute mahu- ja profiilikohustusi;
- sätestada fikseeritud hinnaga lepingute jaoks proportsionaalne lepingu kohandamise või tegeliku riskimaanduskulu hüvitamise mehhanism ning kaitsta samaväärselt tootmise ostulepinguid;
- defineerida energiajagamises osaleja, määrata peamise äri- või kutsetegevuse tingimuse järelevalvaja ja kontrollikriteeriumid ning selgitada arvuliste näidetega 1 MW piiri kohaldamist;
- hinnata koos energiajagamisega FTR-ide vähendamise, rangema riskimaanduskohustuse ning tarbimis- ja tootmisportfelli muutumise kumulatiivset mõju;
- esitada bilansihalduri garantii muutmise põhjendamiseks andmed garantiide senise realiseerimise, katmata nõuete ja tegeliku krediidiriski kohta ning avaldada enne regulatsiooni muutmist elektrituru toimimise võrgueeskirja eelnõu;
- selgitada ELTS § 21⁴ lõikes 3¹ kavandatud tarbimise juhtimise kulude tekkimise, kontrollimise ja tarbijatelt kogumise terviklikku arveldusahelat ning mitte panna bilansihaldurile tasu kogumise kohustust ilma selge õigusliku aluse ja kulude hüvitamiseta;

	<ul style="list-style-type: none"> • töötada riist- ja tarkvara kasutusloa regulatsioon enne selle rakendamist terviklikult välja, sealhulgas hinnata 1 MW piiri proportsionaalsust ning reguleerida loa taotlemise hetk, tähtaeg, pikendamine, muutmine, peatamine ja kehtetuks tunnistamine; • parandada ELTS § 95 lõike 6 sunniraha ülemmäära sõnastus ning määrata üheselt 100 000 euro suuruse ja 15-protsendilise käibepõhise ülemmäära omavaheline suhe. • tagada, et energiaajagamise andmevahetuse detailne protsessikirjeldus valmib ja tehakse turuosalistele teatavaks vähemalt kuus kuud enne seaduse jõustumist. <p>Oleme valmis eelnõu õiguslikke, tehnilisi ja arveldusalaseid küsimusi ministeeriumiga täpsemalt selgitama ja arutama.</p>	
	KC Energy OÜ	
	Ettepanek/märkus	
	<p>KC Energy OÜ teeb ettepaneku jätta elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust 892 SE välja elektrisüsteemi riist- ja tarkvara julgeolekunõudeid ning kasutusloa puudutavad kavandatud muudatused koos nendega seotud rakendussätetega ning menetleda neid järgmise elektrituruseaduse muudatuse eelnõu raames. Toetame elektrisüsteemis kasutatava tehnoloogia julgeoleku- ja küberturvalisuse riskide maandamist. Samal ajal peab kavandatud regulatsioon andma ettevõtjatele enne investeerimisotsuste tegemist piisava selguse seadmete kasutamise tingimuste ja loamenetluse kohta. Taastuvenergia tootmis- ja salvestusprojektide arendajana peame oluliseks, et nõuded oleksid riskipõhised ning nende täitmine ja mõju projektide rahastamisele ette hinnatavad. Jagame ning toetame AS Alexela 21.09.2026 esitatud arvamuses väljendatud sisulisi tähelepanekuid kasutusloa taotlemise ebaselguse kohta. Täpsustamist vajavad muuhulgas kohaldamisala, loa ese ja taotlemise hetk, menetlustähtajad, loa pikendamine ning varem tehtud investeeringute käsitlemine. Nende küsimuste lahendamine ja elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirja muudatuste ettevalmistamine nõuavad põhjalikku ning sisulist turuosaliste ja seotud ametite kaasamist ja mõjuanalüüsi. Kui seada kogu eelnõu 892 SE vastuvõtmine sõltuvusse nende küsimuste lahendamisest, võib see lükata edasi ka ülejäänud muudatuste vastuvõtmist ja rakendamist. Seetõttu palume menetleda julgeolekut puudutavaid eelnõu sätteid eraldi ühtse eelnõu paketina, et jätkuks piisavalt aega nii täpsemate detailide väljatöötamiseks ning ka turuosaliste kaasamiseks. Ühe võimalusena palume kaaluda teema käsitlemist ettevalmistatava energiaajagamisega seotud</p>	<p>Toetame</p> <p>Riist- ja tarkvara julgeolekunõudeid puudutavad sätted on eelnõus välja jäetud ning menetleme teemat edasi energiaajagamise eelnõu raames.</p>

	elektrituruseaduse muutmise eelnõu raames kui selle ajakava võimaldab vajalikku analüüsi ja kaasamist.	